

SCHREEUWEN OM AANDACHT

ETALEREN LANGS DE SNELWEG, ZÓ DOE JE DAT !

ANNE-WILL DEKKER, JANNEKE EGGINK, LAURA WOLF

SCHREEUWEN OM AANDACHT

ETALEREN LANGS DE SNELWEG, ZO DOE JE DAT !

A. Dekker, J.H.F. Eggink en L.N. Wolf

Van Hall-Larenstein

Afstudeeronderzoek Bachelor Tuin- & Landschapsinrichting

21 April 2011, Velp

COLOFON

Titel document:	Schreeuwen Om Aandacht
Datum:	26 april 2011
Auteur :	Anne-Will Dekker, Janneke Eggink, Laura Wolf
Opdrachtgever :	Van Hall-Larenstein
Begeleider:	Johan Vlug

VOORWOORD

Voor u ligt het resultaat van een onderzoek naar etaleren langs de snelweg. Wij zijn nu vierdejaars studenten aan van Hall Larenstein en dit rapport is een onderdeel van ons afstudeerproject.

Het onderzoek is een logisch gevolg van verschillende Masterplannen die zijn opgesteld voor het project Brainport in Eindhoven. Bij deze plannen speelt het etaleren van bedrijventerreinen langs de snelweg een grote rol. Dit onderzoek is bedoeld om in de volgende fase meer diepgang te krijgen in de deelsluitwerkingen van de masterplannen.

Graag willen wij de begeleiders Adrian Noortman, Hans Smolenaers en Cees Zoon bedanken voor de bruikbare adviezen tijdens het proces. In het bijzonder bedanken wij onze vaste begeleider Johan Vlug voor de begeleidingen op vrijdag.

Anne-Will Dekker, Janneke Eggink, Laura Wolf
Arnhem, April 2011

SAMENVATTING

Bedrijventerreinen die zijn gelokaliseerd langs de snelweg willen graag gezien worden door voorbijrijdende automobilisten. In de korte tijd dat de weggebruikers de etalage passeren wordt er gestreefd naar een optimale beleving van de etalage. Dit onderzoek gaat over het etaleren langs de snelweg en op welke manier dit het beste kan worden aangepakt. De beleving van weggebruikers staat voorop.

Dit onderzoek is een logisch gevolg van verschillende Masterplannen die zijn opgesteld voor het project Brainport Avenue in Eindhoven. Omdat Eindhoven haar imago als kennisstad verder wil versterken zijn er in de Masterplannen voorstellen gedaan om hoogwaardige bedrijventerreinen in te passen met een etalage naar de snelweg toe. Dit onderzoek is bedoeld om in de volgende fase van het masterplan meer diepgang te krijgen. Het voornaamste doel van dit onderzoek is dan ook het verkrijgen van verschillende 'tools' om te etaleren langs de snelweg.

Om het onderzoek helder te houden wordt er alleen gekeken naar hoogwaardige bedrijventerreinen die behoren tot de categorie C of D. Hiermee worden distributieterreinen en terreinen voor zware industrie uitgesloten. Voor de bedrijventerreinen uit categorie C of D is het een vereiste dat deze zijn gelegen langs een snelweg of in de nabijheid van stedelijk gebied. De onderzoeksvraag luidt dan ook:

WAAR MOET EEN BEDRIJVENTERREIN, UIT DE CATEGORIE C EN D, AAN VOLDOEN OM OPTIMAAL TE FUNCTIONEREN ALS ETALAGE LANGS DE SNELWEG?

Het onderzoek begint met een duidelijke definitie van het begrip etaleren. Hierin wordt er een verschil gemaakt in het 'uitstallen' en het 'tentoonstellen' van terreinen. Hieruit blijkt dat 'uitstallen' kan worden gezien als een rommelige vlooiemarkt waar men zoveel mogelijk in één keer wil laten zien. Het 'tentoonstellen' kan in verband worden gebracht met een museum waar zorgvuldig keuzes worden gemaakt. Vervolgens worden er vijf verschillende manieren om te etaleren langs de snelweg van elkaar onderscheiden:

- Individueel accent: één opvallend en vrijstaand element vormt de etalage
- Accent met achtergrond: de etalage wordt gevormd door één gebouw op de voorgrond. De gebouwen op de achtergrond zijn wel in zicht, maar hebben geen etalagefunctie.
- losse accenten: meerdere 'losse' gebouwen in een groene setting.
- cluster van accenten: gebouwen vormen samen een cluster met individuele accenten.
- Wand: de snelweg vormt samen met het gebouw een totaalstructuur.

Voor ieder type zijn er twee referentiegebieden geselecteerd die uiteraard voldoen aan de vooraf opgestelde randvoorwaarden. Ieder bedrijventerrein is geanalyseerd op onderstaande ruimtelijke aspecten:

- Het ruimtelijke beeld van de etalage. Dit beeld wordt bepaald door de compositie en de hoogte van de gebouwen en tot slot de omgeving waarin de etalage zich bevindt.
- De plaatsing van de gebouwen ten opzichte van de snelweg. Hierbij wordt bepaald of de etalage hoger of lager ligt ten opzichte van de snelweg. De afstand van de etalage tot de snelweg wordt ook behandeld.
- De momentopname van de etalage. Wanneer wordt de etalage optimaal beleefd en hoeveel seconden duurt dit moment?

The Wall en the Cockpit aan de rand van bedrijventerrein de Wetering, Utrecht

Om conclusies te trekken uit de bevindingen van het onderzoek zijn er individueel subjectieve waarderingen gegeven aan de tien referentiegebieden voor de beleving van de etalages. Het gemiddelde van deze waarderingen vormt de basis voor de eindconclusie. Vervolgens is er gekeken welke ruimtelijke aspecten invloed hebben op deze waarderingen. De waarderingen van de referentiegebieden zijn in verband gebracht met de volgende aspecten:

1. Het ruimtelijk beeld
 - De verhouding tussen het bebouwde oppervlak en de beplanting (rood/groen)
 - De dichtheid van de bebouwing die de etalage vormt
2. De plaatsing
 - De hoek in graden vanaf de bestuurder tot aan de bovenkant van de gevel
3. Momentopname

Concluderend heeft ieder type van etaleren zijn eigen kwaliteiten. Deze kwaliteiten hangen sterk samen met de locatie van de etalage. De omgeving (open of gesloten) en de ligging ten opzichte van de snelweg (rechte weg, binnen- of buitenbocht, ver weg of dichtbij) bepalen het type dat het meest geschikt is voor een bepaalde plek.

Voor de optimale beleving van een etalage zijn de volgende onderdelen van belang:

- Een momentopname langer dan 20 seconden
- Meer dan 70 % bebouwd oppervlak in verhouding tot de beplanting
- Een hoek groter dan 40° vanaf de bestuurder tot de bovenkant van de gevel
- Het bebouwde oppervlak in verhouding tot het groen moet hoger zijn dan 50/50% of lager dan 30/70%

Kortom, van te voren is het van belang om goed te kijken naar de locatie van de etalage. Aansluitend wordt het meest geschikte type gekozen.

INHOUD

	Voorwoord	3			
	Samenvatting	4			
	Inhoud	8			
1.	Inleiding	10	9.	Rotterdam	84
2.	Etaleren	14	9.1	Ruimtelijk Beeld	87
2.1	Definitie van etaleren	16	9.2	Plaatsing	88
2.2	Vijf hoofdtypes van etaleren	18	9.3	Momentopname	90
3.	De referentie gebieden	20	10.	Meppel	96
3.1	De randvoorwaarden	22	10.1	Ruimtelijk Beeld	98
3.2	Gekozen referentie gebieden	24	10.2	Plaatsing	100
4.	De methodiek	30	10.3	Momentopname	102
4.1	De aanpak	32	11.	Amsterdam	108
4.2	Analyse etalage	32	11.1	Ruimtelijk Beeld	110
4.2.1	Het ruimtelijk beeld van de etalage	33	11.2	Plaatsing	112
4.2.2	De plaatsing van de gebouwen	34	11.3	Momentopname	114
4.2.3	Momentopname van de etalage	35	12.	Den Haag	120
5.	Groningen	36	12.1	Ruimtelijk Beeld	122
5.1	Ruimtelijk Beeld	38	12.2	Plaatsing	124
5.2	Plaatsing	40	12.3	Momentopname	126
5.3	Momentopname	42	13.	Ede	132
6.	Amersfoort	48	13.1	Ruimtelijk Beeld	134
6.1	Ruimtelijk Beeld	50	13.2	Plaatsing	136
6.2	Plaatsing	52	13.3	Momentopname	138
6.3	Momentopname	54	14.	Utrecht 2	144
7.	Utrecht 1	60	14.1	Ruimtelijk Beeld	146
7.1	Ruimtelijk Beeld	62	14.2	Plaatsing	148
7.2	Plaatsing	64	14.3	Momentopname	150
7.3	Momentopname	66	15.	Conclusie	156
8.	Eindhoven	72	15.1	Verhouding rood/groen in procenten	158
8.1	Ruimtelijk Beeld	74	15.2	Verhouding dichtheid in procenten	159
8.2	Plaatsing	76	15.3	Verhouding hoogte/ afstand in graden	160
8.3	Momentopname	78	15.4	Verhouding momentopname in seconden	161
			15.5	Conclusies per type	162
			16.	Aanbevelingen	164
			17.	Nawoord	166
			18.	Literatuur	168
			19.	Bijlagen	170

1

INLEIDING

DE HOOFDVRAAG:

WAAR MOET EEN BEDRIJVENTERREIN, UIT DE CATEGORIE C EN D, AAN VOLDOEN OM OPTIMAAL TE FUNCTIONEREN ALS ETALAGE LANGS DE SNELWEG?

Bedrijven willen graag gezien worden vanaf de snelweg en moeten daarom de aandacht trekken van weggebruikers die met hoge snelheid de etalage passeren. In deze korte momentopname wordt er gestreefd naar een optimale beleving. In dit rapport wordt er ingegaan op het etaleren langs de snelweg en op welke manieren bedrijven die gezien willen worden zich het beste kunnen presenteren. De beleving van de snelweggebruikers staat centraal.

De aanleiding van dit onderzoek zijn drie verschillende Masterplannen die zijn gemaakt voor Brainport Avenue in Eindhoven. Omdat Eindhoven haar imago als kennisstad verder

wil versterken zijn er in de Masterplannen voorstellen gedaan om hoogwaardige bedrijventerreinen in te passen met een etalage naar de snelweg toe. Hierbij is het van belang dat het high-tech-imago tot uiting komt. In de nog te maken deelaspecten worden deze nieuwe bedrijventerreinen langs de A2 verder uitgewerkt. Door een onderzoek te doen naar het optimaal functioneren van etalages langs de snelweg kunnen er voor de deelaspecten duidelijke keuzes worden gemaakt op grond van de conclusies van dit onderzoeksrapport.

De doelstelling van dit rapport is dan ook het krijgen van verschillende 'tools' voor het inpassen van een hoogwaardig bedrijventerrein met een etalagefunctie langs de snelweg. Op welke manier kunnen bedrijventerreinen zich het beste presenteren zodat de etalage goed wordt beleefd door weggebruikers

Om het onderzoek compact en overzichtelijk te houden wordt er alleen gekeken naar hoogwaardige bedrijventerreinen die behoren tot de categorie C of D. Door deze inkadering vallen distributieterreinen en terreinen voor zware industrie af. Bij de bedrijventerreinen die dan nog overblijven is het een vereiste dat deze aan de snelweg liggen en in de nabijheid van stedelijk gebied.

De onderzoeksvraag van dit rapport luidt dan ook:

- Waar moet een bedrijventerrein, uit de categorie C en D, aan voldoen om optimaal te functioneren als etalage langs de snelweg?

Om deze vraag goed te kunnen beantwoorden zijn er drie deelvragen opgesteld:

- Wat wordt verstaan onder een etalage functie voor de snelweg?
- Welke types van etaleren langs de snelweg worden onderscheiden?
- Wat is de beleving van de etalagefunctie voor snelweggebruikers?

Om de laatste deelvraag goed te kunnen beantwoorden is deze opgedeeld in verschillende subvragen:

- o Hoe heeft het ruimtelijk beeld van het terrein invloed op de etalage?
- o Heeft de plaatsing van de gebouwen ten opzichte van de snelweg invloed op de etalage?
- o Hoe zorgen accenten voor de versterking van de etalage?
- o Hoe is de momentopname van invloed op de beleving van de etalage?

Figuur 1.2,
Panorama met aan de rechterkant het PWC gebouw en zicht over de snelweg, Rotterdam

Voorafgaand aan het onderzoek is er een hypothese opgesteld. Verwacht wordt dat er verschillende 'types' zijn om te etaleren naar de snelweg. Ieder type heeft weer zijn eigen kwaliteiten die op een bepaalde locatie het beste tot uitdrukking komen. Er wordt dus verondersteld dat de locatie van het bedrijventerrein bepalend is voor het slagen van de etalage per type.

Om tot een goed eindresultaat te komen is er gekozen voor de volgende werkwijze. Deze werkwijze bestaat uit verschillende literatuurstudies en veldbezoeken. In totaal worden er tien verschillende referenties bezocht en geanalyseerd. Voor deze analyse is er een bepaalde methode ontwikkeld die verderop in het rapport wordt toegelicht. Over de referentiegebieden is informatie verzameld aan de hand van een literatuurstudie. Hetzelfde geldt voor de definitie van het begrip etaleren.

Het rapport zit als volgt in elkaar. Om te beginnen wordt de definitie van het begrip etaleren toegelicht. In hetzelfde hoofdstuk worden vervolgens verschillende types van etaleren geïntroduceerd met een toelichting. In het derde hoofdstuk worden de randvoorwaarden voor het selecteren van de referentiegebieden beschreven. Vervolgens worden de tien gekozen referentiegebieden gekoppeld aan de verschillende types van etaleren. In het daaropvolgende hoofdstuk wordt de methodiek voor het analyseren van de referentiegebieden behandeld. Aansluitend daarop volgen de analyses van de tien referentiegebieden. Ter afsluiting is er een slot waarin de conclusies worden beschreven. De conclusies worden weergegeven door middel van grafieken met bijbehorend conclusieschema.

2

ETALEREN

Bedrijventerreinen die langs de snelweg staan willen zichzelf promoten naar de automobilisten. Het is hierbij belangrijk dat ze opvallen zodat de boodschap die het terrein over wil brengen op het netvlies van de bestuurder blijft hangen. Het toespitsen van bedrijventerreinen naar de snelweg wordt in dit rapport 'etaleren' genoemd.

Het begrip 'etaleren' kan op verschillende manieren bekeken worden. In dit hoofdstuk wordt de definitie van etaleren toegelicht. Het is belangrijk dat er een inkadering wordt gemaakt binnen dit begrip.

Tenslotte wordt er een onderverdeling gemaakt in de verschillende manieren waarbij een bedrijventerrein zich kan etaleren. Deze ontdekte methodes worden apart onderzocht.

2.1 DEFINITIE VAN ETALEREN

Het begrip 'etaleren' wordt volgens het Van Dale woordenboek als volgt gedefinieerd:

eta·le·ren -leerde, h geëtaleerd 1 uitstallen 2 duidelijk tentoonstelden: zijn kennis ~

Uitstallen en duidelijk tentoonstelden zijn twee verschillende manieren voor het etaleren van bedrijven naar de snelweg. Bij het uitstallen wordt gedacht aan het ter bezichtiging stellen van verschillende bedrijven met elk een eigen karakter zodat er geen ordening plaatsvindt. De situatie is te vergelijken met een vlooiemarkt waarbij de spullen zonder orde geplaatst zijn.

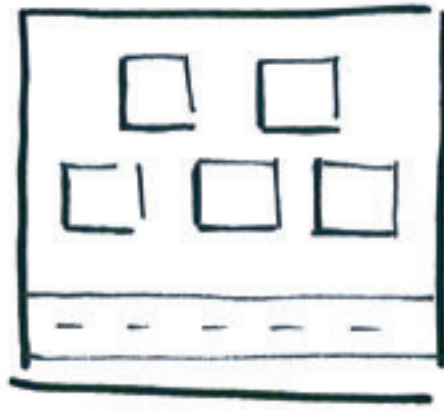
Bij het duidelijk tentoonstelden wordt nagedacht over de boodschap die de bedrijven over willen brengen naar de snelweg. Er is nagedacht over de situering van de bedrijven zodat het moment waarom het bedrijf in het zicht is zo lang mogelijk is. Bovendien wordt aandacht besteed aan de uitstraling van de etalage zodat het bij de automobilisten op

de snelweg opvalt en het beeld in het netvlies blijft hangen. Deze situatie is te vergelijken met een museum waarbij de schilderijen op een doordachte manier tentoongesteld worden.

In het onderzoek wordt gefocust op bedrijven die zich duidelijk tentoonstelden naar de snelweg om de etalagetactieken te ontdekken en te vergelijken.

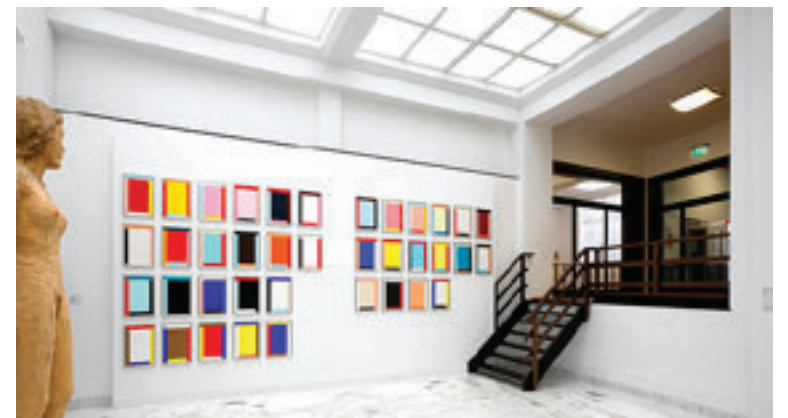
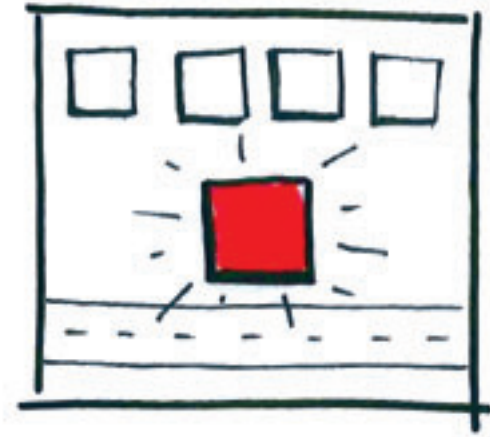
Uitstallen

Het uitstallen van bedrijven net als bij een vlooienmarkt. Er is geen overzicht en hiërarchie.

Tentoon spreiden

Het duidelijk tentoon spreiden in een bedrijventerrein net als bij een museum. Er is nagedacht over de compositie en de uitstraling.

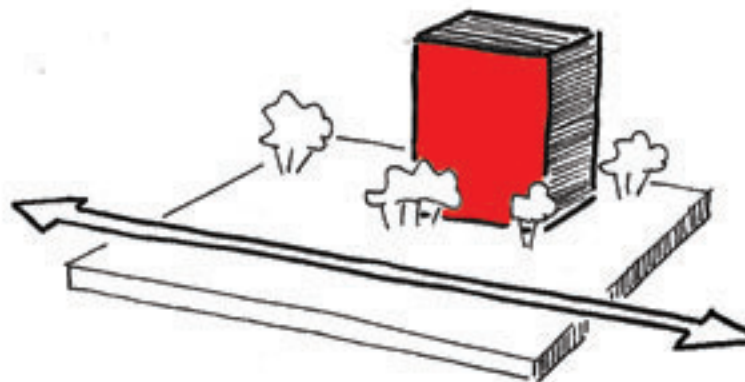
Figuur 2.2,
Uitstallen en duidelijk
tentoon spreiden
(bron: bd Architectuur, Jan
Zweerts, Warffum)

2.2 VIJF HOOFDTYPES VAN ETALEREN

Door het zoeken naar referentiegebieden is gebleken dat er in totaal vijf verschillende manieren zijn om te etaleren langs de snelweg. Hieronder worden de types weergegeven aan de hand van een principe tekening. Bij ieder type wordt een korte toelichting gegeven.

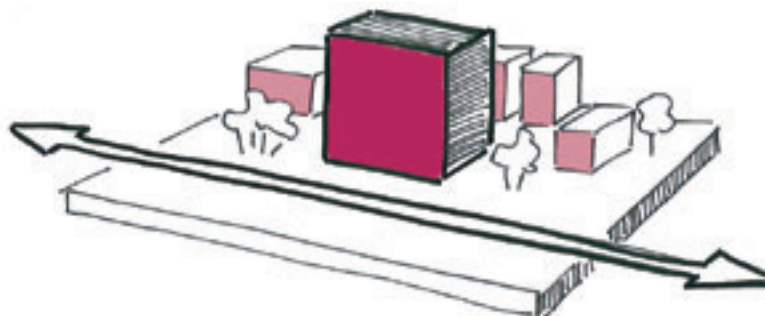
Individueel accent

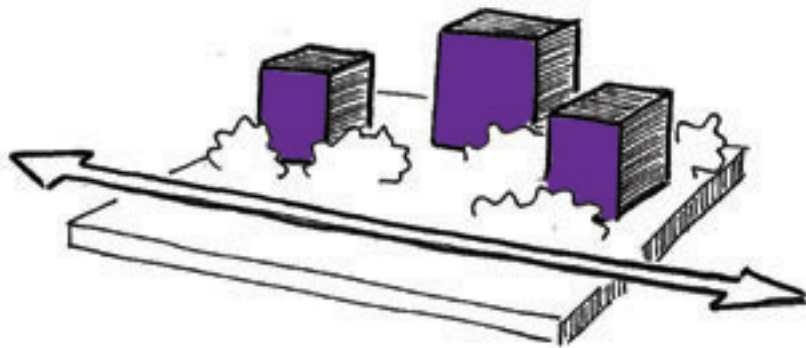
Bij het etaleren als een individueel accent vormt een opvallend en vrijstaand gebouw de etalage langs de snelweg.

Accent met achtergrond

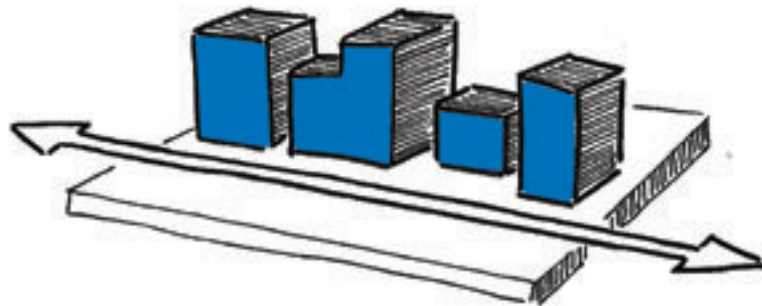
Bij deze manier van etaleren wordt de etalage van een bedrijventerrein gevormd door één gebouw op de voorgrond. De gebouwen op de achtergrond zijn wel in zicht, maar hebben geen etalagefunctie.

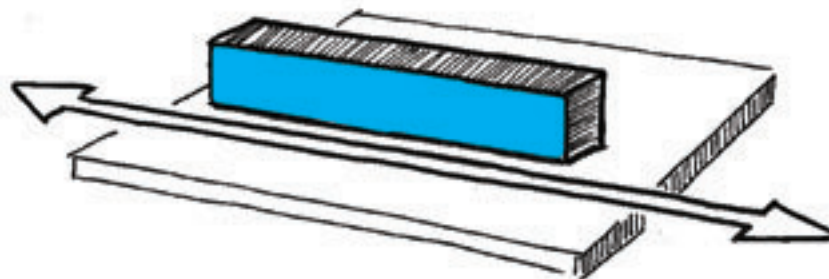
Losse accenten

Als er meerdere gebouwen los van elkaar staan langs de snelweg wordt er gesproken over het etaleren als losse accenten.

Cluster van accenten

De gebouwen van het bedrijventerrein vormen samen een cluster met individuele accenten. De bebouwingsdichtheid is vaak hoog.

Wand

De snelweg vormt samen met het gebouw een totaalstructuur. Bij dit type wordt de etalage vaak gecombineerd met een geluidswal.

3 DE REFERENTIE GEBIEDEN

In het onderzoek worden tien verschillende bedrijventerreinen geanalyseerd die zich duidelijk tentoonspreiden. De verschillende situaties van het etaleren naar de snelweg worden hierbij zo goed mogelijk vergeleken. In hoofdstuk twee zijn de vijf meest gangbare types etalerende bedrijventerreinen beschreven. Van elke type zijn twee verschillende referentiegebieden uitgekozen. Elk type bedrijventerrein wordt op deze manier onderling en met elkaar vergeleken.

Bij de referentiestudie wordt alleen gekeken naar terreinen die al gerealiseerd zijn in Nederland. Bij terreinen die nog niet af zijn gebouwd wordt alleen de gerealiseerde situatie geanalyseerd.

Figuur 3.2,
Een snelweg in de avond
(bron: Foto apparaat)

Figuur 3.3,
Bedrijven aan de rand van
de stad, Rotterdam (bron:
Range smile tours))

3.1 DE RANDVOORWAARDEN

Om de referentiegebieden zo goed mogelijk te selecteren zijn een drietal eisen opgesteld:

1. Het referentiegebied moet gesitueerd zijn langs de snelweg.

Het is belangrijk dat het terrein etaleert richting de snelweg. Hierbij duurt het moment waarop de etalage in zicht is maar een paar seconden. Dit geeft de etaleermethode andere eisen dan bedrijven die naast een stoplicht staan. De verschillende etaleermethoden met een kort moment worden hierdoor vergeleken. Er wordt rekening gehouden dat de doelgroep met een snelheid van minstens 100 km/u de etalage passeert.

2. Het referentiegebied moet gesitueerd zijn tegen de stad.

Bedrijventerreinen die naast de stad zijn gesitueerd, etaleren niet alleen zichzelf maar geven ook een indruk van de stad. Dit is belangrijk omdat wij in het

masterplan de etalage van de bedrijventerreinen willen gebruiken om Eindhoven een high tech indruk te geven. Tevens is de kans voor recreatieve mogelijkheden in bedrijventerreinen groter als een eer bewoond gebied in de buurt is.

3. De bedrijventerreinen moeten architectonisch opvallen.

Een etalagefunctie is krachtig als de bedrijven in het terrein opvallen. Het etaleren van de terreinen moet geen uitstalling zijn van verschillende bedrijven, maar een duidelijke tentoonspreiding van het terrein. Dit kan op de manieren die beschreven zijn in hoofdstuk. Hierbij etaleert het terrein variërend van één opvallend gebouw tot een groep gebouwen die samen als etalage dienen.

4. Het referentiegebied moet passen in de situatie van Eindhoven

Figuur 3.4,
The North West House,
Oostenrijk (bron: Viahouse)

Figuur 3.5,
De situatie rond Eindhoven
(bron: Skycrapercity)

Het onderzoek wordt gebruikt om de resultaten toe te passen in het ontwerp van Eindhoven. Eindhoven beschikt over een groenrijke omgeving met open weilanden en gesloten bossen. Dit verschil van open en geslotenheid wordt beleefd vanuit de snelweg. De snelweg heeft een moderne uitstraling door de nieuwe inrichting van lantaarnpalen en geluidswallen. Eindhoven wil dat de bedrijventerreinen een high tech indruk naar de snelweg uitstralen. Tevens wil de stad hiermee zijn bijnaam als "industriestad" kwijtraken. Het is belangrijk dat de referentiegebieden in de situatie die beschreven is toegepast kunnen worden.

5. De bedrijven moeten binnen de categorieën C en D vallen.

Bij de opgestelde eisen passen bedrijventerreinen uit categorie C1, 2, 3 en D. Deze hebben vaak een ligging in de nabijheid van een stad en/of snelweg en beschikken doorgaans over een hoogwaardige uitstraling. In de bijlage op bladzijde is het overzicht te zien waar deze categorieën specifiek zijn beschreven.

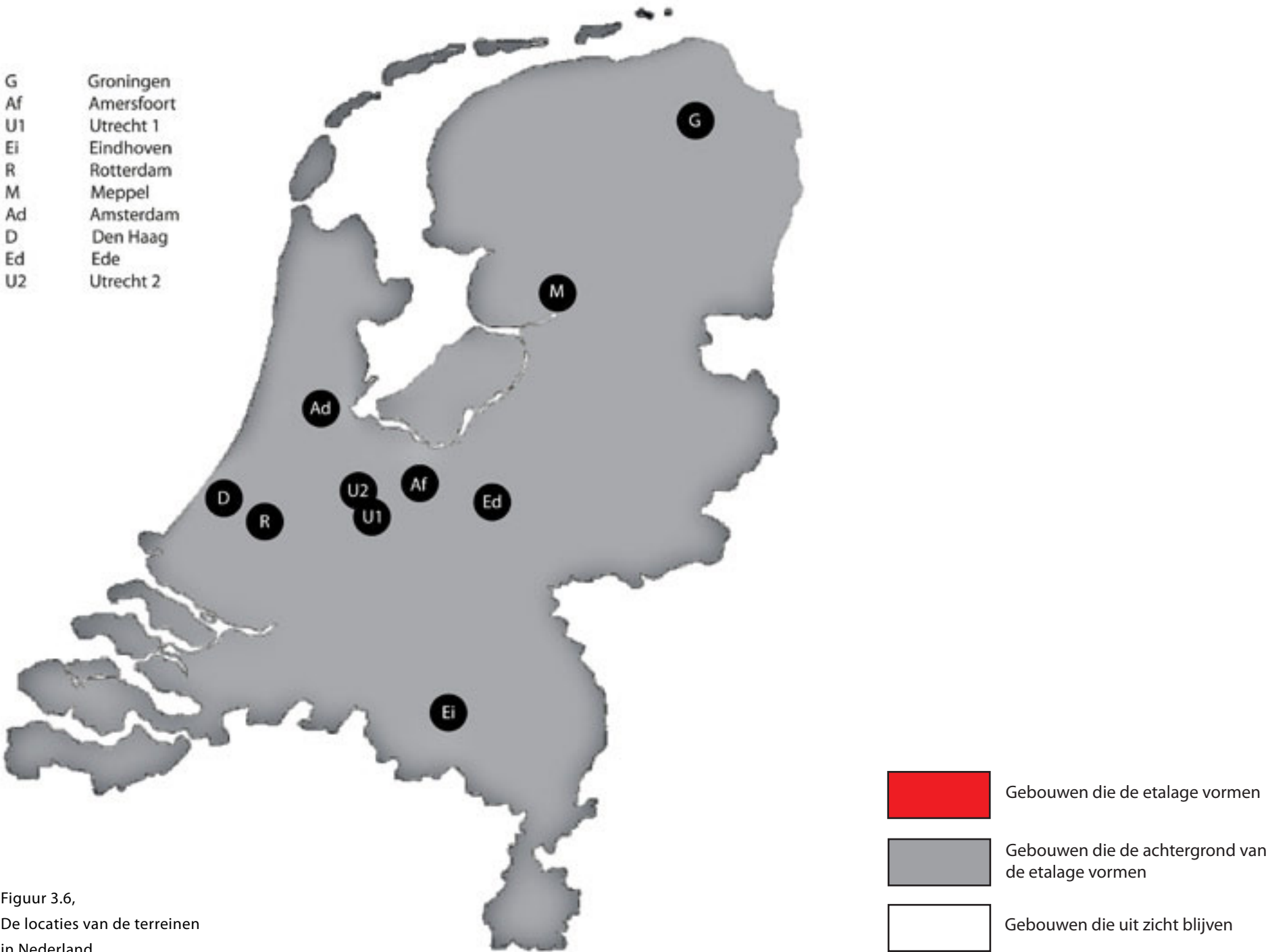
Bedrijventerreinen behorend tot de categorieën:

- C1 Retail, meubelboulevards
- C2 Onderwijslocaties
- C3 Zorglocaties
- D Hoogwaardig bedrijvenpark

3.2 GEKOZEN REFERENTIE GEBIEDEN

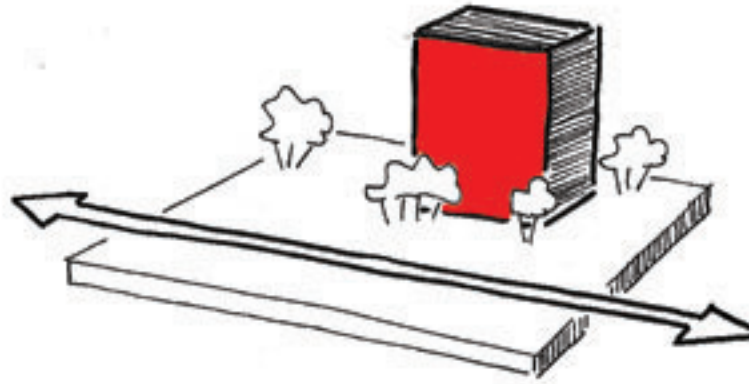
Zoals eerder genoemd zijn er in totaal vijf verschillende manieren om te etaleren langs een snelweg. Per type zijn er twee referentiegebieden geselecteerd die voldoen aan de vooraf opgestelde selectiecriteria. Van ieder terrein zal vervolgens de etalagefunctie worden geanalyseerd.

In de onderstaande afbeelding worden de locaties van de gekozen referentiegebieden weergegeven. Op de hiernavolgende pagina's zal een korte toelichting worden gegeven over de keuze per referentiegebied.

Bij het etaleren als een individueel accent is ervoor gekozen om de Gasunie in Groningen te analyseren. De Gasunie is een groot en opvallend gebouw dat langs de A7 staat. Het gebouw is een icoon geworden voor de stad Groningen. Al van er weg steekt de Gasunie boven de boomtoppen uit.

Het tweede referentiegebied dat is gekozen bij het type etaleren als individueel accent is een bedrijventerrein in Amersfoort-vathorst. Het gebouw dat een individueel accent vormt is de Phonehouse langs de A1. Dit gebouw behoort tot hetzelfde type etaleren als de Gasunie maar is erg verschillend. In tegenstelling tot de Gasunie is The Phonehouse een laag gebouw dat is opgenomen in een geluidswal.

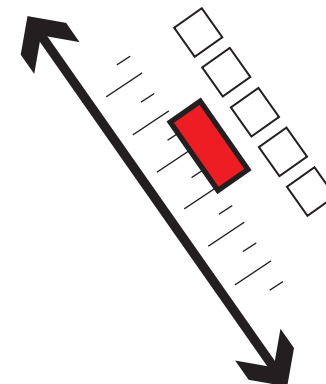
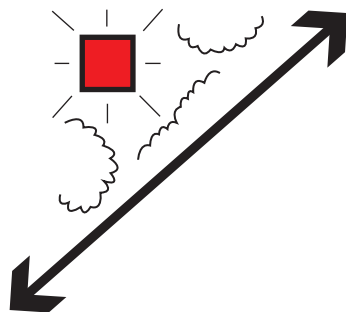
Individueel accent

Groningen

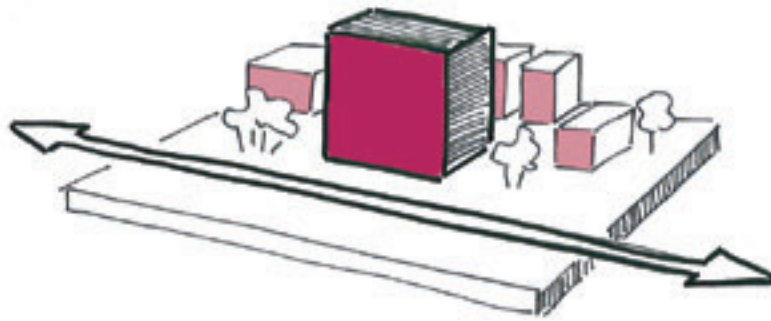

Amersfoort

Het kantorenpark Papendorp in Utrecht is geselecteerd als referentiegebied bij het etaleren als één accent met achtergrond. De etalage van het Business-park wordt gevormd door het KPN-gebouw dat gericht is naar de A2. Het park is gelegen in een open en groene setting.

Als tweede referentie bij het type etaleren als één accent met achtergrond is gekozen voor de High Tech Campus in Eindhoven. Dit Businesspark is net zoals kantorenpark Papendorp ruim opgezet en ligt in een groene omgeving. Een belangrijk verschil is dat de gebouwen die de achtergrond vormen bij de High Tech Campus meer uit zicht blijven door de groene en besloten ruimte.

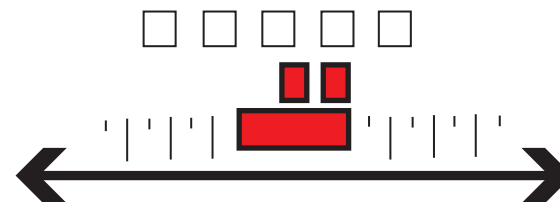
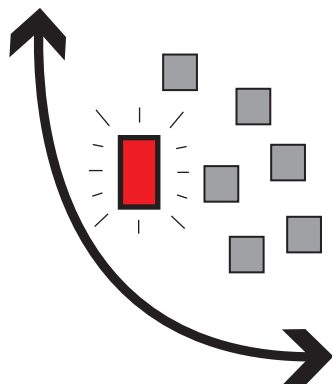
Accent met achtergrond

Utrecht 1

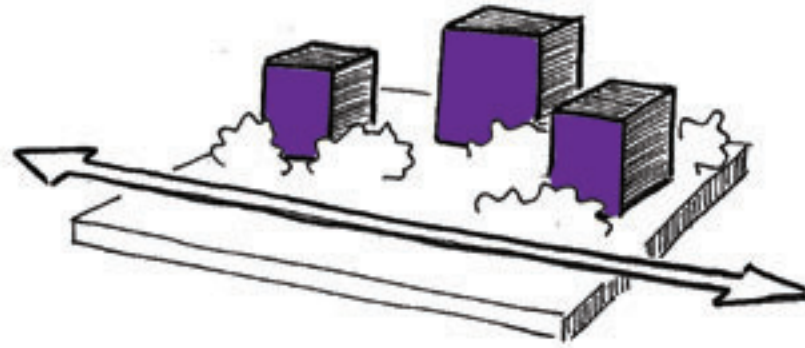

Eindhoven

Bij het etaleren langs de snelweg als los accent is ervoor gekozen om de etalage van Brainpark III in Rotterdam te analyseren. Twee opvallende en hoge gebouwen langs de A16 vormen de etalage van dit terrein.

Bedrijventerrein Blankenstein in Meppel is geselecteerd als tweede referentie voor het type etaleren als losse accenten langs de snelweg. De eerste rij kantoorgebouwen langs de A32 vormen de etalage van het gehele terrein. Het grootse verschil met Brainpark III in Rotterdam is dat de kantoorpanden van Meppel veel lager zijn en dat er op het terrein veel ruimte is voor opgaande beplanting.

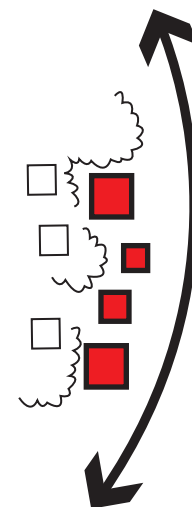
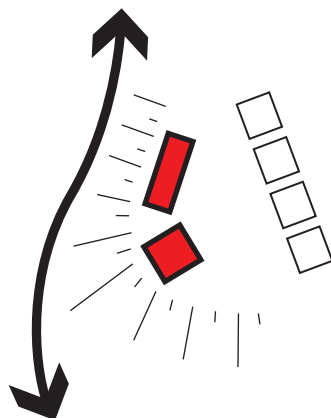
Losse accenten

Rotterdam

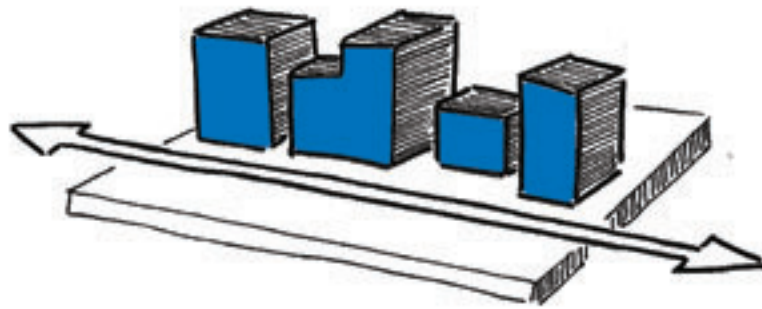

Meppel

De Zuidas langs de A10 in Amsterdam behoort tot het type etaleren als een cluster van accenten. De architectuur speelt een grote rol voor de etalage van het terrein. Ieder kantoorpand heeft zijn eigen architectonische kenmerken maar doordat er een hoge dichtheid van de bebouwing is vormen de gebouwen een cluster.

Het tweede referentiegebied dat is geselecteerd is Bezuidenhout-West in Den Haag. Op dit terrein zijn er verschillende gebouwen over de snelweg heen gebouwd. De Haagse Poort vormt de stadspoort van Den Haag.

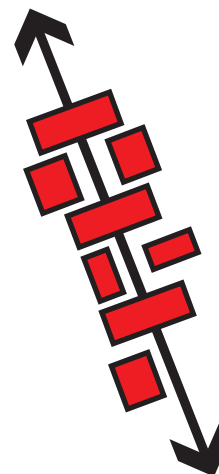
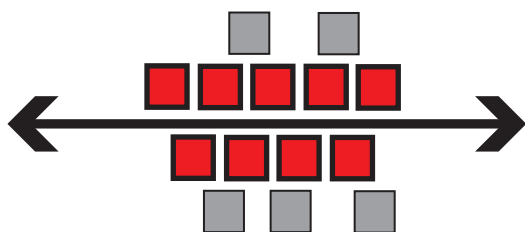
Cluster van accenten

Amsterdam

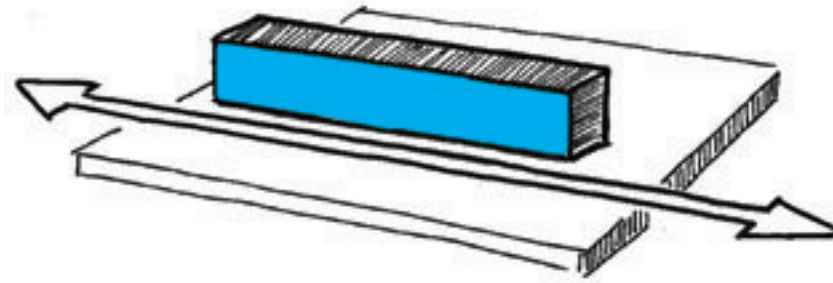

Den Haag

Bij het etaleren als wand is gekozen voor de Bioscoop in Ede langs de A12. Dit bouwwerk vormt een geheel met een lange geluidswal. De rode blokken van het gebouw steken uit het talud en vormen samen een wand.

The Wall, The Cockpit, en The Facet zijn als tweede referentiegebied gekozen. Samen vormen deze gebouwen de etalage van bedrijventerrein de Wetering. De gehele wand ligt vlak langs de A2 en vormt een totaalstructuur met de snelweg. The Wall, The Cockpit en The Facet zijn geselecteerd vanwege de relatief lage bebouwing en de lengte van de gehele wand.

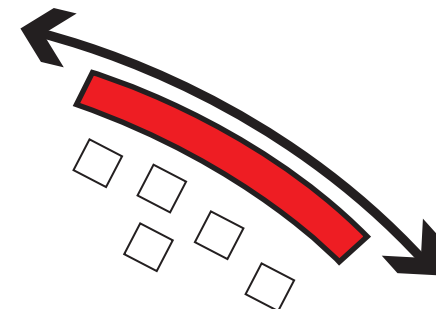
Wand

Ede

Utrecht 2

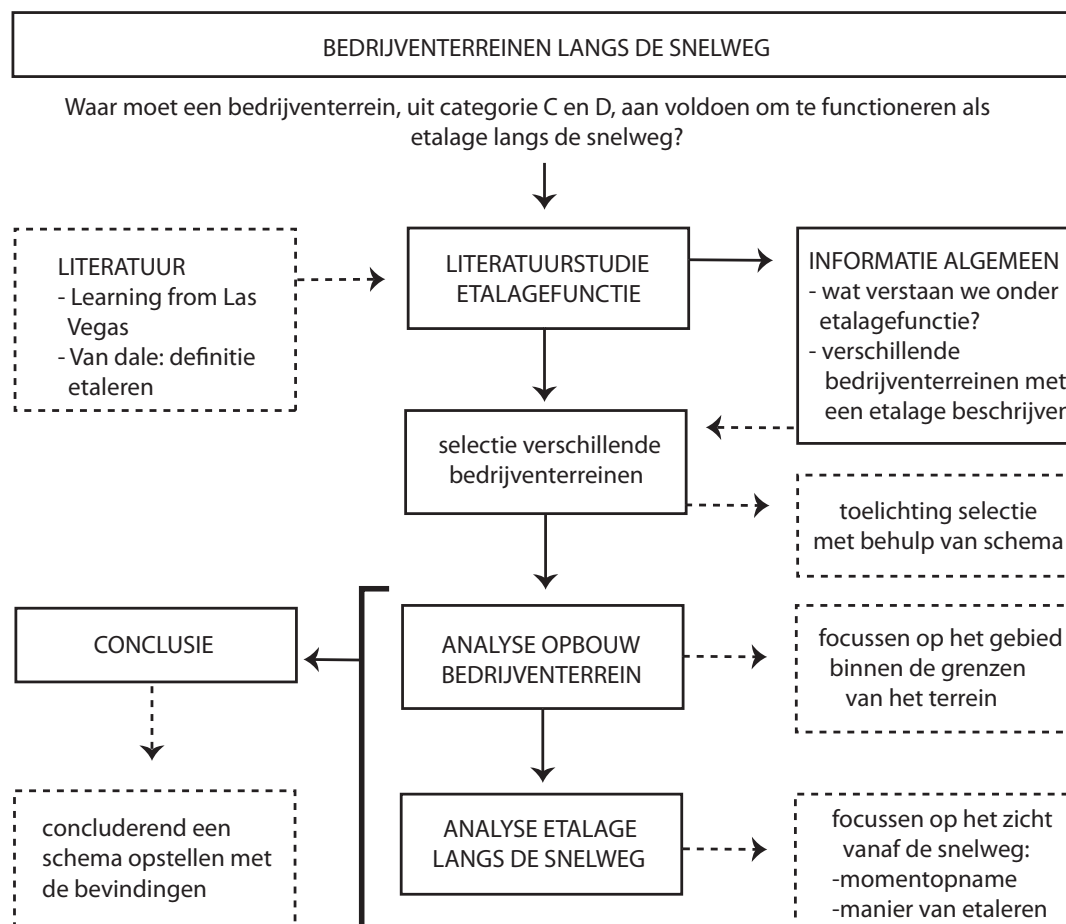

4 DE METHODIEK

Het onderzoek draait vooral om de etalagefunctie van bedrijventerreinen gericht naar de snelweg waar auto's met 100 km/u voorbij rijden. Er kan niet even stilgestaan worden om de etalage goed te bekijken. Het is dus van groot belang om het moment waarop de etalage in zicht is te bepalen. Elk referentiegebied wordt bezocht en geanalyseerd vanuit de snelweg. Hierbij worden filmpjes gemaakt vanuit beide richtingen van de snelweg zodat de momentopname en de etalage vastgelegd worden.

De etalage wordt bereikt als er een of meerdere gebouwen een opvallende uitstraling hebben met een eigen identiteit. Het kan dus voorkomen dat er vijf gebouwen langs de snelweg staan maar dat twee daarvan de etalage functie bepalen. Voor de methodiek is het dus belangrijk dat er per terrein de etalage bepaald wordt. Door bedrijventerreinen te bezoeken die zo divers mogelijk zijn kunnen verschillende etalagemethodes met elkaar vergeleken worden. Er is daarom gekozen om van vijf verschillende types terreinen twee referentiegebieden per typen te bezoeken.

4.1 DE AANPAK

In het schema van figuur..... is de onderzoeksmethodiek toegelicht. Na het vaststellen van de definitie van etaleren met behulp van een korte literatuurstudie kunnen de referentiegebieden geselecteerd worden. De bedrijventerreinen die hier uitkomen worden geanalyseerd op de opbouw van het terrein waarbij de etalage vastgelegd wordt. Vervolgens wordt de beleving van de etalage langs de snelweg geanalyseerd. Omdat er in het

onderzoek veel bevindingen zijn waardoor de conclusie ingewikkeld wordt, geeft een schema een samenvatting van de bevindingen waaraan de conclusies worden getrokken. Om het onderzoek zo verhelderend mogelijk te krijgen zijn symbolen, kaartjes, doorsneden en afbeeldingen ondersteunend voor de tekst.

4.2 ANALYSE ETALAGE

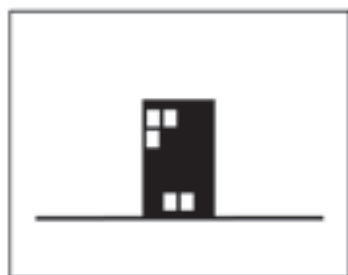
Een etalage kan op verschillende manieren worden bereikt. Hierbij speelt het ruimtelijke beeld van de etalage, de plaatsing van de gebouwen en de momentopname een rol. Deze drie belangrijke factoren zijn onderverdeelt in verschillende verschijnselen die bepalend zijn voor de manier van etaleren. Dit zijn bijvoorbeeld de hoogte, afstand en compositie van de gebouwen. Er is van elk verschijnsel een symbolenreeks opgesteld die in een

oogopslag laten zien wat voor situatie van etaleren van toepassing is bij de referentiegebieden. Deze symbolen worden eerst toegelicht.

4.2.1 HET RUIMTELIJKE BEELD VAN DE ETALAGE

Het ruimtelijk beeld van het bedrijventerrein is van groot belang voor de etalage. Hierbij spelen de hoogte, de compositie en de omgeving van de gebouwen in het terrein een rol. De verhouding waarin deze drie factoren gesitueerd zijn bepalen sterk hoe het terrein ruimtelijk beleefd wordt. Hoge gebouwen die in een omgeving van veel groen staan

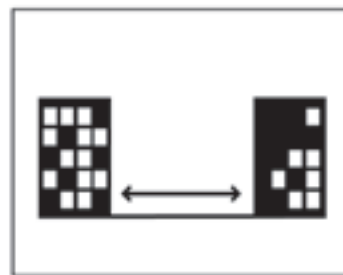
kunnen een gelijke etalagekracht hebben als lage gebouwen in een open omgeving. Ook de afstanden waarin de gebouwen gesitueerd zijn bepalen of de etalage als een geheel gezien wordt of dat losse accenten elkaar afwisselen. Bij een sterke etalage zijn deze drie factoren in evenwicht met elkaar.

Op zichzelf staande accent

Losse accenten die samen een geheel vormen

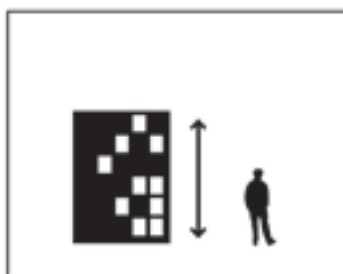

door een grote afstand los van elkaar worden gezien

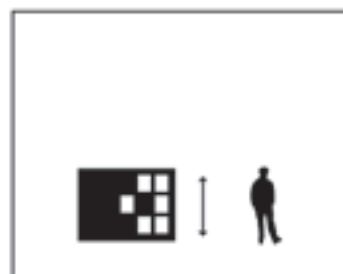
De compositie van de bebouwing is grotendeels bepalend voor het type van etaleren. Bij een doordachte compositie is de etalage in het terrein opvallend.

De bebouwing is hoger dan 60 meter

De bebouwing is tussen 30 en 60 meter hoog

De bebouwing is niet hoger dan 30 meter

De omgeving waarin de etalage ligt is bepalend voor de beleving. Als een etalage sterk wil opvallen moet de omgeving niet de aandacht trekken.

De etalage ligt in een stedelijke omgeving met veel bebouwing

De etalage ligt in een groene setting (groene massa)

De etalage ligt in een open landschap

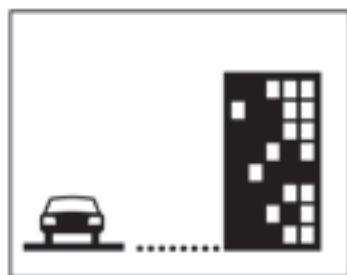
Lange aaneengesloten compositie (wand) Cera volorepratum aspis peliquis reptiani cus, omnihitv

4.2.2 DE PLAATSIING VAN DE GEBOUWEN

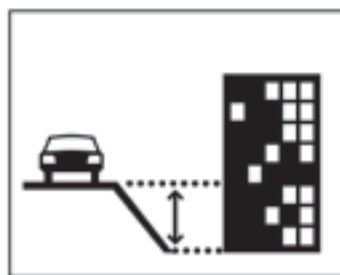
De manier waarop het terrein ten opzichte van de weg ligt bepaalt de beleving waarop je de etalage ziet. Hierbij zijn de hoogteligging en de afstand van de etalage naar de snelweg van belang. De etalage past zich aan naar de plek waar die gesitueerd is.

Zo hoeft een gebouw niet intens groot te zijn als hij al tegen de snelweg aan geplaatst is. Een etalage die lager ligt dan de weg zou juist wel de hoogte in moeten gaan.

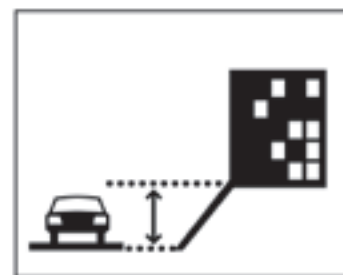
Om de etalage optimaal te zien moet de hoogte van de etalage passen bij de hoogte van de weg.

De snelweg en de etalage liggen op dezelfde hoogte

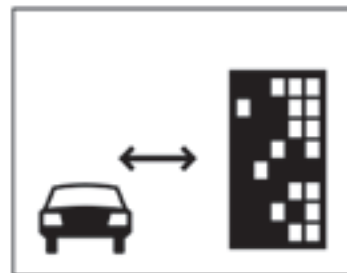

De snelweg ligt hoger ten opzichte van de etalage

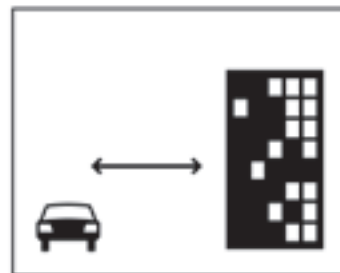

De snelweg ligt lager ten opzichte van de etalage

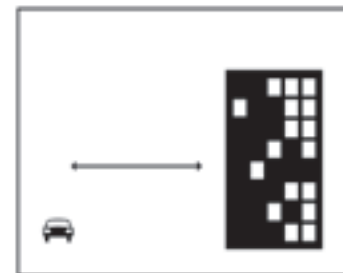
De afstand van de etalage naar de snelweg is bepalend voor de manier waarop het bedrijventerrein moet etaleren.

De etalage ligt minder dan 30 meter van de snelweg af

De etalage ligt tussen 30 en 70 meter van de snelweg af

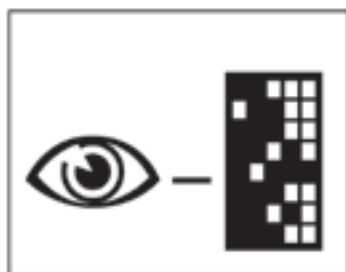

De etalage ligt meer dan 70 meter van de snelweg af

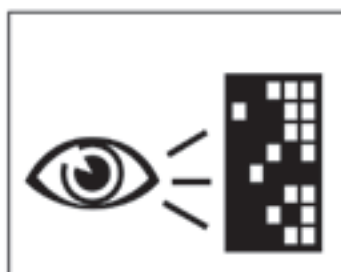
4.2.3 MOMENTOPNAME VAN DE ETALAGE

De tijdsduur waarop de etalage optimaal zichtbaar is vanaf de weg met een snelheid van 100 km/u is de momentopname. De etalage kan versterkt worden met accenten zodat de aandacht naar de etalage vergroot wordt. Hierbij wordt het moment waarop automobilisten de etalage zien langer. Bovendien

blijft de etalage beter in het netvlies hangen als er geen storende elementen zijn tussen de etalage en de snelweg. De momentopname is dus het langst als deze drie situaties sterk zijn.

De momentopname is minder dan 20 seconden

De momentopname is tussen de 20 en 40 seconden

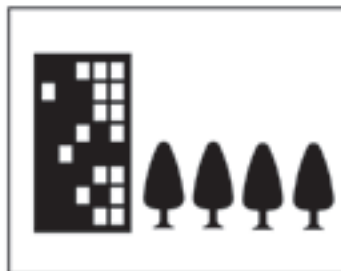

De momentopname is langer dan 40 seconden

Voor een optimale momentopname moet de etalage zo lang mogelijk zichtbaar zijn

De etalage wordt geaccentueerd door water

De etalage wordt geaccentueerd door groen

De etalage wordt geaccentueerd door zijn voetstuk

Voor een optimale momentopname moet de etalage accenten bevatten om de aandacht te trekken.

Er zijn geen storende elementen voor de momentopname

Er zijn een paar elementen die de momentopname storen

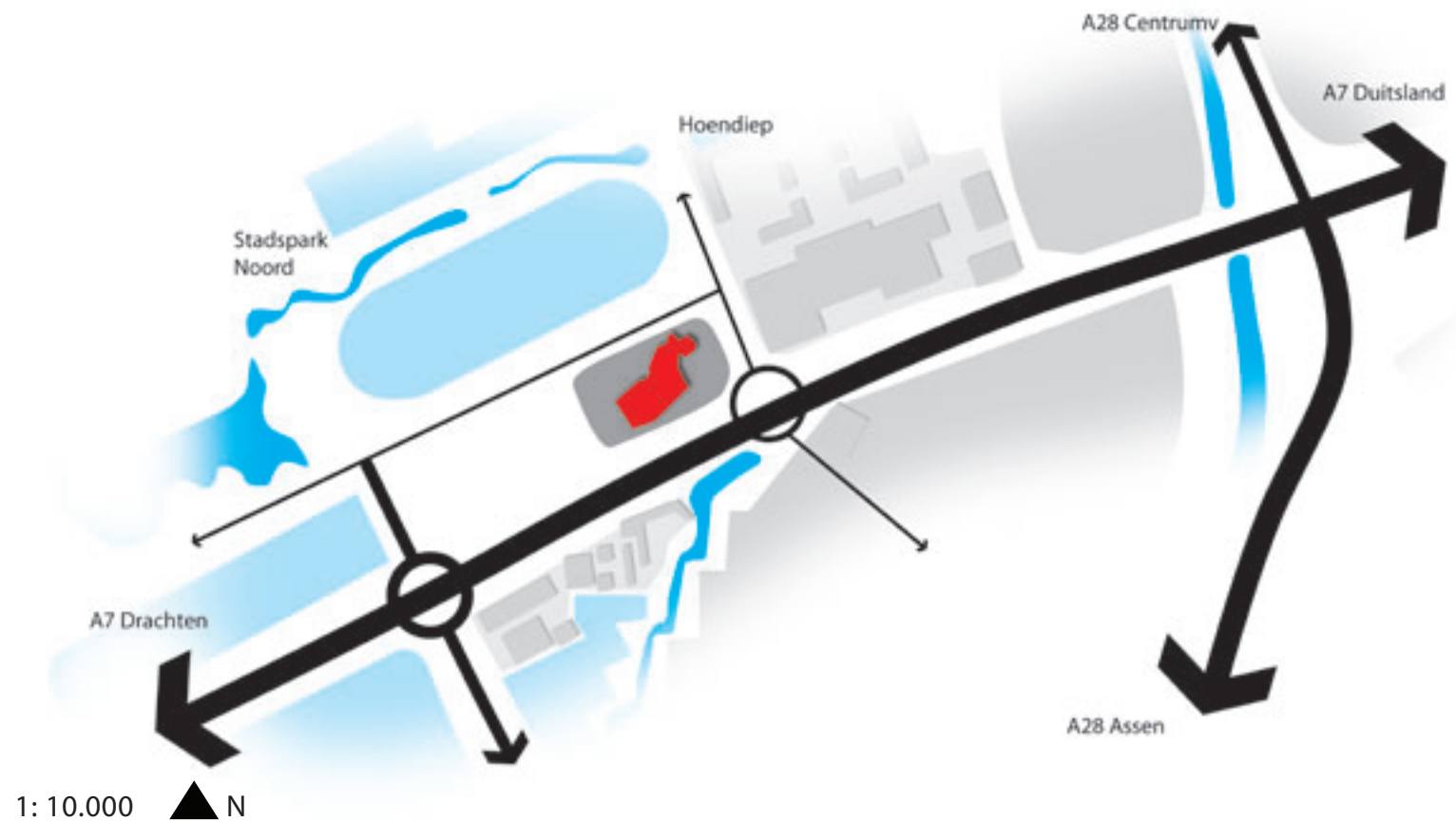
Er zijn veel elementen die de momentopname storen

Voor een optimale momentopname mogen er geen storende elementen aanwezig zijn tussen de etalage en de snelweg.

5

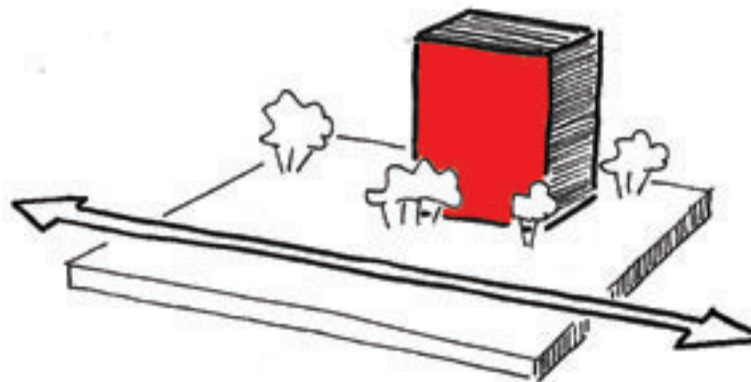
GRONINGEN

Het Gasuniegebouw (1994) is een kantoorgebouw in het zuiden van de stad Groningen langs de A7. De ruim zeventig meter hoge bouwmasa dient als landmark voor degene die de stad van het zuiden of het westen nadert. De Gasunie is ontworpen door het architectenbureau Alberts en van

Huut. Het gebouw is een goed voorbeeld van organische architectuur waarbij de menselijke maat voorop staat. Deze organische uitgangspunten van de Gasunie komen tot uitdrukking in het kleurgebruik en de vormen. Als bijnaam heeft het gebouw de naam 'Apenrots' gekregen. De gasunie in Groningen valt onder de categorie 'individueel gebouw'. Al van ver steekt de 'apenrots' boven de boomtoppen uit.

Figuur 5.1,
De Gasunie in Groningen

Afstand:

- geen

Hoogte:

- 72 m

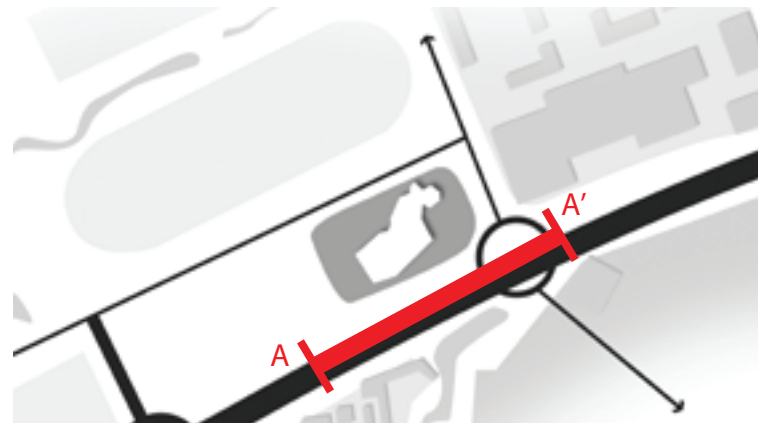

Context:

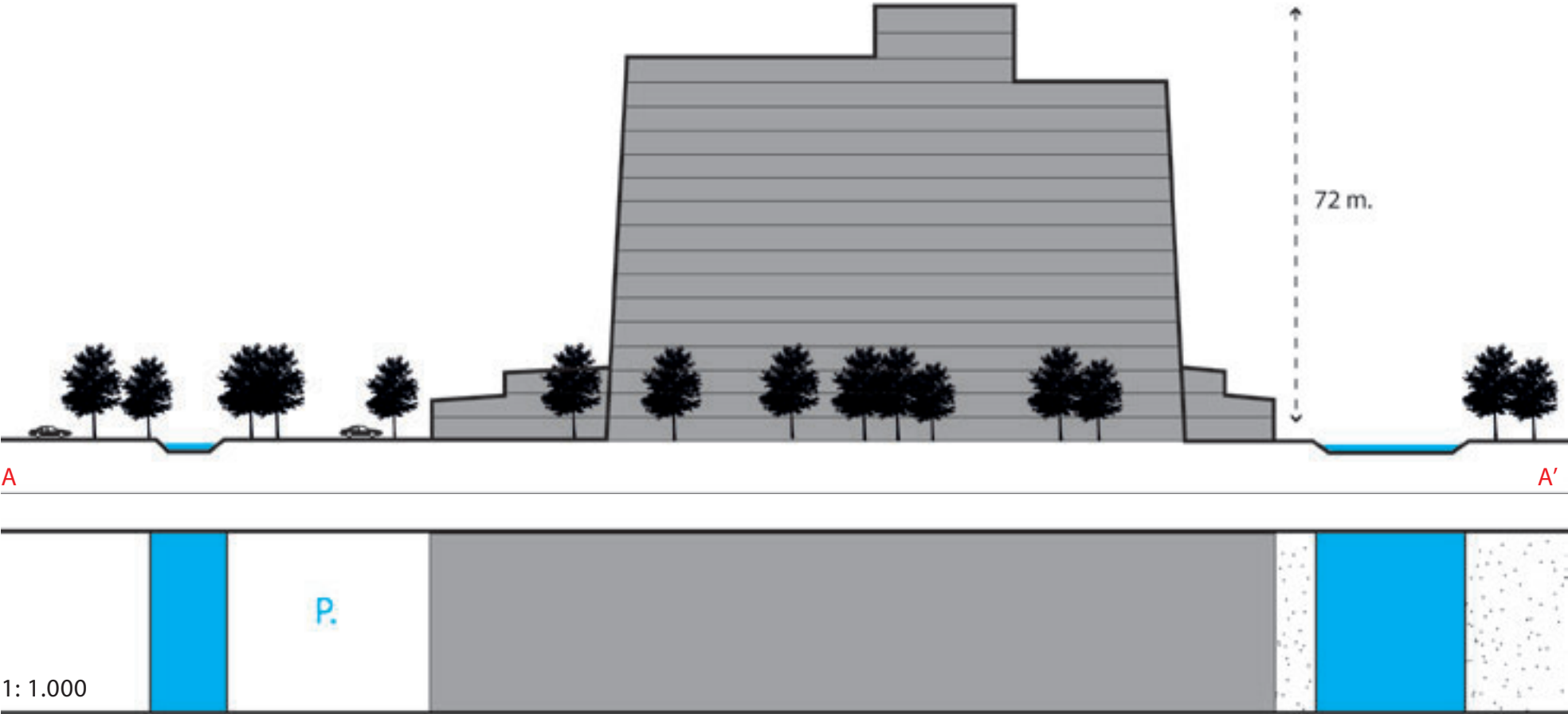
- groen

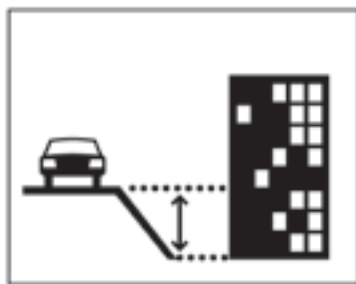
5.1 RUIMTELIJK BEELD

Er is een individueel pand die voor de Gasunie de etalage vormt. Dit pand is met zijn 72 meter hoogte een opvallend accent in het landschap en is al van een kilometer afstand te zien vanaf de snelweg. Aan de voet van de etalage zorgt een groene massa ervoor dat de hoogte van het gebouw sterker opvalt. De bomen komen namelijk tot $\frac{1}{4}$ hoogte ten opzichte van het gebouw.

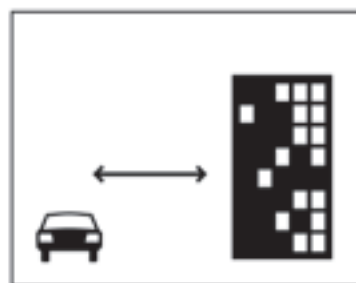
Figuur 5.1,
Vooraanzicht van de
Gasunie, Groningen

Hoogteligging t.o.v.
snelweg:

- 8 m

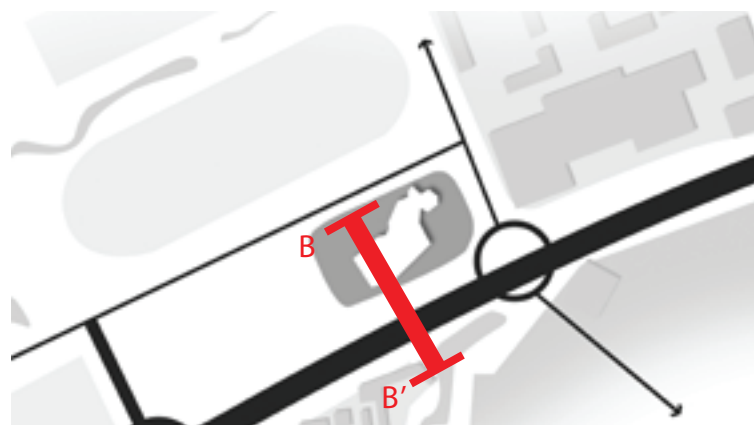

Afstand t.o.v. snelweg:

- 35 m

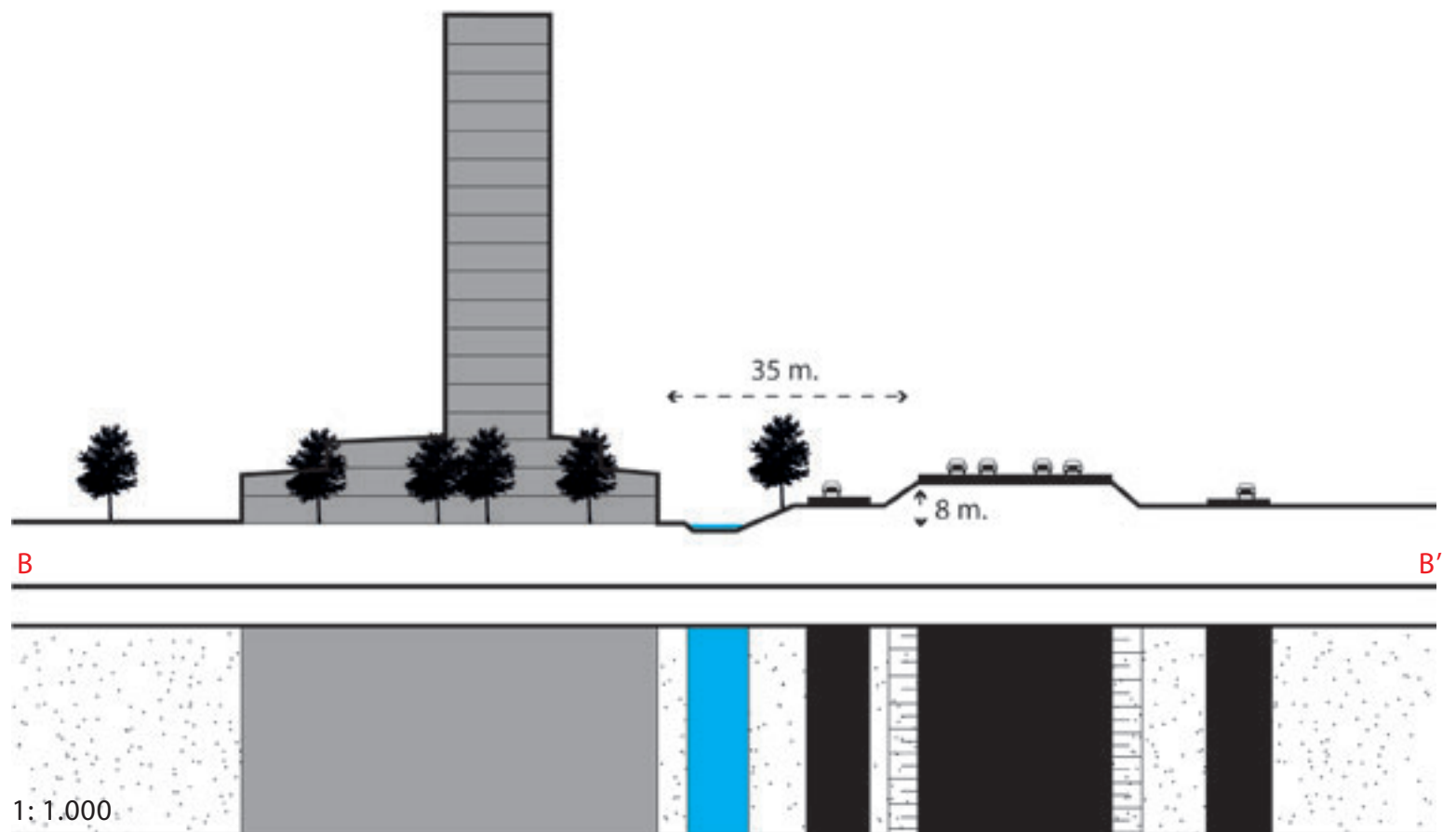
5.2 PLAATSING

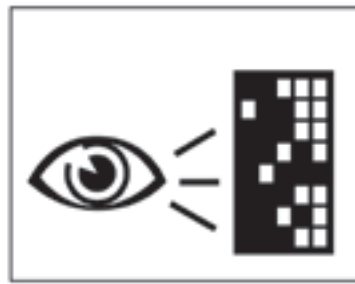
De afstand van de Gasunie tot aan de snelweg in ongeveer 35 meter. Deze afstand is niet dichtbij maar oogt wel zo door de hoogtewerking van het gebouw. De hoogte doet ook ten goede dat de Gasunie van een grote afstand al te zien is. Op het moment waar het pand duidelijk zichtbaar wordt is de etalagefunctie ervan versterkt doordat het gebouw boven een massa van bomen steekt. Door deze hoogte kan het pand zich veroorloven om acht meter lager dan de snelweg te staan. Op deze manier kunnen de bomen die op het voetstuk van de Gasunie staan reiken tot aan de hoogte van de snelweg waardoor de bomen geen barrière vormen voor de etalage vanaf de snelweg.

Figuur 5.2,
Vogelvlucht van de
Gasunie, Groningen (bron:
Multimania)

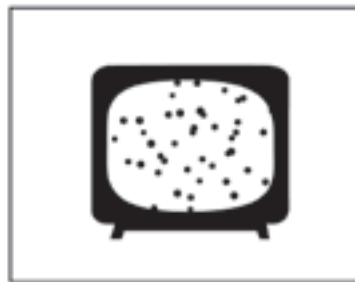
Momentopname:

- 27 sec

Accenten van de
etalage:

- groen

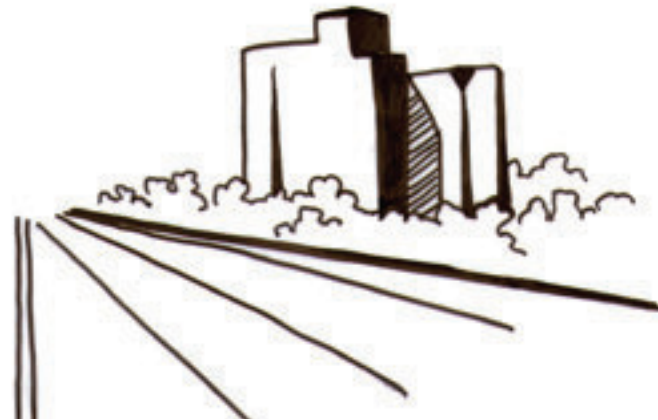
Storende elementen:

- weinig

5.3 MOMENTOPNAME

De etalage die de Gasunie uitstraalt wordt versterkt door de groene voetstuk van bomen. De bomen versterken de hoogte van het gebouw zonder de etage te verstoren

Vanaf de snelweg. De hoogte van de gebouwen en de situering ervan zorgen ervoor dat de gebouwen al van ongeveer een km afstand zichtbaar zijn. De momentopname is al heel snel aanwezig waardoor de aanloop naar de momentopname kleiner wordt. Het gebouw aan de overkant van de Gasunie is ongeveer even hoog waardoor deze de grootste verstoring vormt.

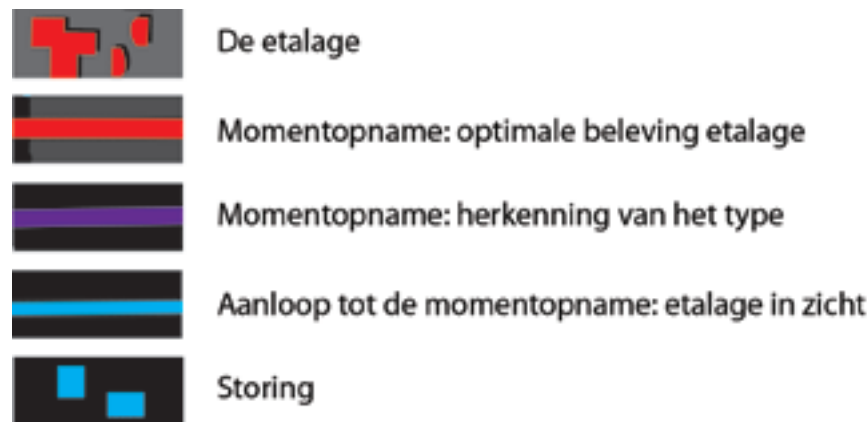

Figuur 5.3,
Zicht op de Gasunie vanaf
de snelweg

De Gasunie ligt op een gunstige locatie voor een lange momentopname. Het gebouw is hoog, in eenvoudig, en er is weinig storing aanwezig waardoor het al snel in het zicht valt. De aanloop naar de momentopname is kort omdat de type van etaleren al heel snel herkenbaar is. De momentopname is hierdoor vrij lang.

Op 1 km afstand is de Gasunie voor het eerst te zien. Op dit moment verschijnt het gebouw langzaam achter de bomen. De aanloop van de momentopname duurt ongeveer 10 seconden.

Na deze 10 seconden is het type van de etalage herkenbaar als een los accent. Aan de overkant van de Gasunie zorgt een ander hoog en imponerend gebouw voor de storing van de etalage omdat het ook de aandacht trekt

10 seconden later is de etalage optimaal beleefbaar. Het opvallende en hoge gebouw trekt de aandacht doordat het boven het groen reikt.

Aan de andere kant van de weg is de Gasunie ook vanaf 1 km voor het eerst te zien. Het storende gebouw aan de overkant is eerder in het zicht dan de Gasunie waardoor de etalage van de Gasunie afgezwakt is.

10 seconden later wordt het type van het etaleren al duidelijk.

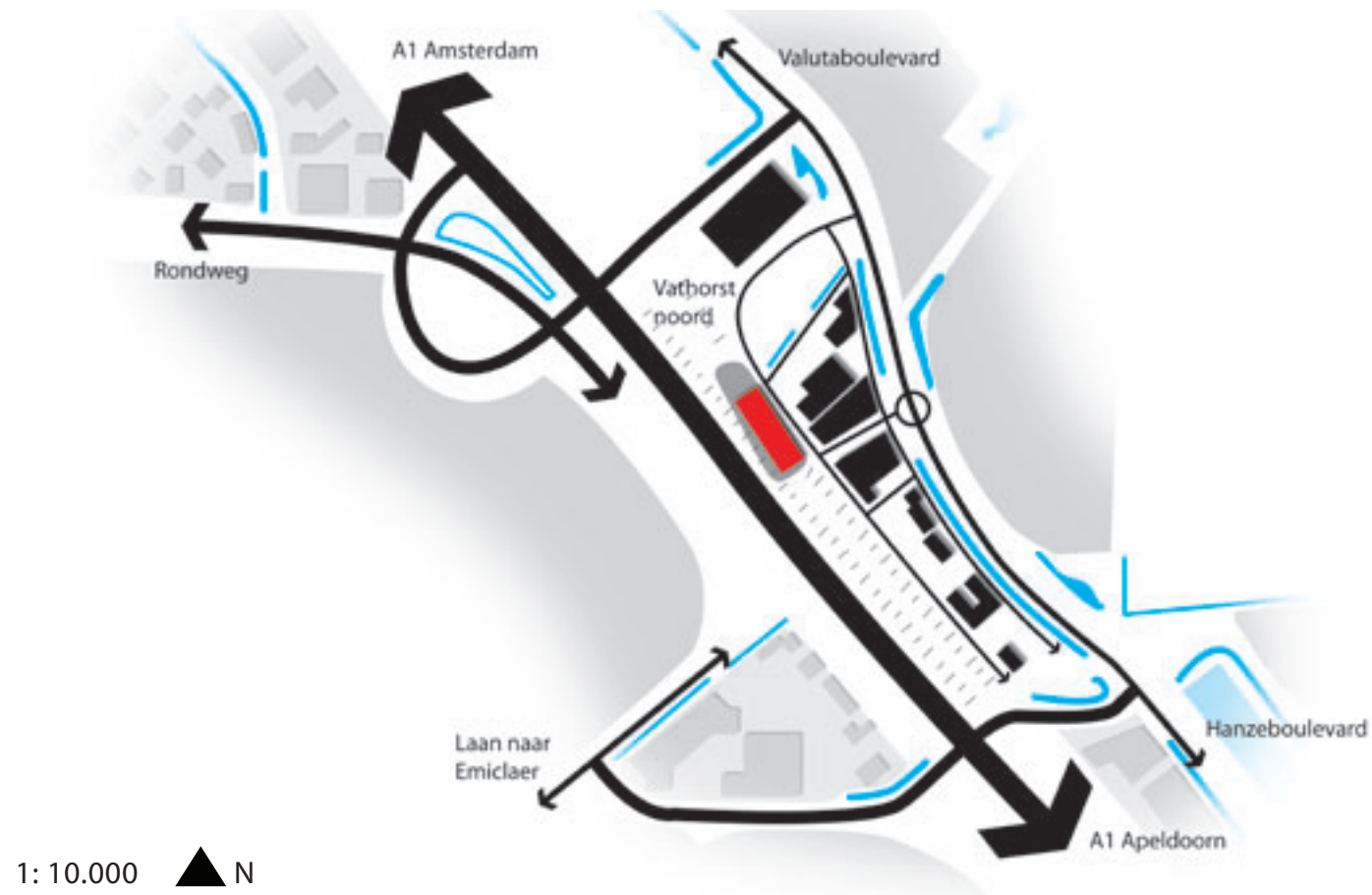

Na 7 seconden is de etalage optimaal beleefbaar. Het storende gebouw aan de overkant verdwijnt achter een geluidswand waardoor de etalage van de Gasunie sterker is.

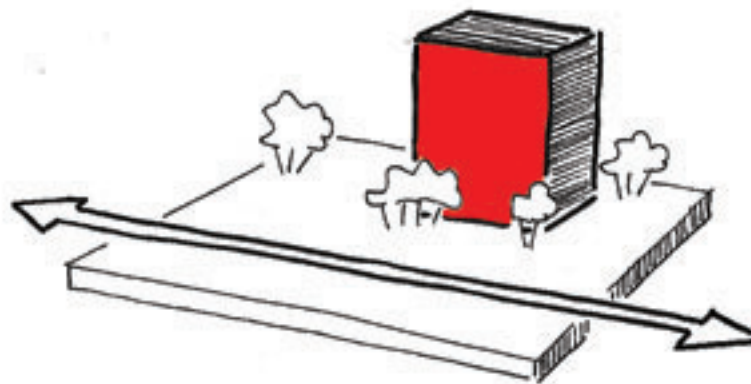
6 AMERSFOORT

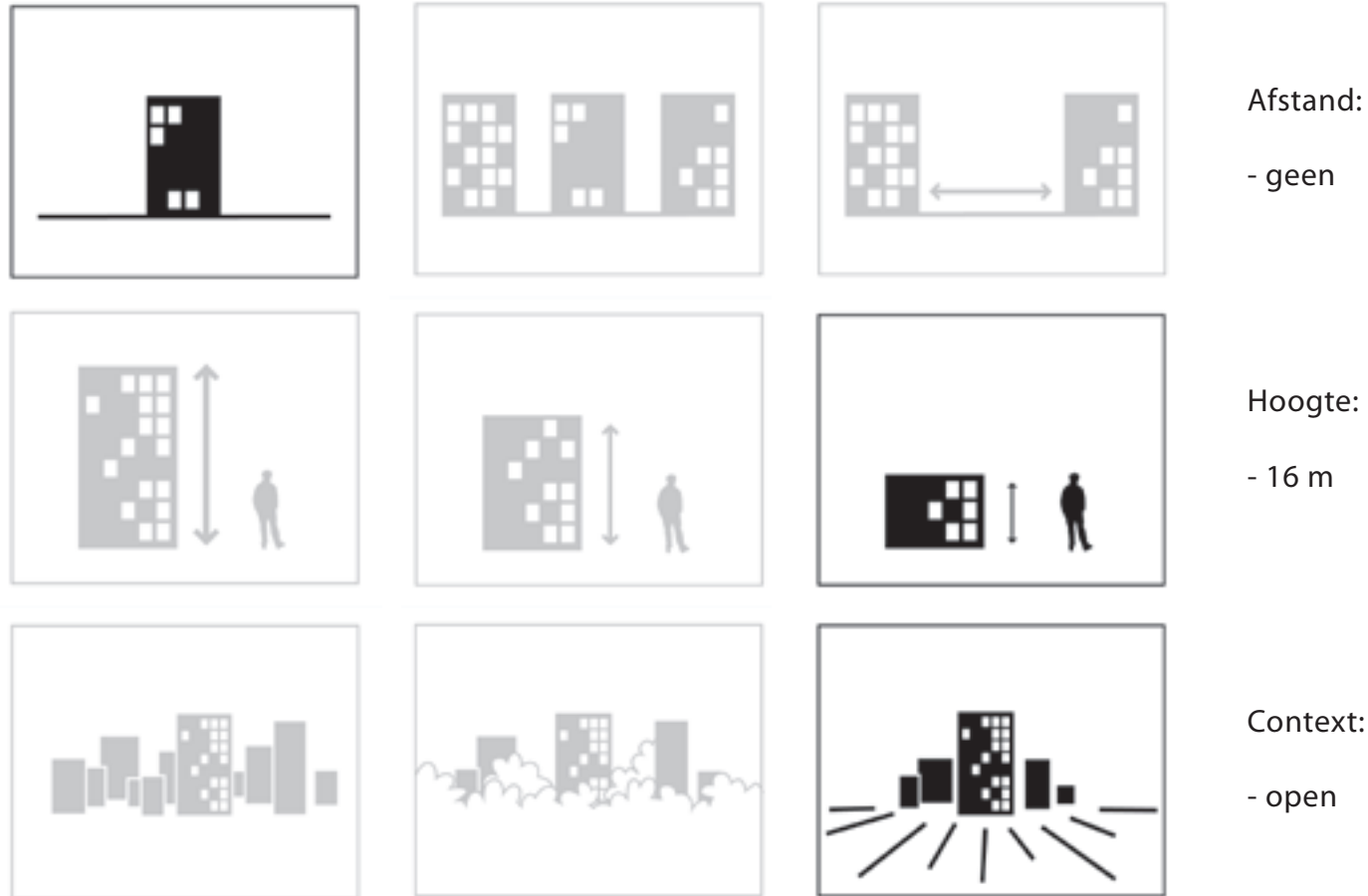

Het gebouw The Phonehouse is ontworpen door VDH Architecten. Het gebouw is opgenomen in de geluidswal zodat er één geheel ontstaan en heeft een zichtlocatie voor de A1. Daarnaast schermt de geluidswal de nieuwe woonwijk Vathorst af van de snelweg. In het pand zelf bevindt

zich op de begane grond het magazijn, bovenin bevinden zich de showrooms en kantoorruimtes. Bovenop het pand is er ruimte voor parkeren. Vanaf de snelweg wordt The Phonehouse beleefd als los element. Het terrein wat achter de geluidswal ligt blijft voor automobilisten uit zicht. The Phonehouse valt daarom onder de categorie 'individueel gebouw'.

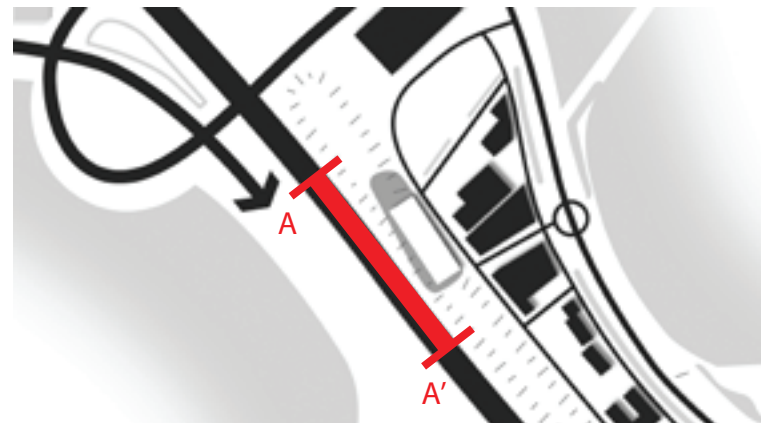

Figuur 6.1,
Het gebouw van de Phone
House bij Amersfoort

6.1 RUIMTELIJK BEELD

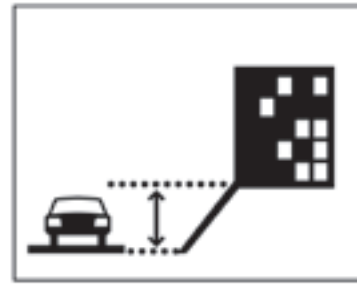
Er is een individueel pand die voor de Phonehouse de etalage vormt. Dit pand behoort met zijn 16 meter hoogte tot de groep van lage gebouwen. Echter zorgt een talud aan de voet van de etalage ervoor dat het gebouw hoger lijkt dan 16 meter. Het talud is niet begroeid waardoor de context van het gebouw open is. De openheid laat de Phonehouse beter opvallen. Een jaar geleden stonden er allemaal bomen in de buurt van het pand waardoor de context een groene massa was. De keuze om de bomen weg te doen heeft de etalage van de Phonehouse ten goede gedaan.

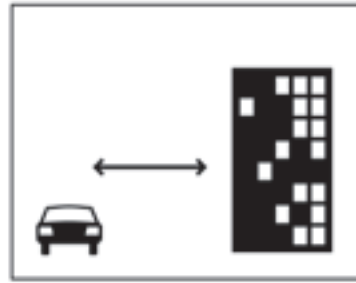
Figuur 6.2,
Zicht op het gebouw vanaf
de overkant van de weg

Hoogteligging t.o.v.
snelweg:

- 5 m

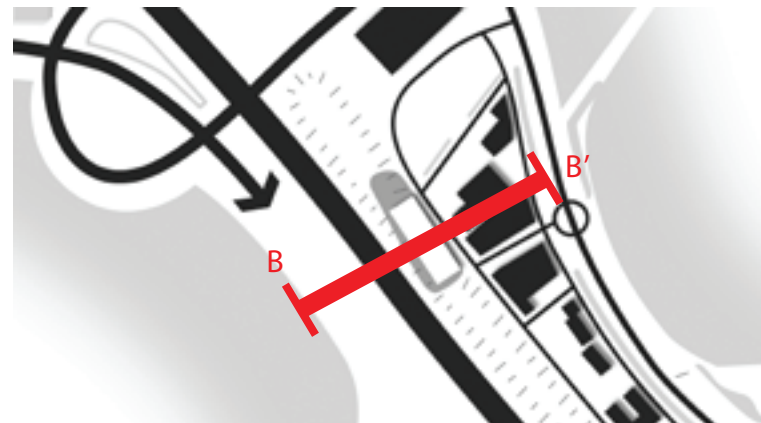

Afstand t.o.v. snelweg:

- 40 m

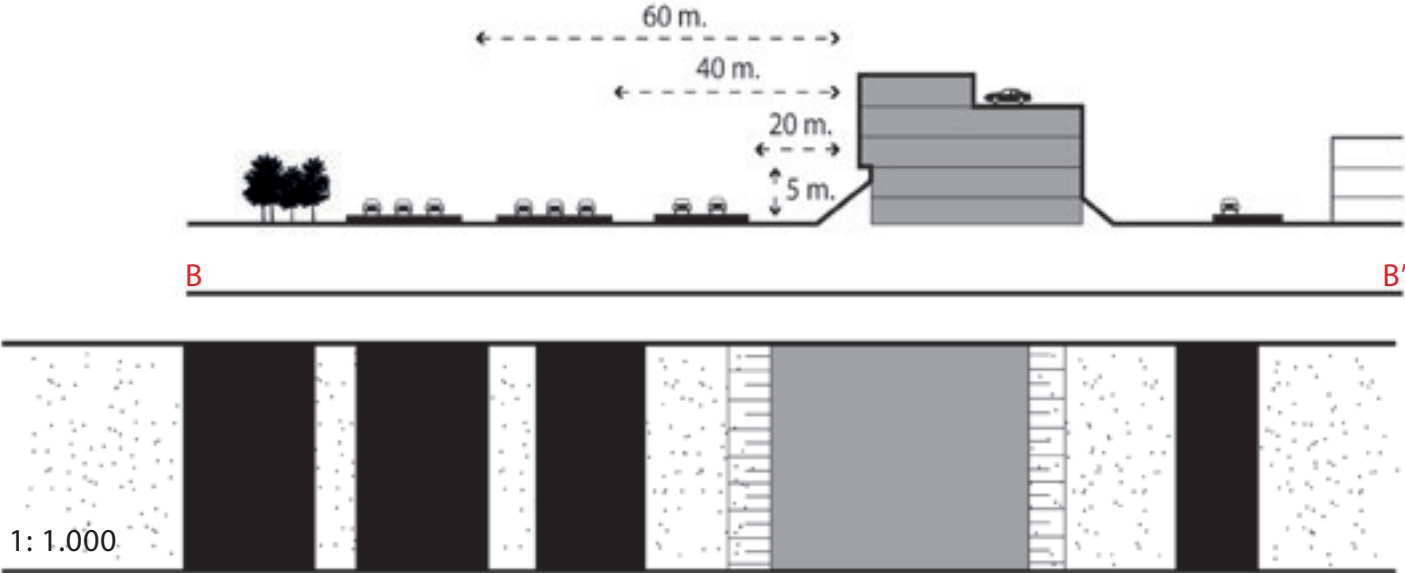
6.2 PLAATSING

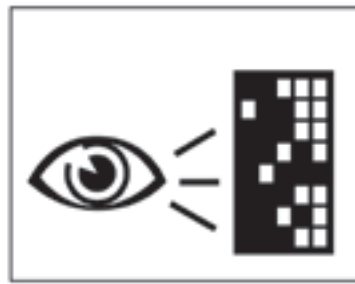
De afstand van de Phonehouse tot aan de snelweg is ongeveer 40 meter. Deze afstand is niet dichtbij en het gebouw is niet hoog waardoor de etalagefunctie afgezwakt wordt. Het pand probeert toch de aandacht te trekken door opvallend op het talud van 5 meter hoog gesitueerd te zijn.

Figuur 6.3,
Foto van de zijkant van het
gebouw waarbij het hoogte
verschil goed zichtbaar is

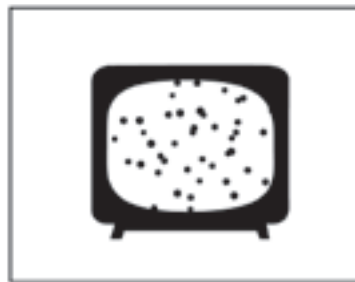
Momentopname:

- 21 sec

Accenten van de etalage:

- voetstuk

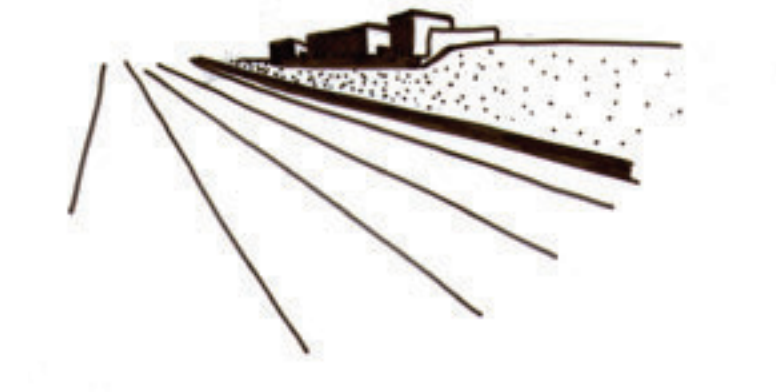

Storende elementen:

- weinig

6.3 MOMENTOPNAME

Het viaduct die vlak voor het gebouw staat, de afstand van het gebouw tot de weg en de hoogte van het gebouw werken allemaal tegen voor een lange momentopname. Doordat het gebouw op een talud staat komt het gebouw net hoger te staan dan het viaduct. Dit talud zorgt hiermee voor een langere aanloop naar de momentopname. Bovendien is het talud een versterking van de etalage omdat het gebouw er opvallend op gesitueerd is en omdat het de openheid van de context versterkt. Het talud verbergt het gehele terrein erachter waardoor er weinig storende elementen voor de etalage van de Phonehouse aanwezig zijn. Aan het begin van de aanloop van de etalage is de IKEA een aandachtstrekker langs de snelweg die veel verstoring geeft. Verder is het viaduct vlak voor de etalage een opvallende barrière voor de momentopname.

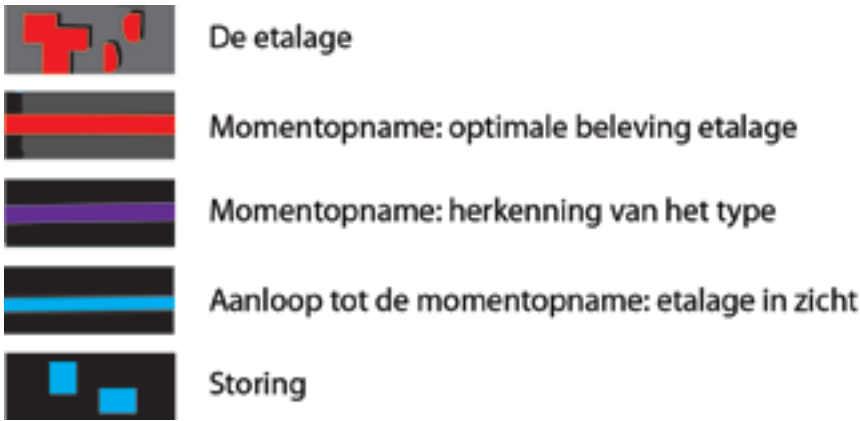

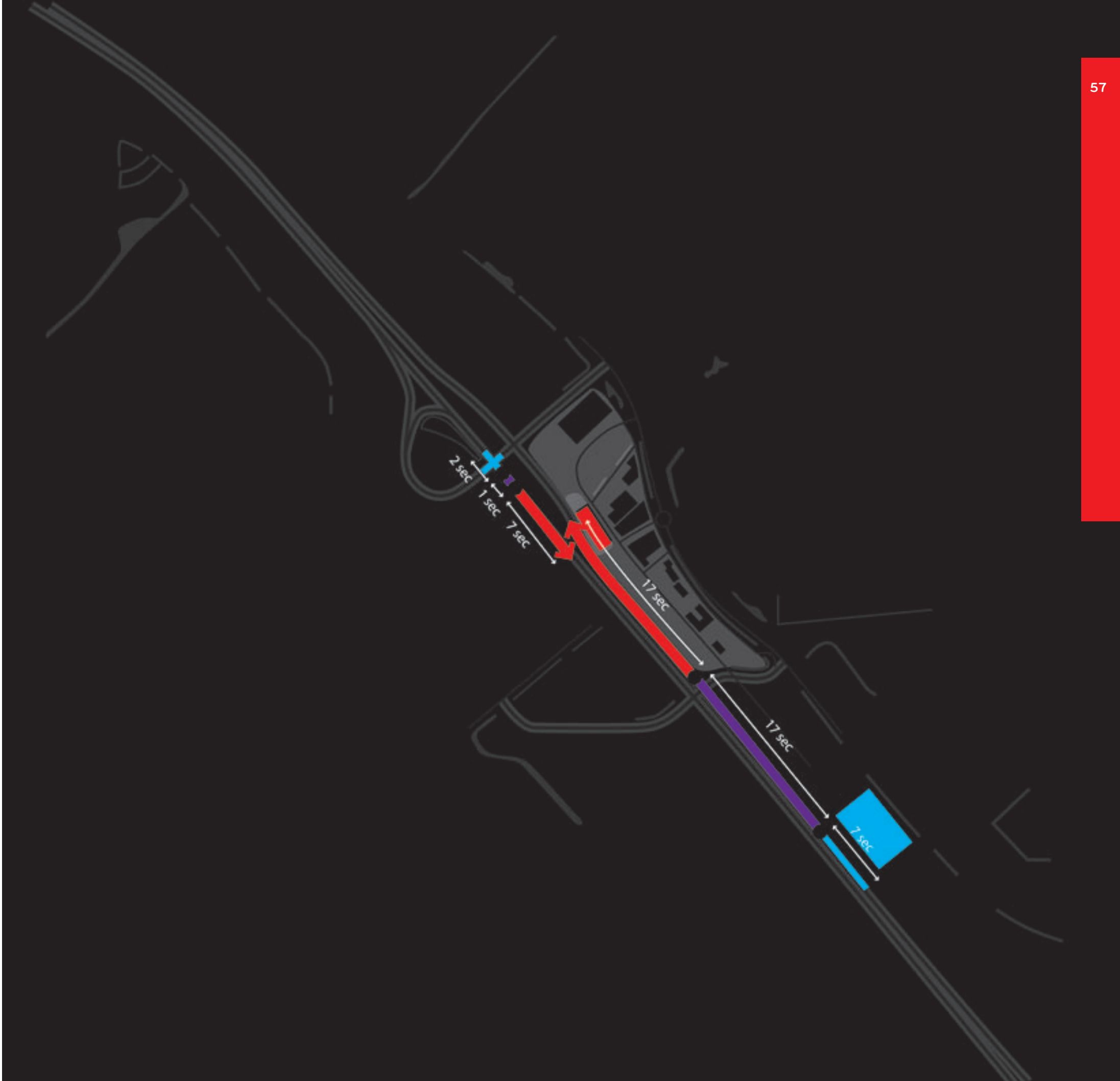

Figuur 6.4,
Zicht op de Phone House
vanaf de snelweg, het
viaduct werkt als storing
voor de etalage

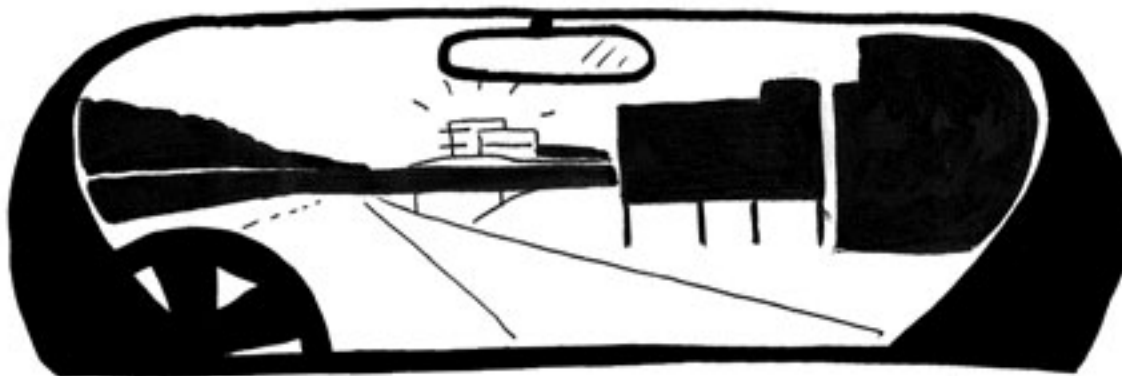
De Phonehouse is een laag gebouw en daarom gunstig op een talud gelegen. Op deze manier is het gebouw net boven de storende viaducten en verkeersborden te zien. De momentopname wordt hierdoor langer.

Het gebouw is ondanks zijn hoogte al op een afstand van 1.2 km te zien. Dit komt Doordat het gebouw op een talud staat en omdat de locatie van de etalage langs een rechte en open snelwegsituatie ligt.

Het losstaande gebouw is al na 7 seconde herkenbaar omdat het in een open en hoge positie staat zonder omliggende gebouwen. Het gebouw is boven het viaduct al te zien.

Het moment van de herkenning van het type tot de optimale etalage duurt 17 seconden. Hierbij vormt het viaduct de grootste barrière en daarom is dit punt de overgang van deze twee fases. De etalage is ook 17 seconden beleefbaar.

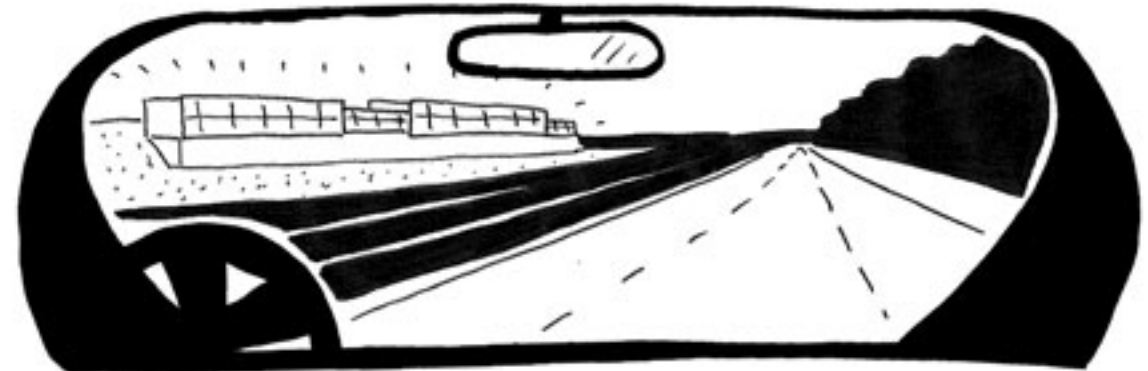
Aan de andere kant van de weg is de Phonehouse maar op een afstand van 400 m voor het eerst in beeld. Het viaduct aan deze kant van de rijrichting is hiervan de oorzaak. De aanloop van de momentopname is alleen het stukje waar onder het viaduct gereden wordt en duurt 2 seconden.

Zodra de bestuurder het viaduct voorbij is duurt de herkenning van het typ 1 seconde.

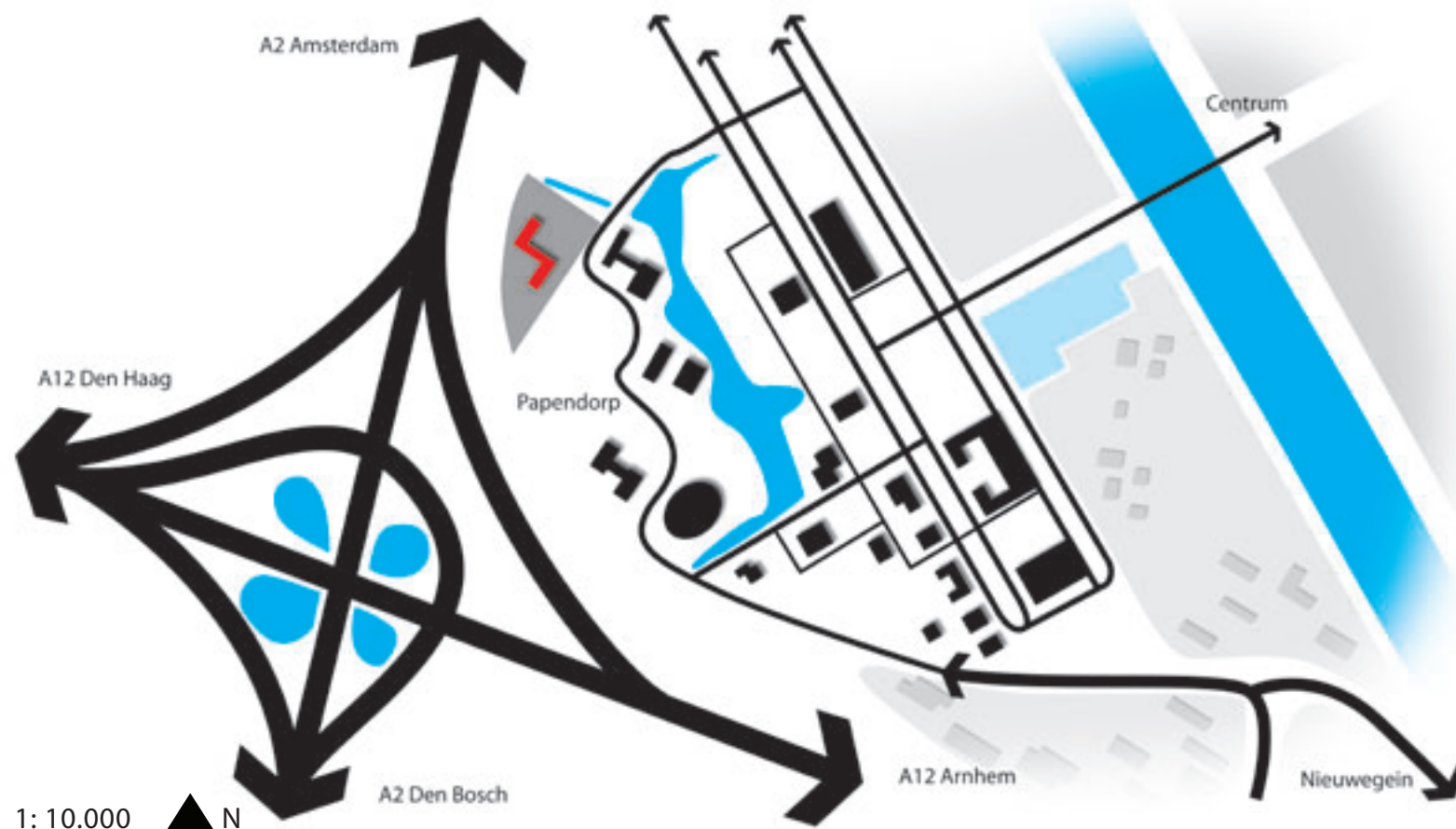
Meteen erna is de etalage 7 seconden optimaal beleefbaar.

7

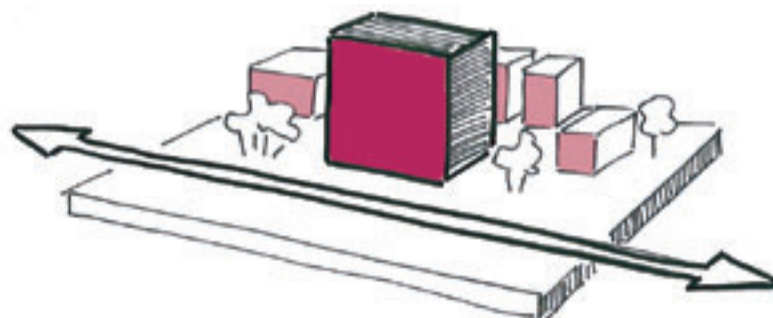
UTRECHT 1

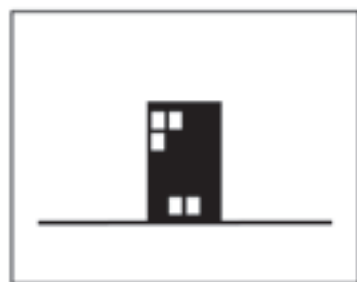

Kantoor Business Centre Papendorp is door de centrale ligging in Nederland, de zichtlocatie, de goede bereikbaarheid, de hoogwaardige uitstraling en de parkachtige inrichting een gewilde vestigingslocatie voor kantoren en bedrijven in Nederland. Het integrale plan is door de bureaus Wissing

Stedenbouw (stedenbouwkundig) en West 8 (landschappelijk) ontworpen. Op het terrein zelf heerst een parkachtig karakter met bomen en vooral veel grasland. Ook vanaf de snelweg wordt dit groene en zakelijke karakter beleefd. Geparkeerde auto's worden zoveel mogelijk uit het zicht gehouden. Daarnaast heeft het Business Centre Papendorp een imagooverhogende entree. De begrippen orde en netheid staan centraal voor het gehele terrein. In Papendorp wordt er geëtaleerd met het opvallende KPN-gebouw. De overige gebouwen vormen de achtergrond van de etalage.

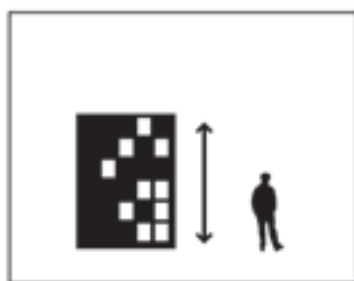

Figuur 7.1,
Het hoofdkantoor van
KPN in bedrijventerrein
Papendorp

Afstand:

- geen

Hoogte:

- 44 m

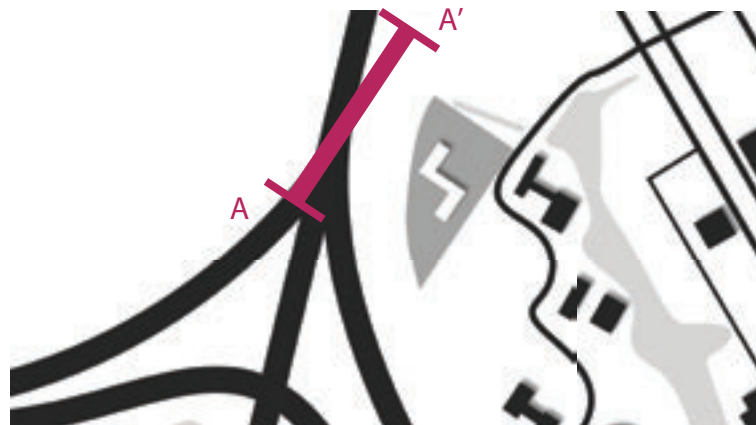

Omgeving:

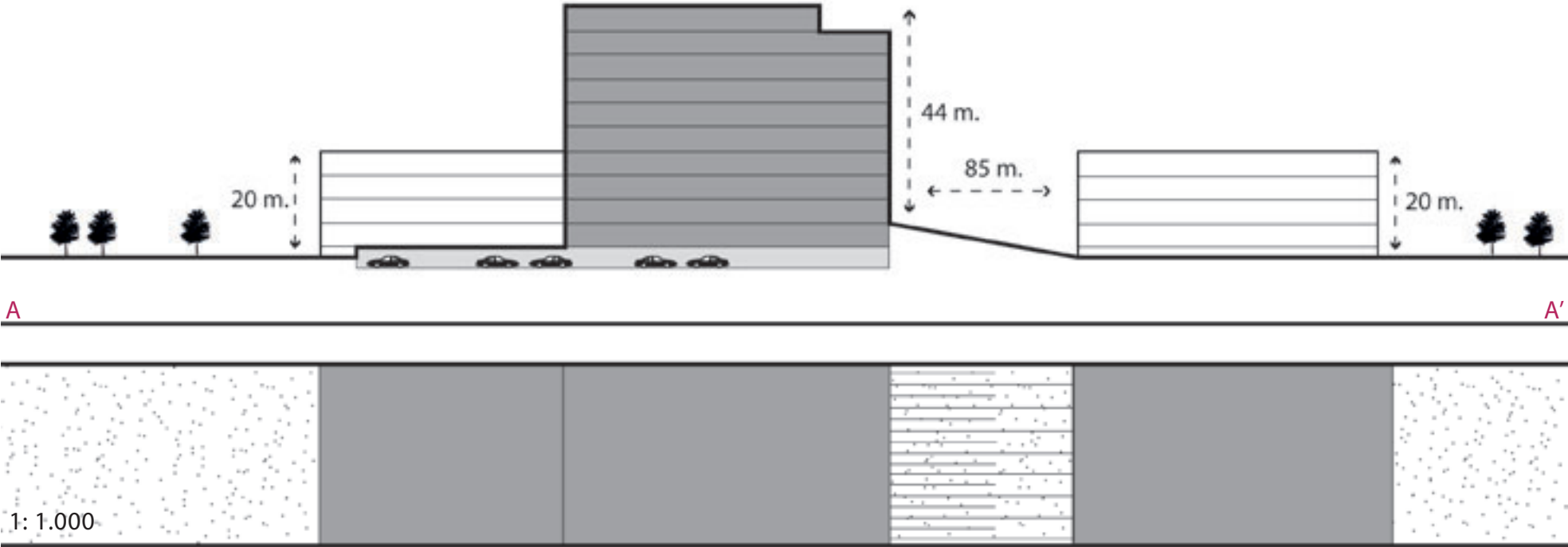
- open

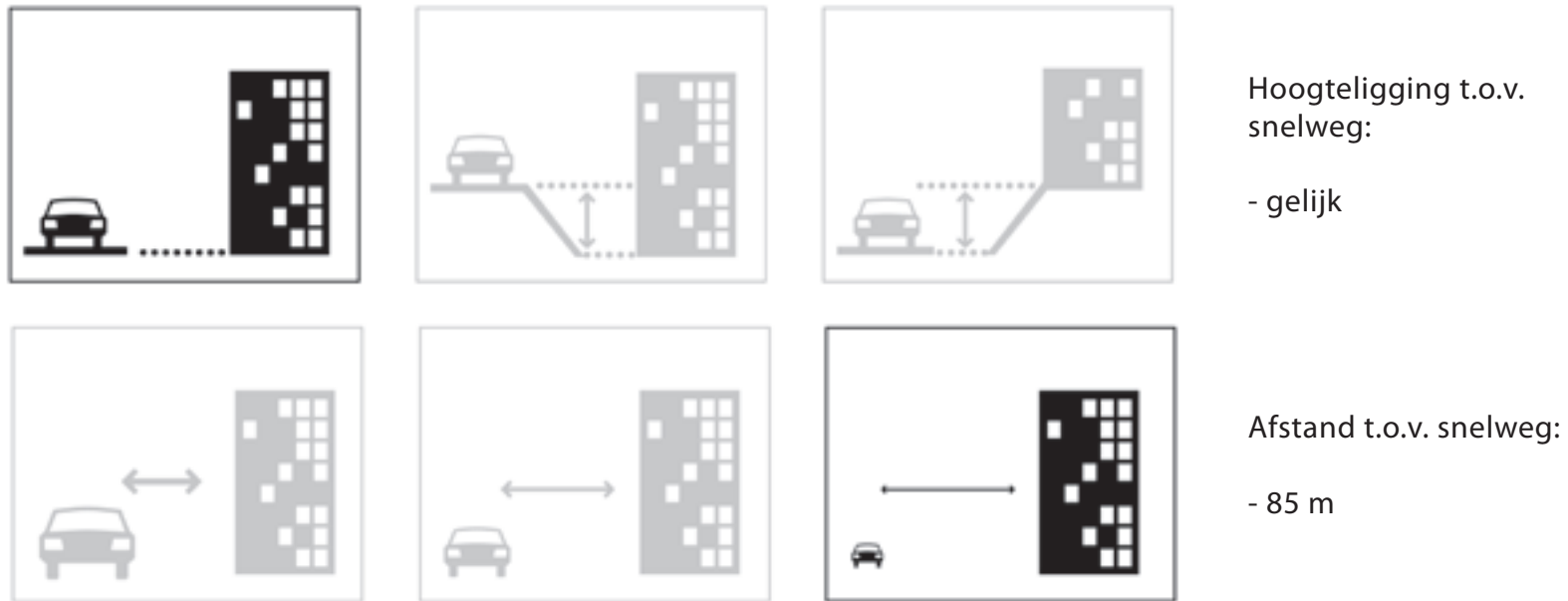
7.1 RUIMTELIJK BEELD

In het bedrijventerrein Papendorp zorgt het KPN kantoor voor de etalage van het terrein. Het kantoor staat in een open vlakte waardoor de panden op de achtergrond ook goed zichtbaar zijn. Deze staan in een parkachtige setting waardoor het niet nodig is om ze te verbergen net als bij Amersfoort. Hiermee is de achtergrond van de etalage aantrekkelijk waardoor het een positieve invloed heeft op de etalage. De hoogte van het gebouw zit met zijn 44 m tussen een hoog en een laag gebouw in. Deze hoogte past goed bij de omgeving omdat het niet nodig is om in een open vlakte sterk de hoogte in te gaan. Het gebouw is echter hoog genoeg om vanuit verschillende plaatsen op te vallen. Dit is geschikt voor de locatie omdat het terrein bij een knooppunt gelegen is waar veel wegen bij elkaar komen.

Figuur 7.2,
Vooraanzicht van het KPN
kantoor

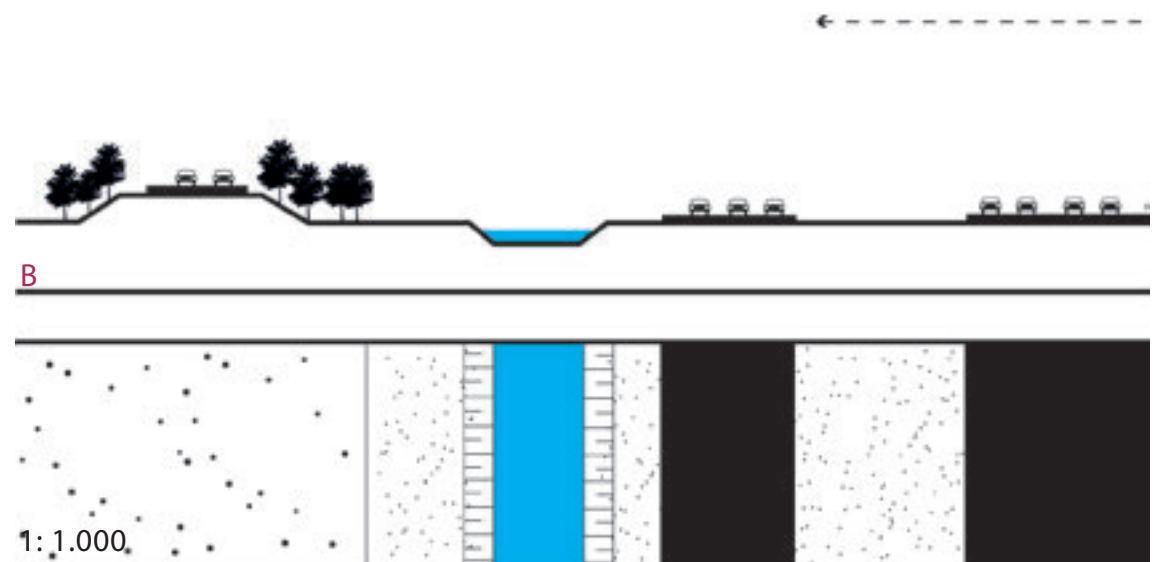
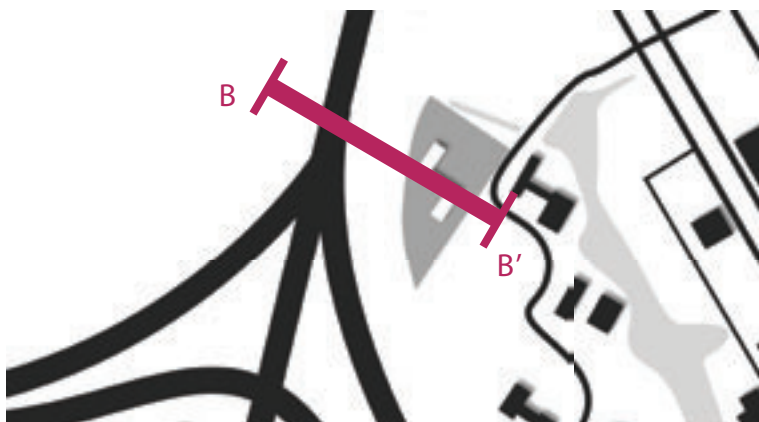

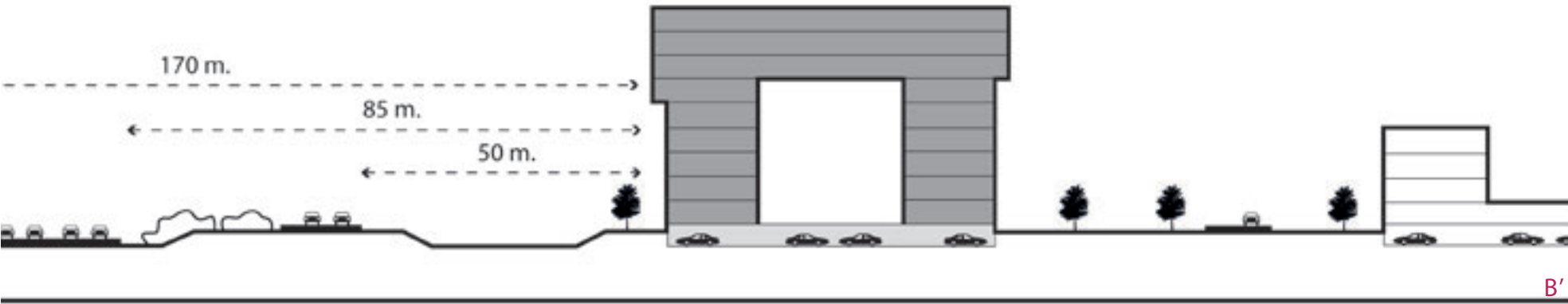

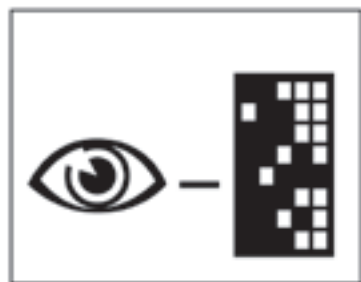
Figuur 7.3,
De etalage in een open
setting

7.2 PLAATSING

Het KPN kantoor staat 85 meter vanaf de snelweg. De afstand is ver maar oogt dichtbij doordat het hoge gebouw in een open vlakte staat. Deze etalage is bovendien op gelijke hoogte gesitueerd ten opzichte van de snelweg zodat de parkachtige setting van Papendorp goed zichtbaar is. Het kantoorgebouw van KPN is iets verhoogd om de etalage te versterken. Dit hoogteverschil is echter nauwelijks merkbaar vanaf een afstand van 85 meter.

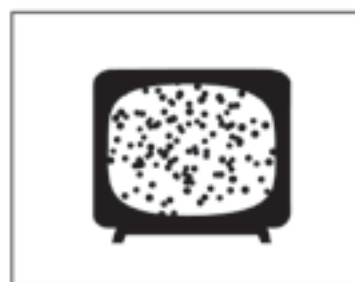
Momentopname:

- 9 sec

Accenten van de etalage:

- voetstuk

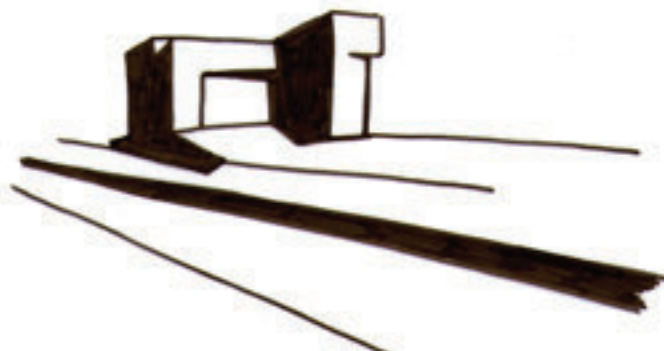
Storende elementen:

- veel

7.3 MOMENTOPNAME

De open context waarin het KPN kantoor zich verkeert zorgt ervoor dat het pand sterk opvalt. Deze grasvlakte is daarom de versterking van de etalage. Openheid in combinatie met een hoog opvallend gebouw zou ideaal moeten zijn voor een lange momentopname. Dit is bij Papendorp helaas niet het geval. Langs de snelweg is veel verstoring van de momentopname voornamelijk veroorzaakt door dichte begroeiing. Langs de hoofdroute van het bedrijventerrein is de momentopname op de snelweg maar 9 seconden. Dit is een hele korte tijd waarop het gebouw goed zichtbaar is. Deze verstoring zorgt bovendien voor gaten tussen de aanloop van de momentopname en de etalage.

De plaatsing van het terrein in de binnenbocht van de knooppunt is ook ongunstig voor de momentopname. Naar deze hoek wordt niet gekeken vanaf de auto waardoor er makkelijk langs gereden kan worden zonder het gebouw op te merken. Het is gunstig voor Papendorp dat het kantoorgebouw van KPN een opvallende architectuur heeft om

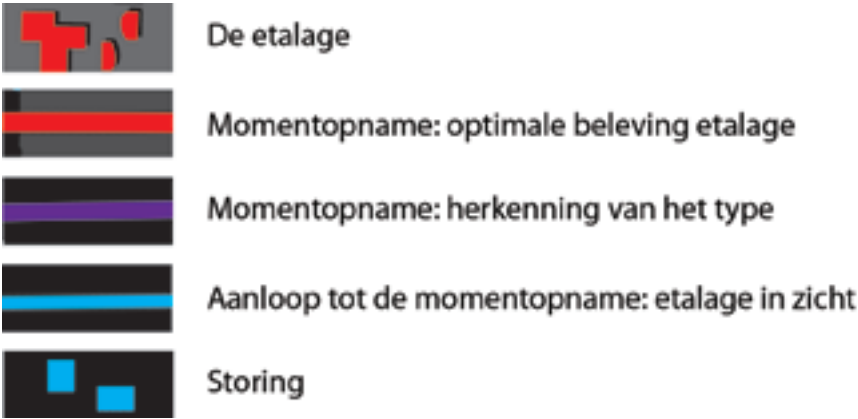
toch de aandacht te trekken. Opvallend is ook dat de momentopname vanaf een afslagroute in het knooppunt wel heel sterk is. In deze situatie wordt er recht op het gebouw afgereden.

Figuur 7.4,
Zicht vanaf de snelweg op
de etalage

De etalage van Papendorp is heel ongunstig gelegen in de binnenbocht van een kruising. Bovendien is er veel begroeiing langs de weg waardoor het een verstoring vormt voor de momentopname.

De etalage is op een afstand van 400 m voor het eerst zichtbaar. Dit is een kort moment waar tussen de bomen door in het terrein gekeken kan worden. Het moment duurt maar 2 seconden.

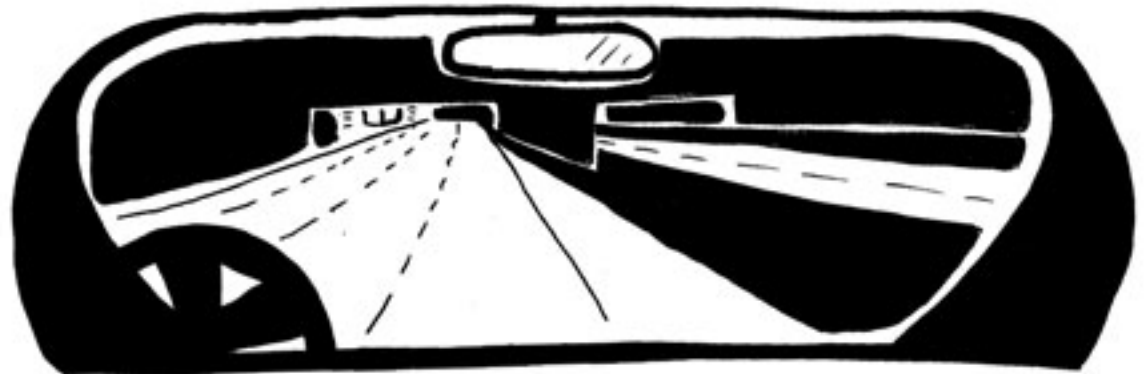

Na deze periode verdwijnt het gebouw weer achter de begroeiing. 7 seconden later komt de etalage weer tevoorschijn. De openheid onthult de achterliggende gebouwen waardoor het type duidelijk wordt. Dit moment duurt 2 seconden.

Na deze herkenning is de etalage 4 seconden optimaal beleefbaar.

Aan de andere kant van de weg komt de etalage tevoorschijn op een afstand van 500 m. Hierbij passeert de bestuurder een viaduct.

4 seconden later is het type van het etaleren herkenbaar.

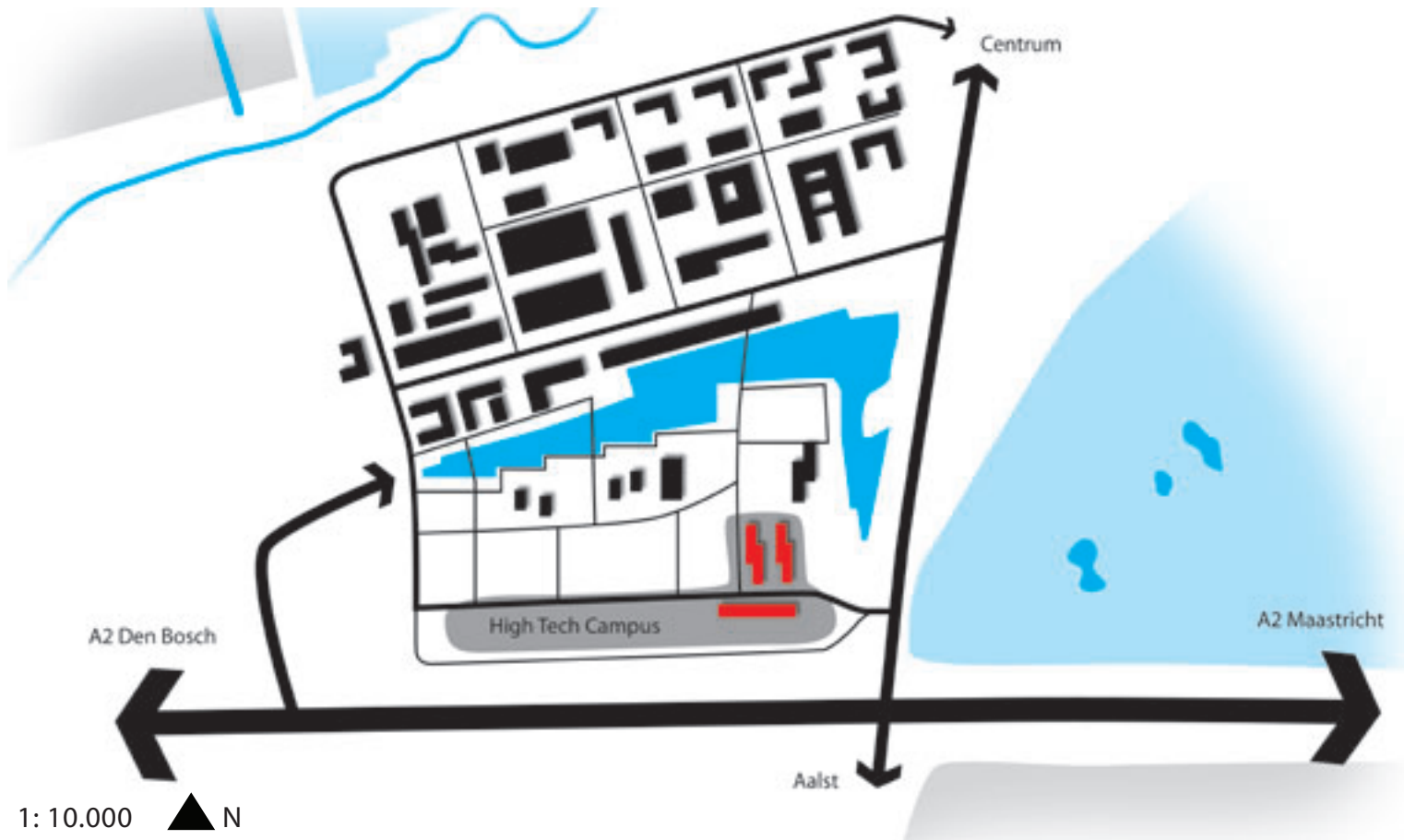
De optimale etalage duurt 7 seconden.

8

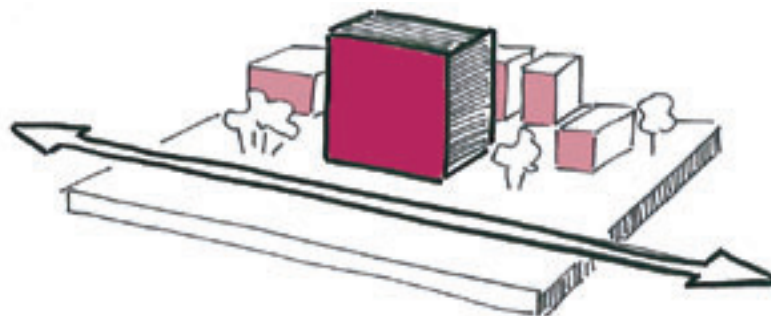
EINDHOVEN

High Tech Campus Eindhoven is een technologiecentrum langs de A2 op het terrein van het voormalig Philips Natuurkundig Laboratorium. Bij de campus staat de relatie met het omliggende landschap centraal. Tussen de gebouwen door is er veel ruimte voor groen waardoor

er een aantrekkelijk werkmilieu ontstaat. Verspreid over het terrein bevinden zich verschillende parkeergarages die ervoor zorgen dat op het terrein zelf alle auto's uit zicht zijn. Daarnaast zijn er meerdere faciliteiten op de campus, zoals restaurants, winkels een conference center en sportvoorzieningen. Vanaf de snelweg wordt de campus beleefd als een parkachtig terrein waarin verschillende 'blokken' zijn geplaatst met een zakelijke uitstraling. De High Tech Campus behoort tot het type etaleren als een individueel gebouw met achtergrond.

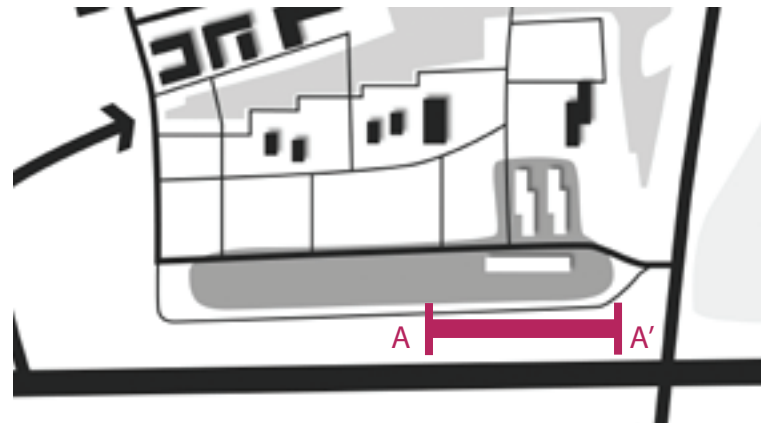
Figuur 8.1,
De High Tech Campus in
Eindhoven

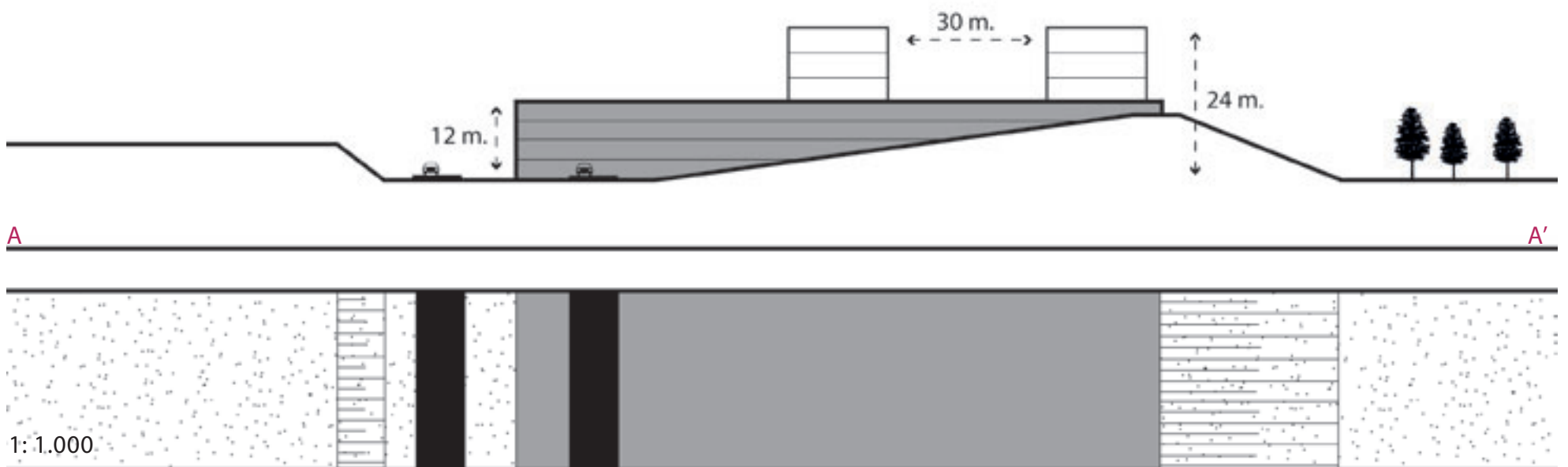

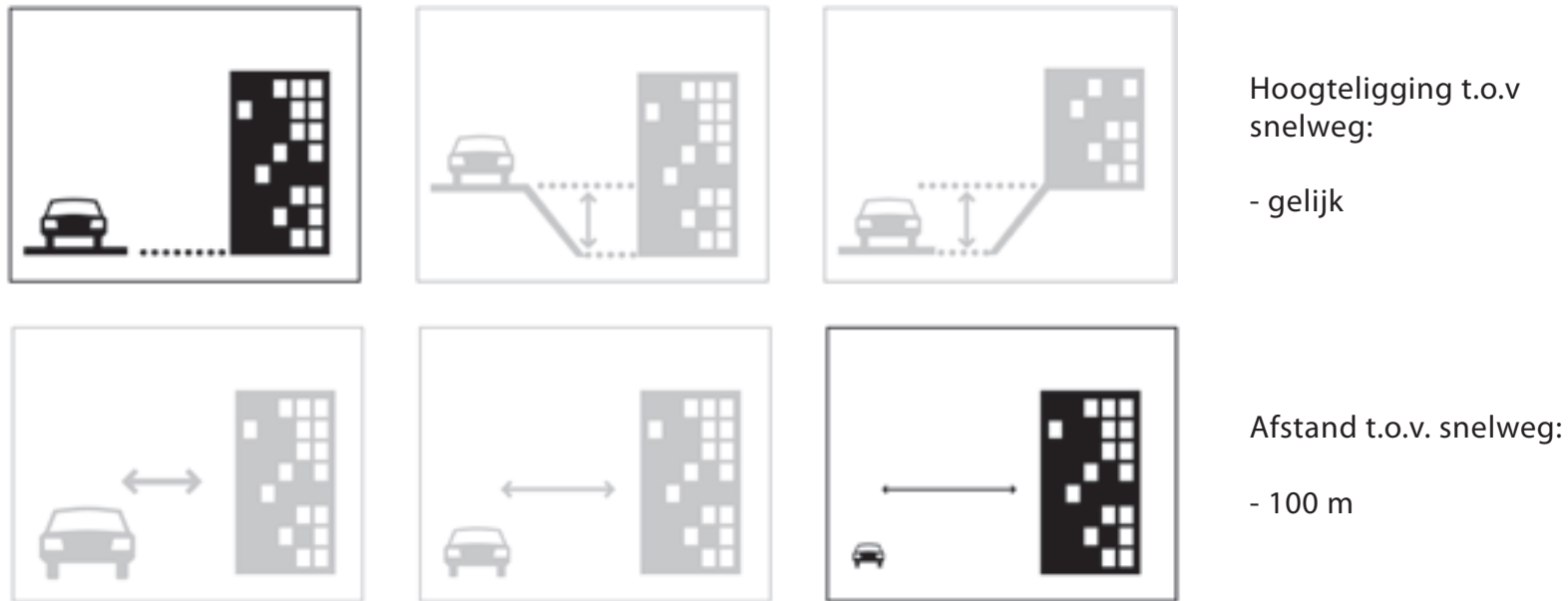
Figuur 8.2,
Panorama van de etalage
waarbij het hoogteverschil
goed zichtbaar is

8.1 RUIMTELIJK BEELD

In het bedrijventerrein High Tech Kampus zorgt een opvallende garage voor de etalage van het terrein. Deze garage is een laag gebouw van 12 meter hoog. De gebouwen op de achtergrond zijn twee keer zo hoog en steken daarom ruim boven de etalage uit. De achtergrond van de etalage is dus ook belangrijk voor de etalage van High Tech Kampus. De etalage is gedeeltelijk bedekt achter een talud. Het talud is geplaatst voor een begrenzing van het bedrijventerrein naar de snelweg. Op de plaats van de garage is het talud opengebrokeerd waardoor er een zichtlijn ontstaat naar de etalage. Op de achtergrond ervan is de een parkachtige bedrijventerrein te zien. De context op de achtergrond van de etalage voor High Tech Kampus oogt dus groen.

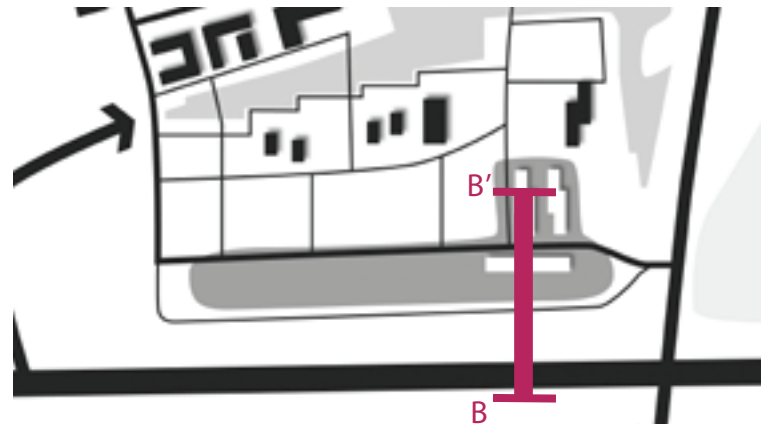

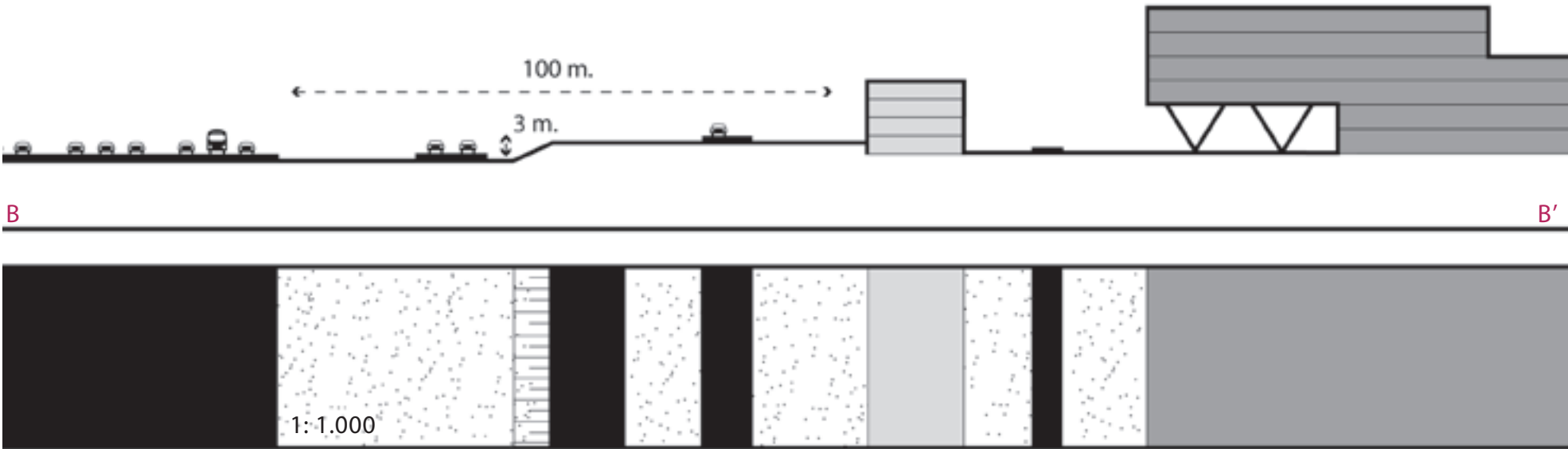

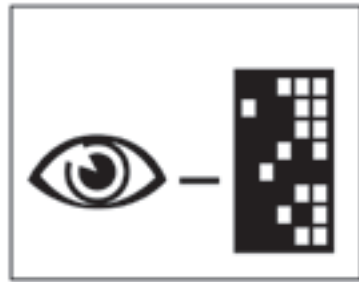
Figuur 8.3,
Panorama van de etalage
met zicht over de snelweg

8.2 PLAATSING

Doordat het niveau van de parkeergarage op dezelfde hoogte gesitueerd is als de snelweg, is het mogelijk om het achterliggende groene terrein te zien. Dit is belangrijk voor het bedrijventerrein omdat de combinatie van 'high tech' en 'groen' het terrein bijzonder maakt en dat willen ze graag laten zien. De afstand van het terrein tot de snelweg is 100 meter. Dit is een lange afstand voor een etalage die maar 12 meter hoog is. Een voordeel van deze afstand is dat de etalage nu wel langer in zicht is. Het talud zorgt namelijk voor een barrière met een zichtlijn naar de etalage. Deze zichtlijn is maar een kort moment. De afstand zorgt ervoor dat het moment groter wordt.

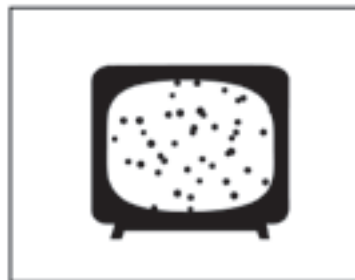
Momentopname:

- 14 sec

Accenten van de etalage:

- groen

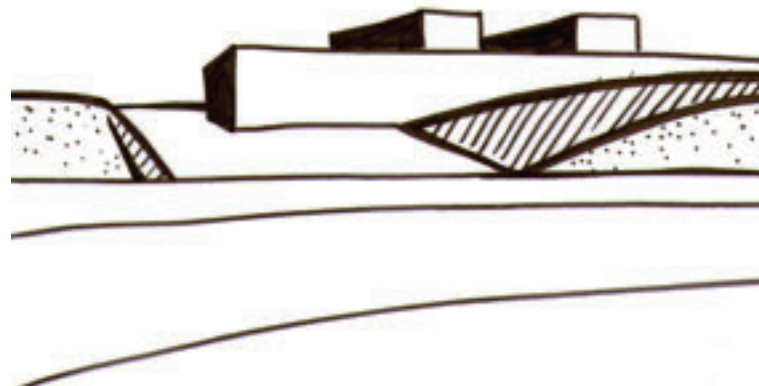

Storende elementen:

- weinig

8.3 MOMENTOPNAME

Voor de momentopname speelt het talud een grote rol. Dit talud is een versterking van de etalage omdat het een zichtlijn in het terrein maakt. Tegelijkertijd zorgt het talud voor een barrière omdat de etalage voor een gedeelte achter het talud staat. Door de kleine opening van de zichtlijn naar de etalage is de momentopname maar 14 seconden. De etalage is een laag gebouw waardoor de aanloop naar de momentopname ook kort is. De gebouwen op de achtergrond van het terrein zijn 24 m hoog en daardoor wel van een langere afstand te zien. Opvallend is hierbij dat eerst de achtergrond van de etalage in het zicht komt voordat de echte etalage zichtbaar is.

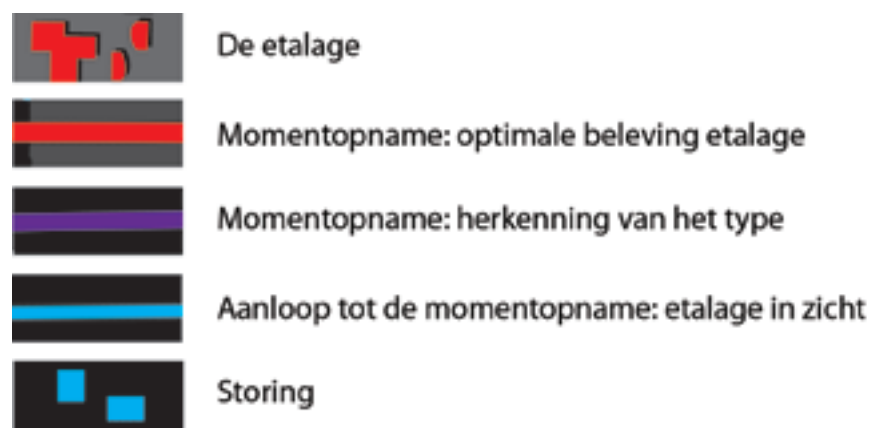

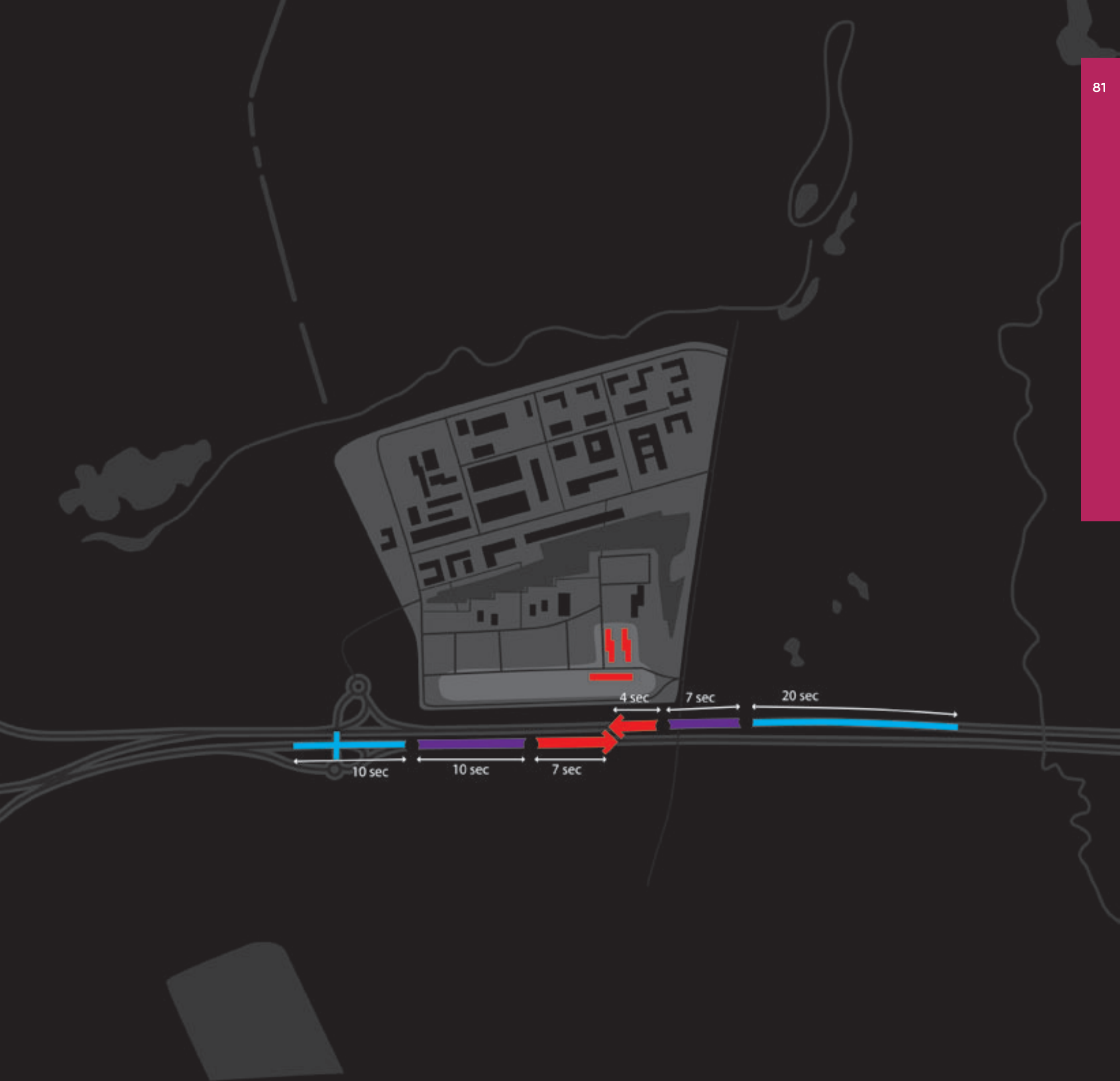

Figuur 8.4,
Zicht op de etalage vanaf de
snelweg

Bij de High Tech Campus is de etalage op een grote afstand van de weg gelegen. De gebouwen zijn bovendien laag en onopvallend gekleurd waardoor ze niet snel de aandacht krijgen van de automobilisten. De voorkant van de etalage ligt half verscholen achter een talud. De achterkant van de etalage is hoger en daardoor al van een verdere afstand te zien.

De achterkant van de etalage is op een afstand van 900 m voor het eerst te zien. Hierbij komt alleen de achterkant van de etalage in zicht. Deze aanloop van de momentopname duurt 20 seconden.

Op het moment waarbij de achterliggende gebouwen van de etalage in het zicht komen is het type duidelijk. Dit moment duurt 7 seconden.

Op het moment waarbij de voorkant van de etalage tevoorschijn komt is de beleving optimaal. Deze momentopname duurt maar 4 seconden.

Aan de andere kant van de weg komt de etalage tevoorschijn op een afstand van 800 m. De aanloop naar de momentopname duurt 10 seconden

Bij het passeren van het viaduct is het type herkenbaar.

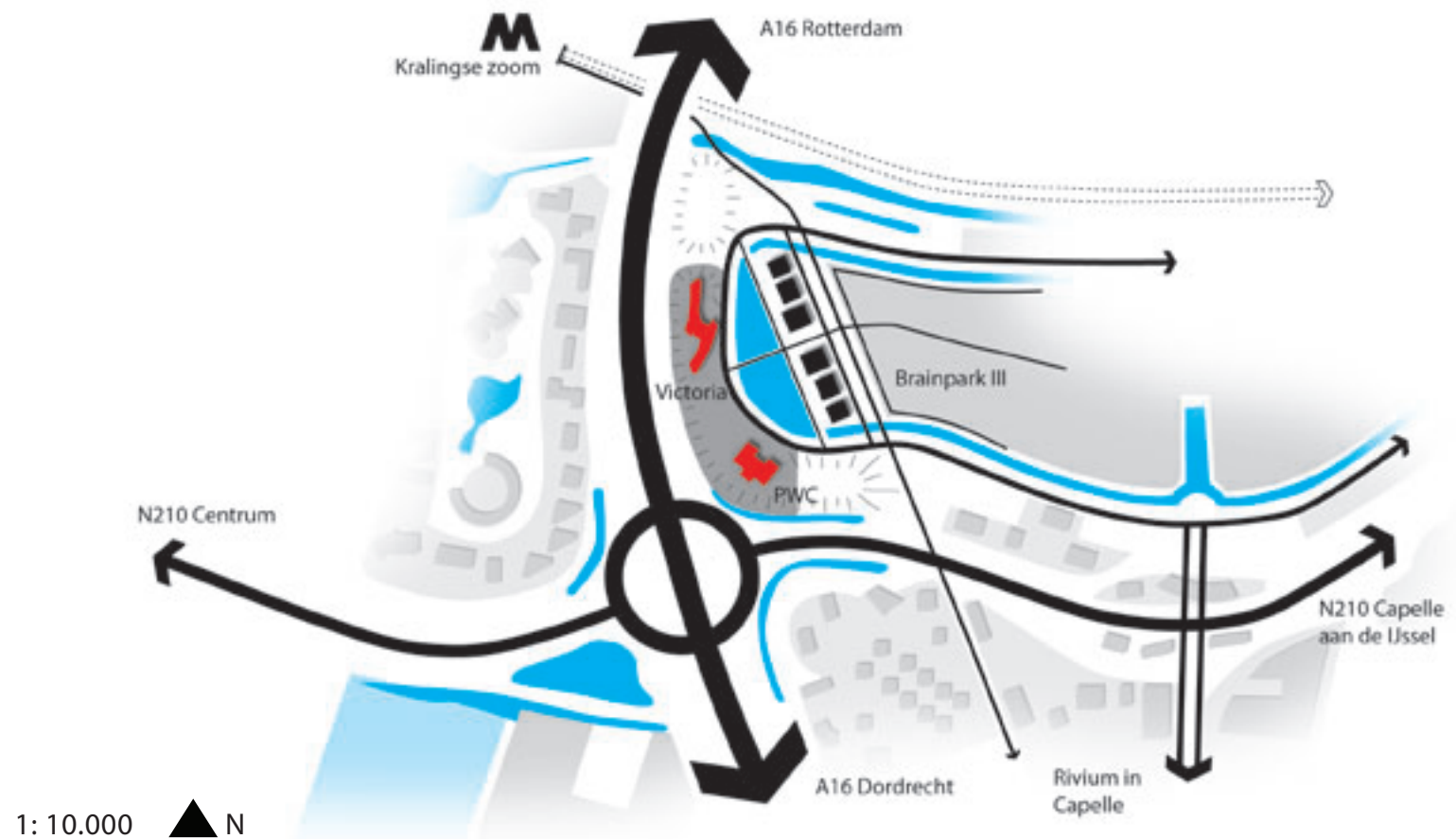
10 seconden later is de etalage optimaal beleefbaar. Dit moment duurt 7 seconden.

9

ROTTERDAM

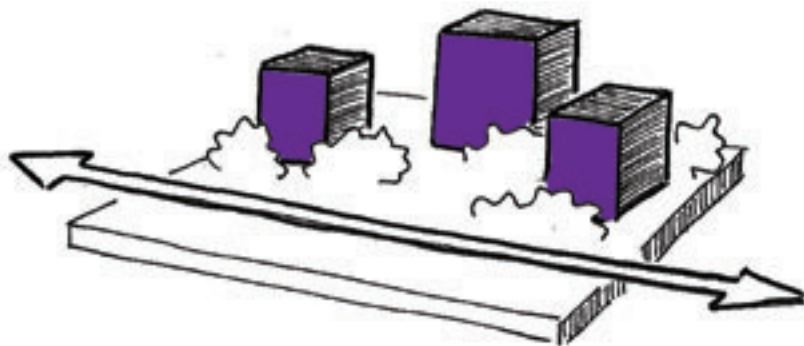

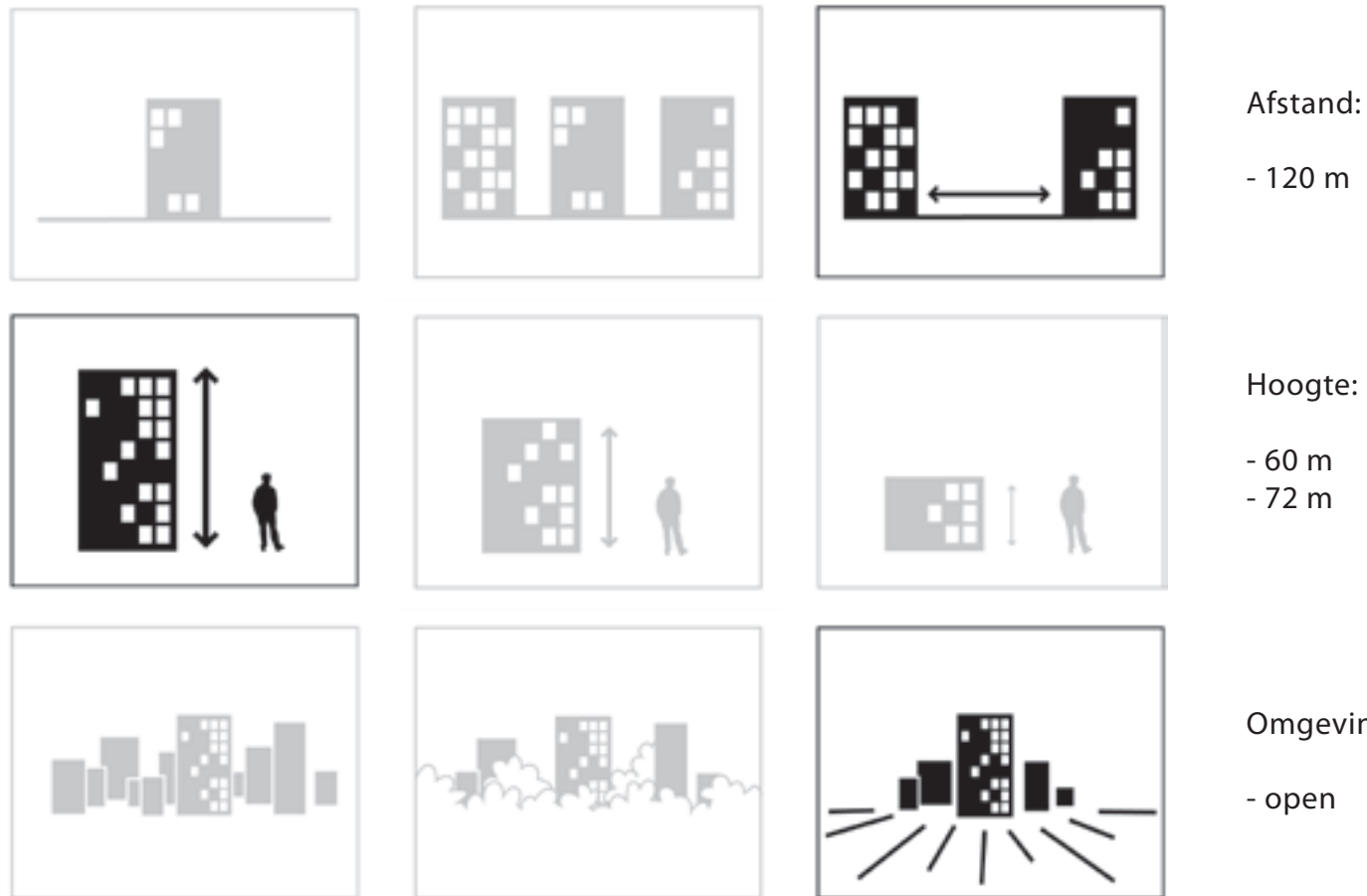
Langs de A16 in Rotterdam ligt een nieuw en modern kantorenpark Brainpark III. Het pand PricewaterhouseCoopers en het Victoria gebouw openen zich beide naar de snelweg toe, waardoor een uitnodigend gebaar ontstaat. Het PWC gebouw en het Victoria gebouw zijn prominent aanwezig en hebben

een zakelijke uitstraling. Beide gebouwen vormen gezamenlijk het visitekaartje voor de stad Rotterdam.

Het Victoria gebouw is ontworpen door architectenbureau Marcel van der Schalk. Eén van de uitgangspunten is dat het gebouw een transparant karakter heeft ten behoeve van de achterliggende bebouwing. Er zijn daarom twee bouwdelen ontworpen die bij elkaar komen door middel van een transparant atrium met een glazen dak. De transparantie van de gevels maakt het mogelijk dat men in het gebouw kan kijken.

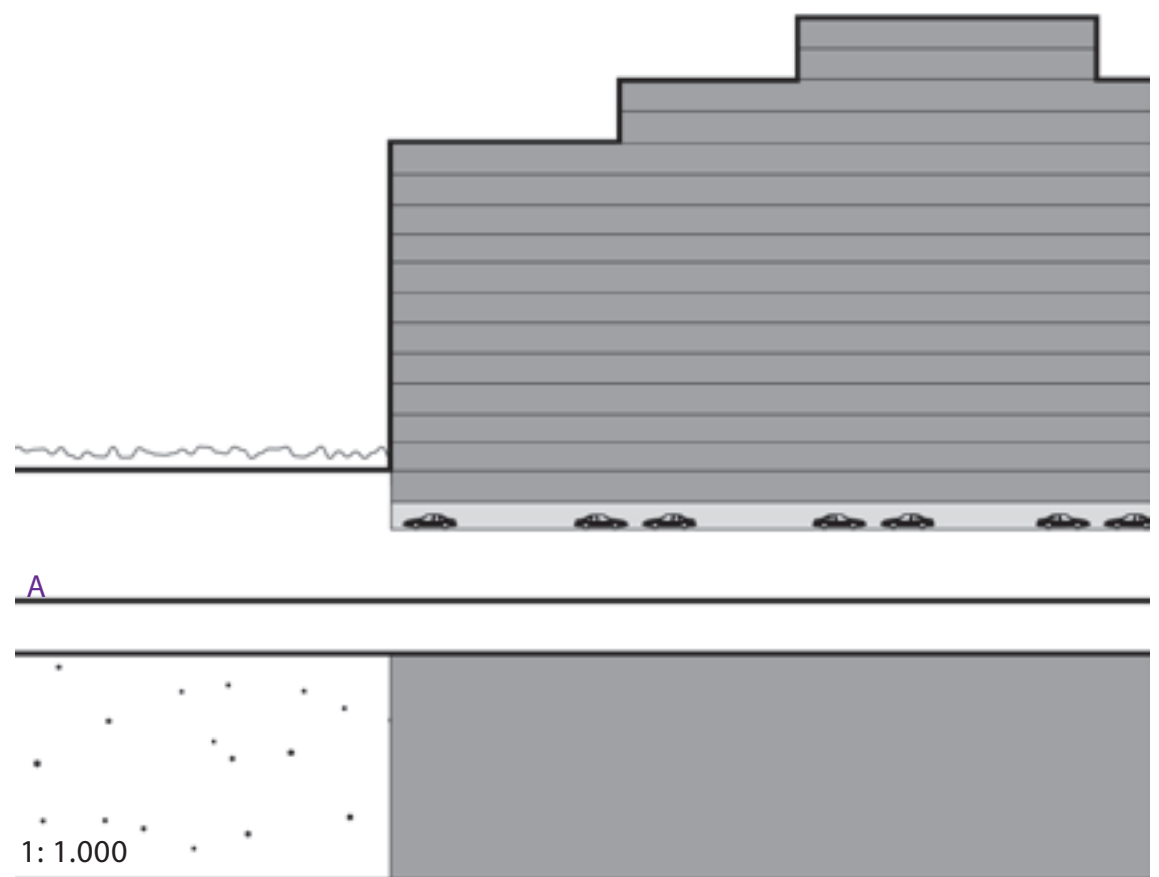
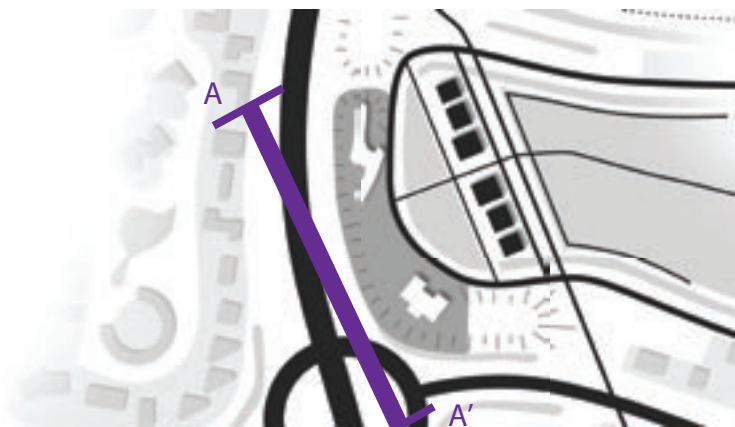

Figuur 9.1,
Het Victoria gebouw en het
PWC gebouw, Rotterdam

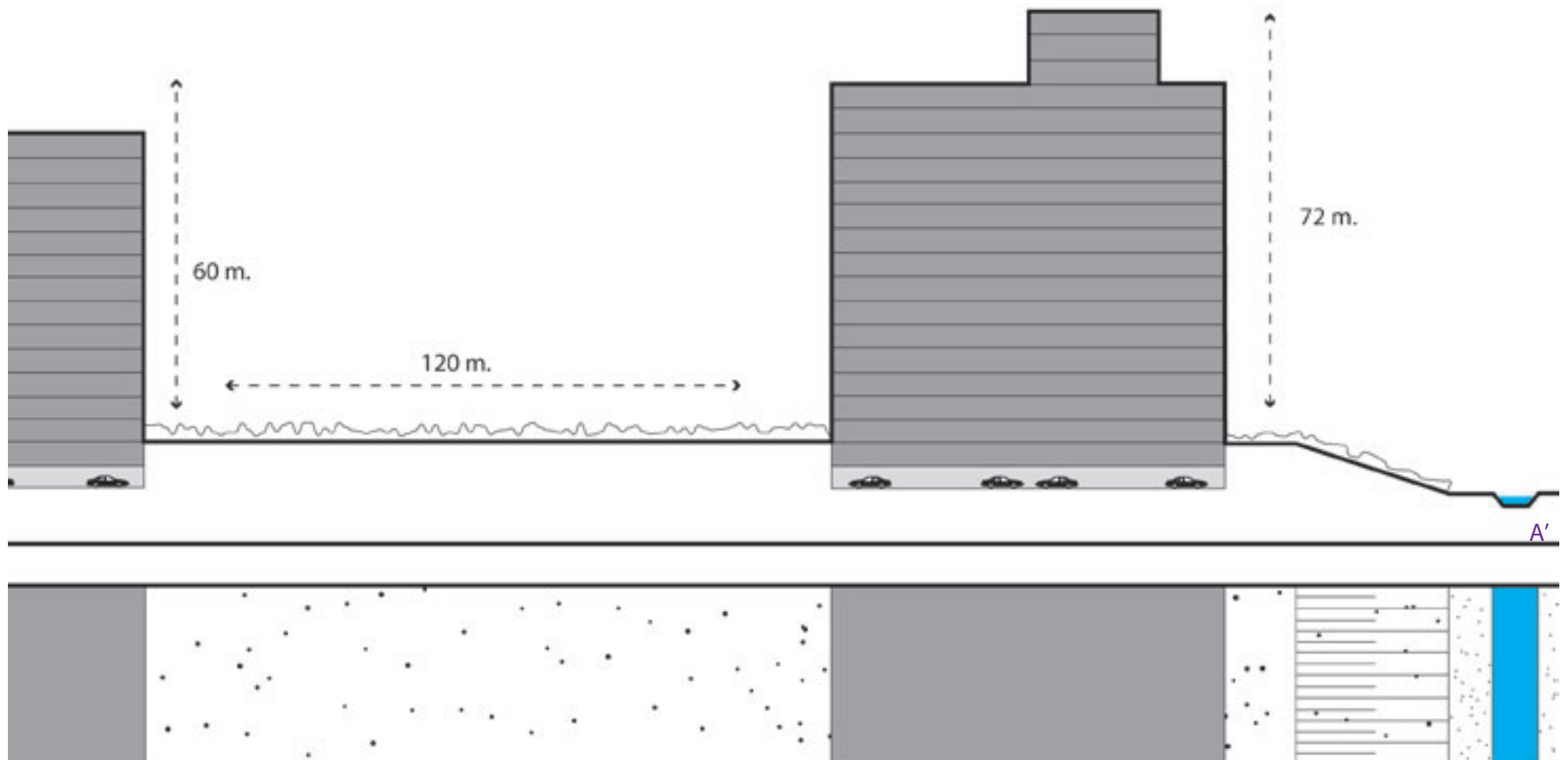
Het PWC gebouw is ontworpen door de twee architecten Hans Kollhoff en Christian Rapp. Het gebouw is overal met baksteen bekleed en heeft daardoor een sober en Duits karakter. Bij beide gebouwen zijn overigens de parkeergarages in het talud van de snelweg ingegraven.

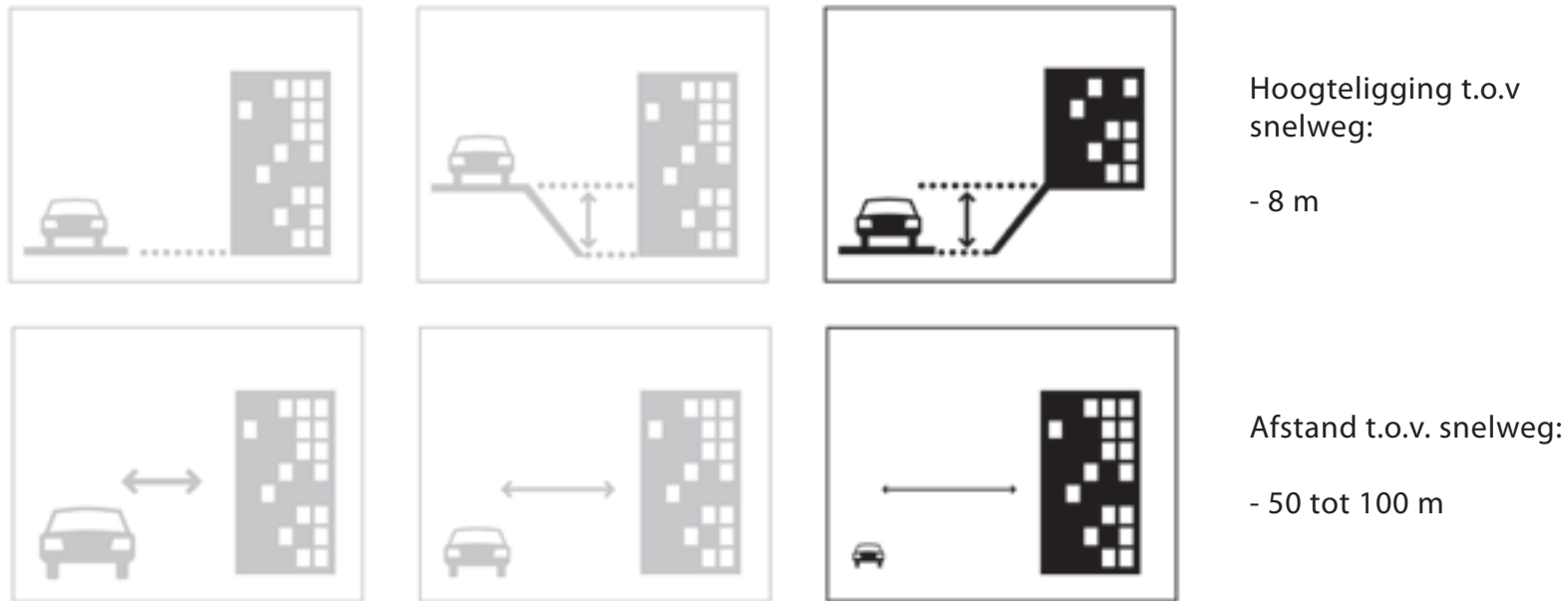
Brainpark II behoort tot het type etaleren 'individuele accenten'. De losse accenten worden gevormd door het PWC gebouw en het Victoriagebouw.

9.1 RUIMTELIJK BEELD

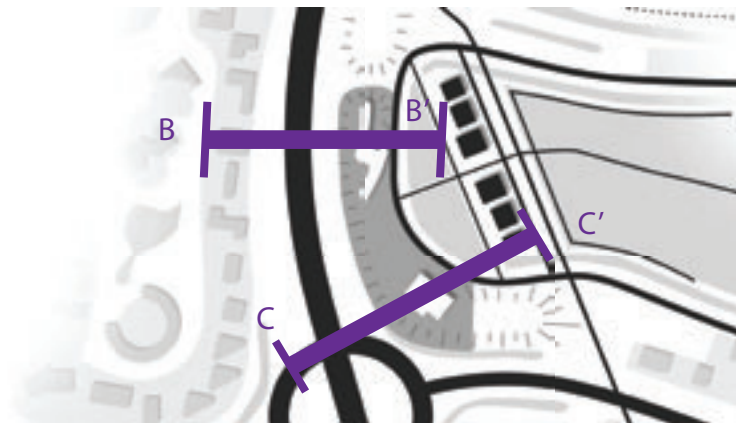
Er zijn twee panden die samen de etalage vormen voor het bedrijventerrein Brainpark III te Rotterdam. Deze panden, Victoria en PWC (Prace Waterhouse Coopers), zijn ongeveer 65 meter hoog en staan 120 meter uit elkaar. De panden worden gezien als losse individuen die met elkaar in verbinding staan met een talud. Het talud zorgt ervoor dat de rest van het bedrijventerrein niet zichtbaar is waardoor de panden die voor de etalage zorgen los komen te staan van de omgeving. De hoogte en de openheid zorgen ervoor dat ze al van een kilometer afstand zichtbaar zijn.

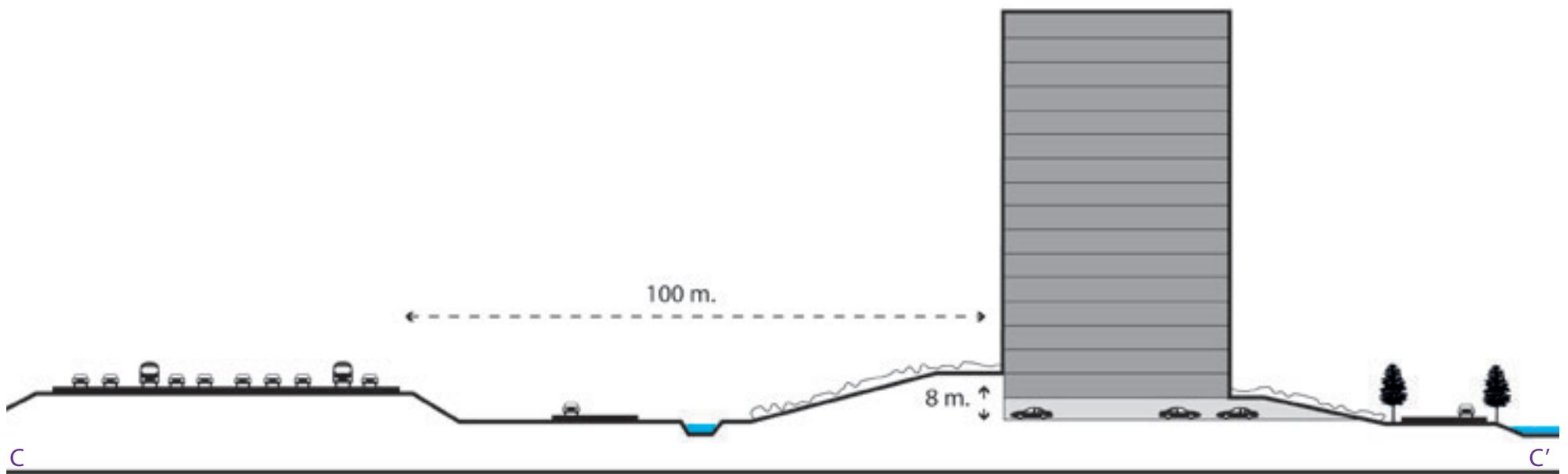
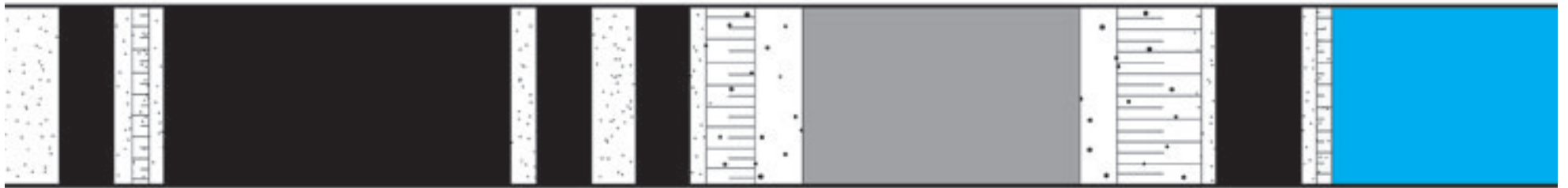
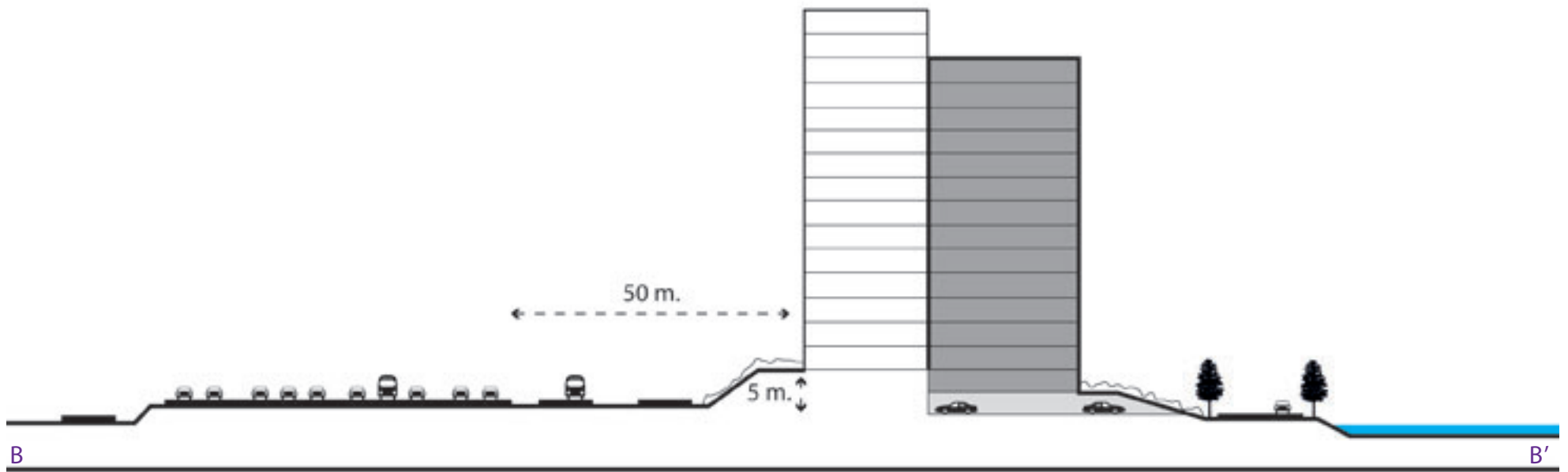
9.2 PLAATSING

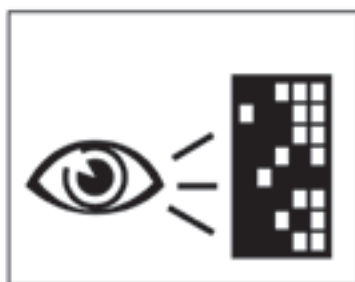
Het Victoria gebouw staat vijftig meter vanaf de snelweg en het PWC staat er honderd meter vandaan. De afstand is ver vanaf de snelweg maar oogt dichtbij door de grootte van de gebouwen. De PWC is als eerste te zien als de snelweggebruiker Rotterdam binnen komt dus wat dat betreft is het handig dat deze verder van de weg afstaat dan het Victoria gebouw erachter. Beide gebouwen zijn vanaf een grote afstand achter elkaar zichtbaar. Op het moment waar de panden duidelijk zichtbaar worden is de etalagefunctie ervan versterkt doordat ze op een talud staan van acht meter hoog. In deze situatie is de etalage hoger gelegen dan de snelweg waardoor de panden een statige positie krijgen.

Figuur 9.2,
Zicht over de snelweg vanaf
het PWC gebouw

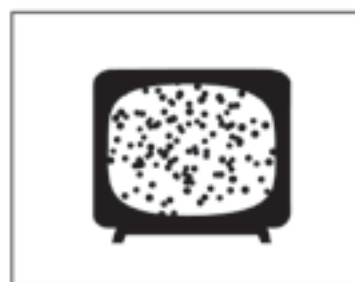
Momentopname:

- 21 sec

Accenten van de
etalage:

- voetstuk

Storende elementen:

- veel

9.3 MOMENTOPNAME

De etalage die Victoria en PWC uitstralen wordt versterkt door het groene talud waar de gebouwen op staan. Dit talud is begroeid met natuurlijke lage heesters van een meter hoog. Het talud zorgt ervoor dat de momentopname van het terrein langer wordt doordat het een open uitstraling aan de omgeving geeft. De openheid heeft weinig storende elementen voor de momentopname. De hoogte van de gebouwen en de situering ervan zorgen ervoor dat de gebouwen al van ongeveer een km afstand zichtbaar zijn waardoor de aanloop naar de momentopname groot is. Deze aanloop wordt wel vaak verstoord met verkeersborden boven de snelweg en omliggende opvallende gebouwen die ook de aandacht willen trekken.

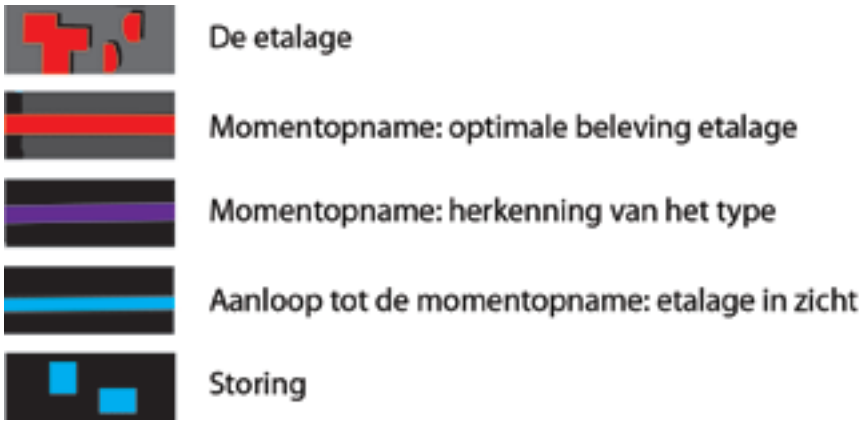

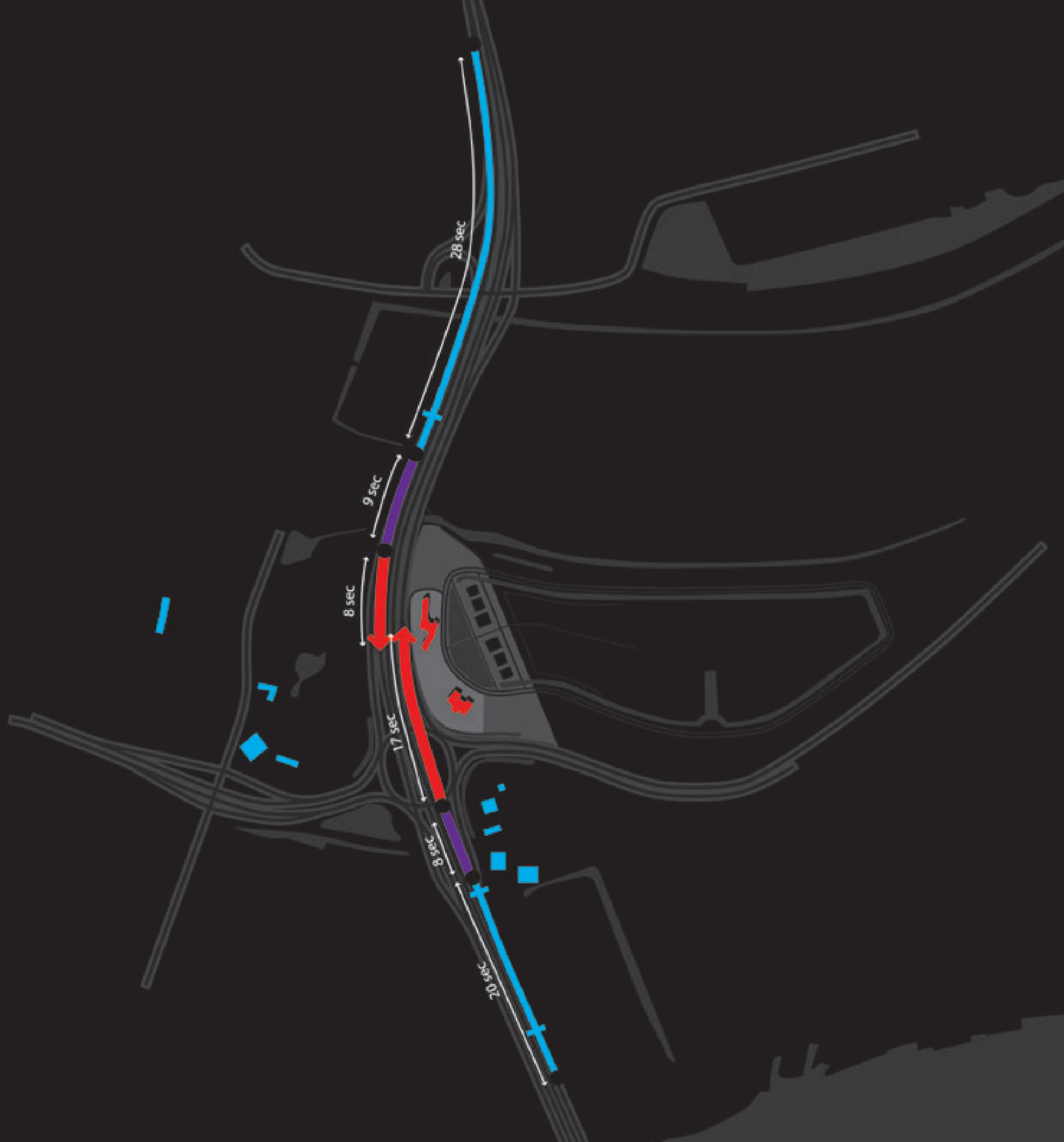

Figuur 9.3,
Zicht op de etalage vanaf de
snelweg

Het Victoriagebouw en de PWC liggen op een gunstige locatie voor een lange momentopname. De gebouwen zijn hoog, staan in een open omgeving en er wordt recht op af gereden waardoor ze al snel in het zicht vallen. De momentopname is hierdoor vrij lang.

Op een afstand van 1.1 km zijn de gebouwen voor het eerst zichtbaar. Het type etaleren is hier nog niet herkenbaar omdat de gebouwen samenvloeien met de omliggende gebouwen. Deze aanloop van de momentopname duurt wel 20 seconden.

Op het moment waarop de gebouwen duidelijk los komen te staan van de omgeving is het type etaleren herkenbaar.

8 seconden later is de etalage optimaal beleefbaar. Dit moment duurt wel 17 seconden.

Bij de tegenovergestelde rijrichting is de etalage al op een afstand van 1.6 km zichtbaar. Het moment begint bij het punt waarbij de gebouwen achter het groen tevoorschijn komen.

28 seconden later is het type van de etalage herkenbaar. Dit moment duurt 9 seconden.

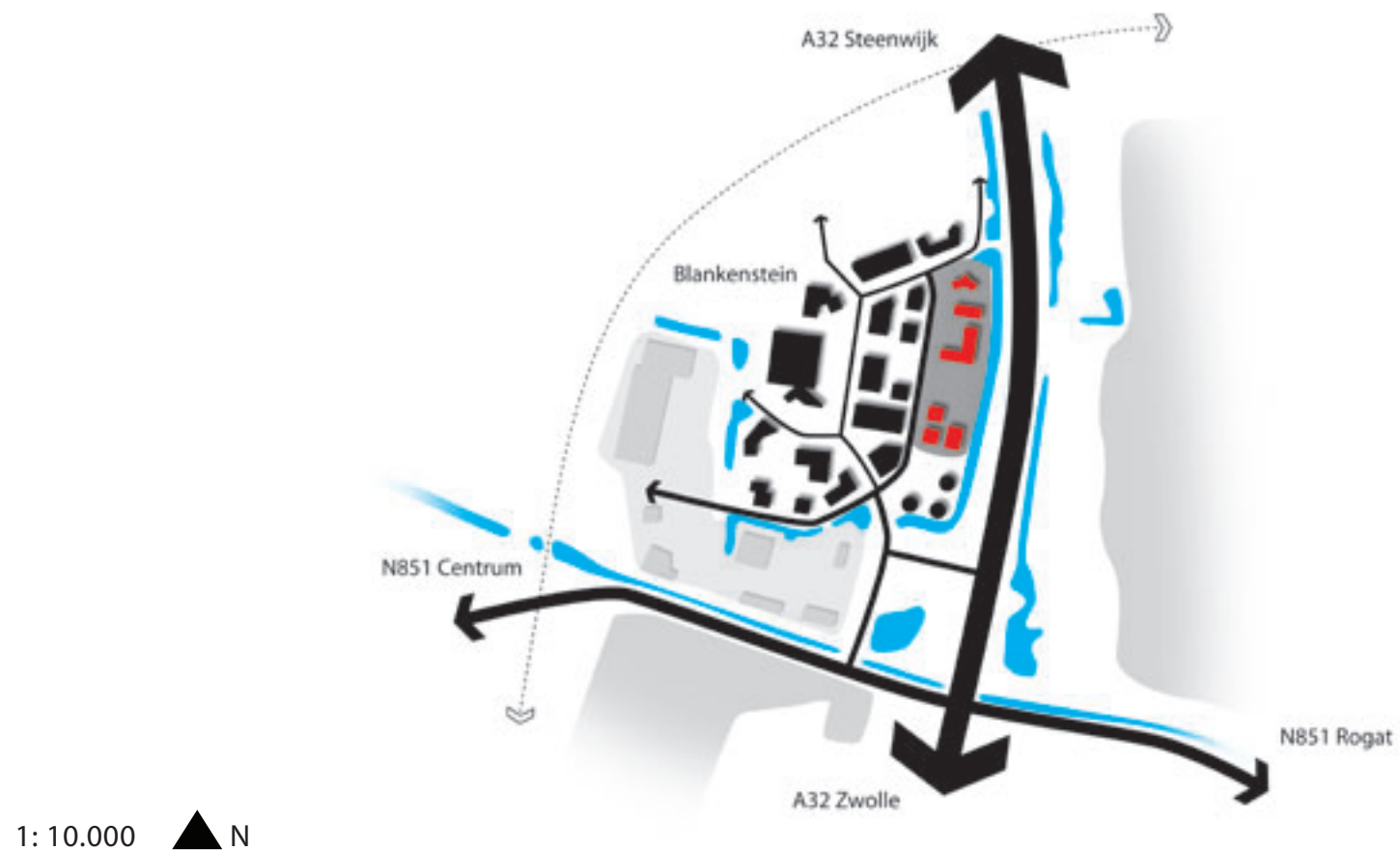

De optimale etalage duurt 8 seconden. Hierbij is maar een gebouw zichtbaar waardoor de etalagebeleving afgezwakt is.

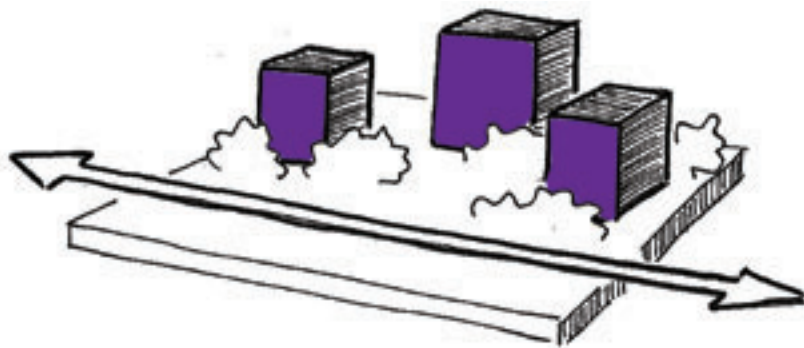

10 MEPPEL

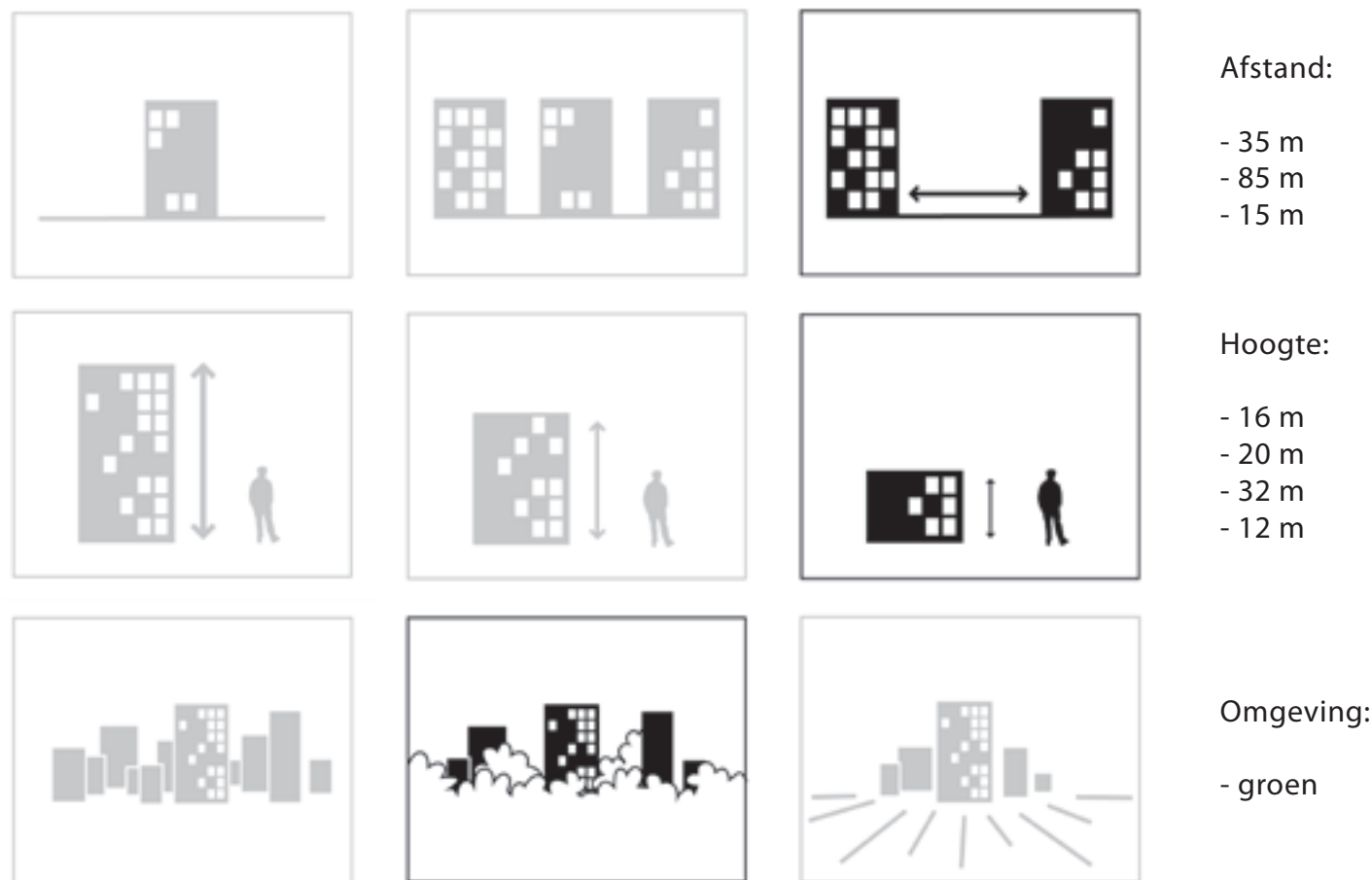

Bedrijventerrein Blankenstein ligt in Meppel aan de A32. Het terrein is gelegen in een groene omgeving met veel waterpartijen. De 'losse' gebouwen op het terrein worden van elkaar gescheiden door bomenrijen en watergangen. Op het terrein heerst geen eenduidige architectuur maar de

verschillende panden worden toch met elkaar verbonden door de groenstructuur. Bedrijventerrein Blankenstein behoort tot het type individuele accenten. De losse accenten worden gevormd door de eerste rij gebouwen langs de A32.

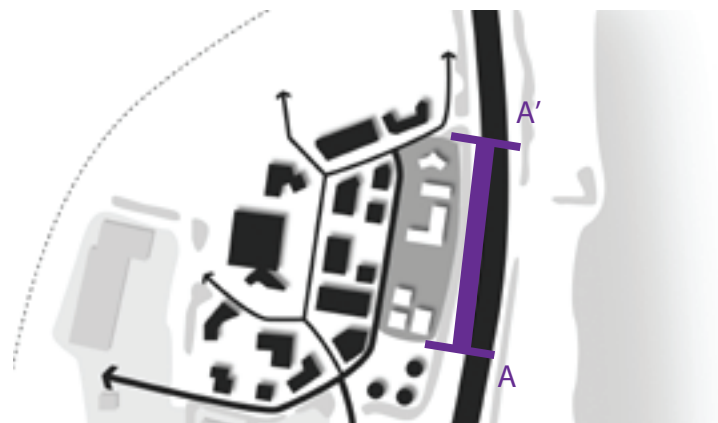
Figuur 10.1,
Bedrijventerrein
Blankenstein aan de rand
van Meppel

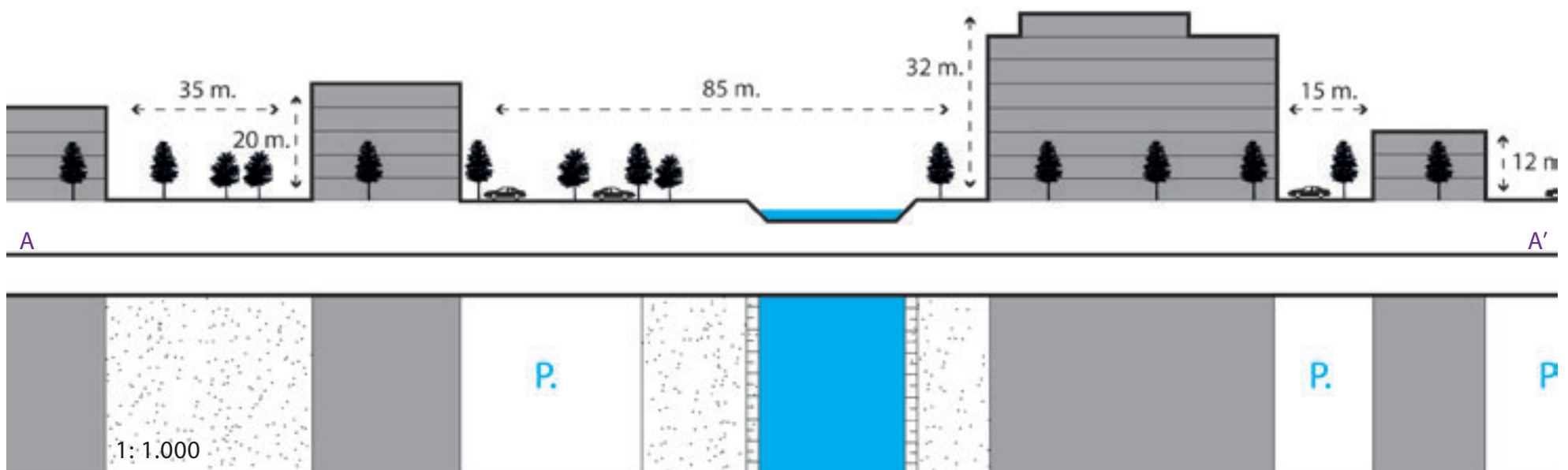

Figuur 10.2,
Vooraanzicht van de etalage
wat bestaat uit losse
accenten

10.1 RUIMTELIJK BEELD

Er zijn vier panden die samen de etalage vormen voor het bedrijventerrein Blankenstein. Deze panden zijn gemiddeld 26 meter hoog en staan variërend van 15 tot 85 meter uit elkaar. De panden worden gezien als losse individuen die met elkaar in verbinding staan met bomenrijen. Ook de omgeving van de terreinen is aangezet met waterpartijen en grasvelden. Deze elementen zorgen allemaal voor een groene context van het terrein. Doordat de panden laag zijn, moet het groen de etalage niet verstoren. De bomenrijen staan ver uit elkaar en het sortiment heeft een transparante kroon. De etalage is hierdoor tussen de bomen te zien.

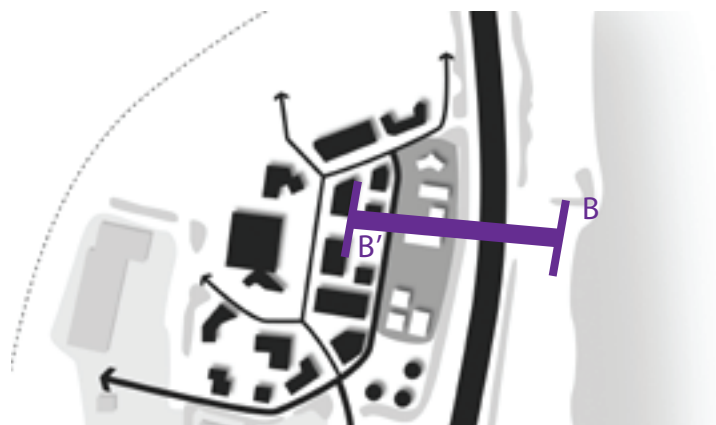

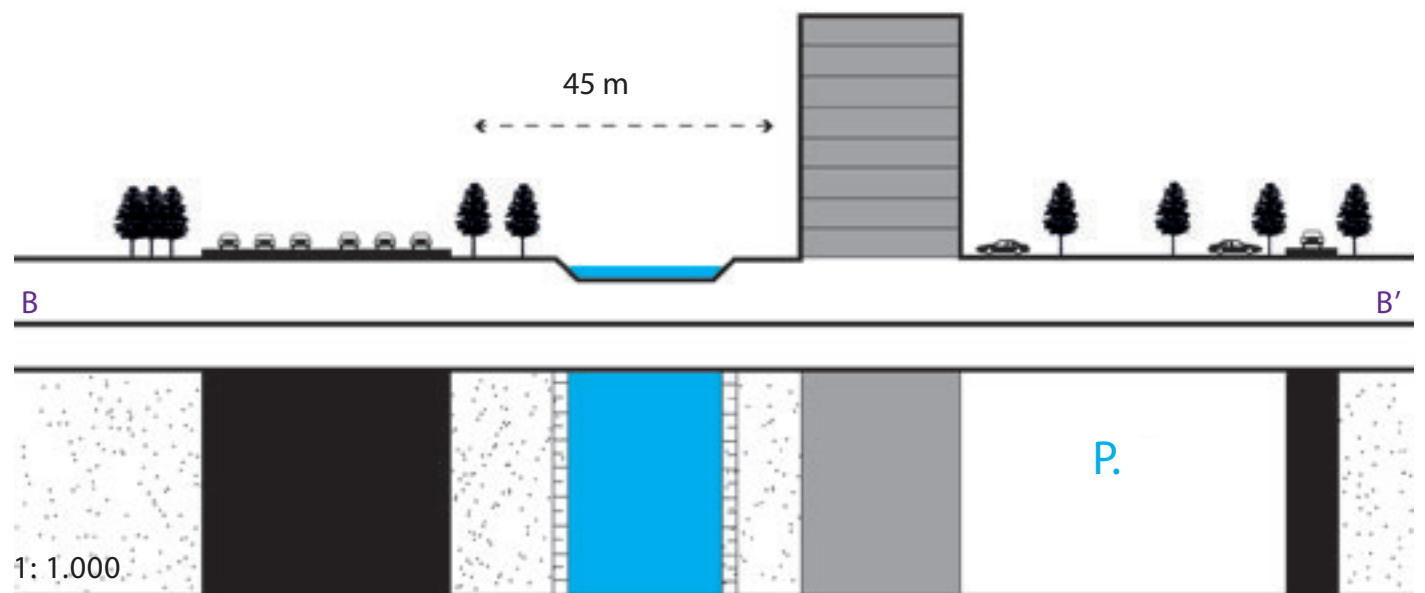

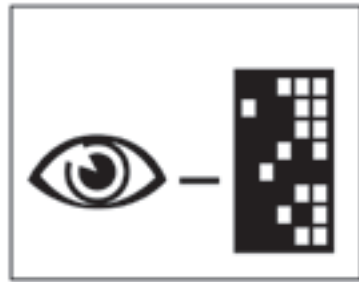
Figuur 10.3,
Foto met zicht op de etalage
met daarnaast de snelweg

10.2 PLAATSING

Alle panden staan 45 meter van de snelweg vandaan. De afstand is niet ver, maar oogt wel zo doordat de panden verscholen zitten achter het groen. Bovendien zorgt het groen tussen de gebouwen ervoor dat alle panden moeilijk in één geheel zichtbaar zijn. Er is vaak een moment op de snelweg waar één van de vier panden geheel verscholen zit achter het groen. Wat dat betreft zouden de panden meer moeten verschillen in de afstand ten opzichte van de snelweg om het zelfde effect te krijgen als bij Rotterdam. Bovendien zijn de panden op dezelfde hoogte gesitueerd als de snelweg. Dit zorgt ervoor dat de gebouwen snel verscholen raken achter het groen.

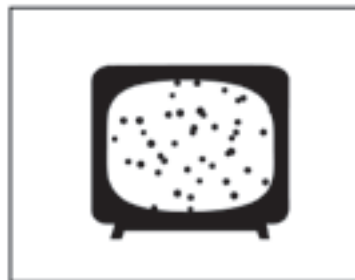
Momentopname:

- 16 sec

Accenten van de
etalage:

- groen

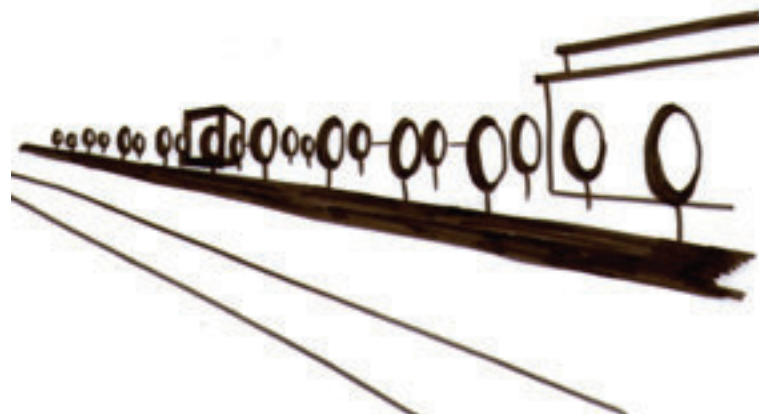

Storende elementen:

- weinig

10.3 MOMENTOPNAME

De etalage die de panden uitstralen wordt versterkt door de transparante bomenrij. De bomen zorgen ervoor dat de terreinen tussen het groen verscholen zitten en het een verrassende en natuurlijke uitstraling krijgt. De bomen zijn echter ook een barrière voor de momentopname. Ondanks dat de bomen transparant zijn en ver uit elkaar staan vormen ze vanuit een afstand een dichte massa. Deze massa is genoeg om minstens één van de vier etalages te verbergen zodat het geheel niet meer vatbaar is. Dit gegeven zorgt ervoor dat de etalage maar 16 seconden duurt. Bovendien zorgt een viaduct vlak bij de etalage voor een storend element.

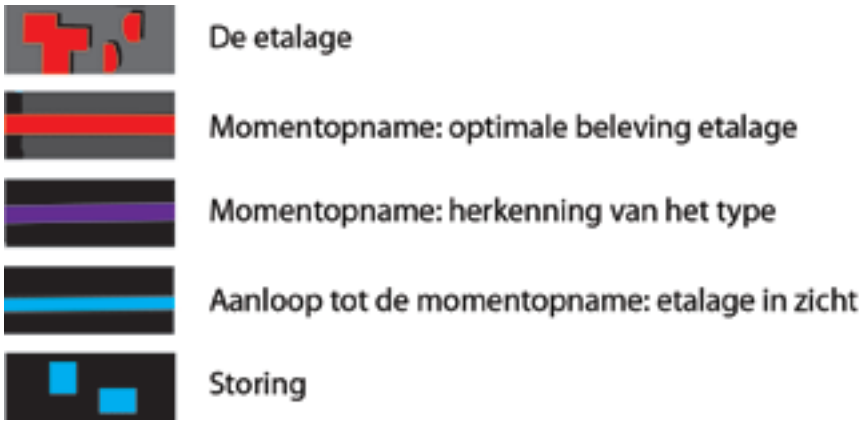

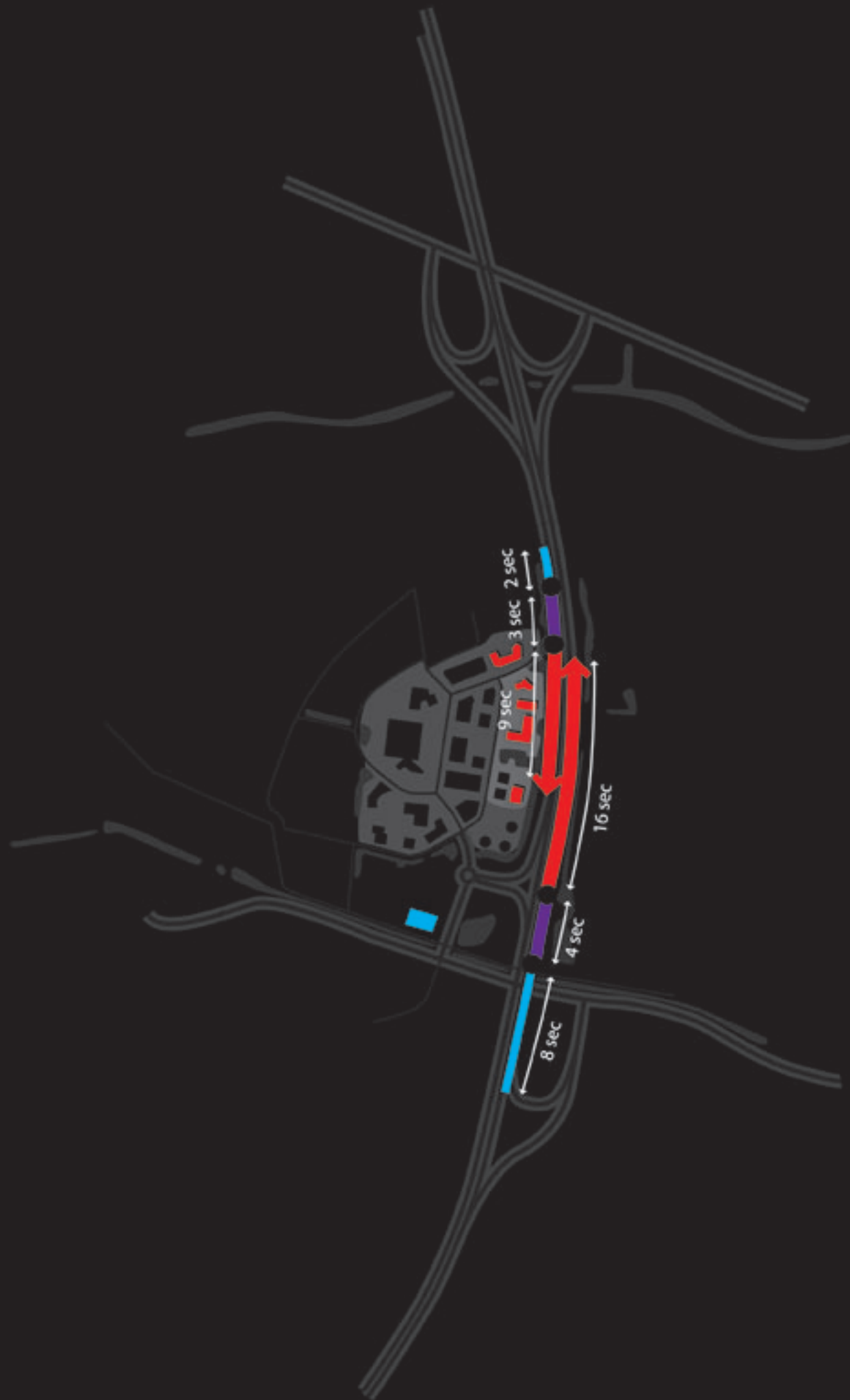

Figuur 10.4,
Zicht op de etalage vanaf de
snelweg

De etalage in Meppel is gelegen langs de recht
snelweg waardoor deze locatie gunstig is voor de
momentopname. Ondanks deze gunstige locatie
zorgen de lage gebouwen tussen het groen ervoor
dat de etalage laat in beeld komt.

Na het passeren van een viaduct is de etalage op een afstand van 500 meter voor het eerst zichtbaar.

2 seconden later verschijnen meerdere gebouwen achter het groen waardoor het type herkenbaar wordt. .

Na 3 seconden wordt de etalage optimaal beleefd. Hierbij wordt er langs de losse accenten gereden in een tijdsduur van 9 seconden.

De etalage van Meppel ligt verborgen achter het groen. Hierdoor is het moment waarop de etalage voor het eerst in het zicht komt pas op een afstand van 900 m.

Na 8 seconden is het duidelijk dat het type etaleren bestaat uit meerdere accenten. Dit moment duurt 4 seconden.

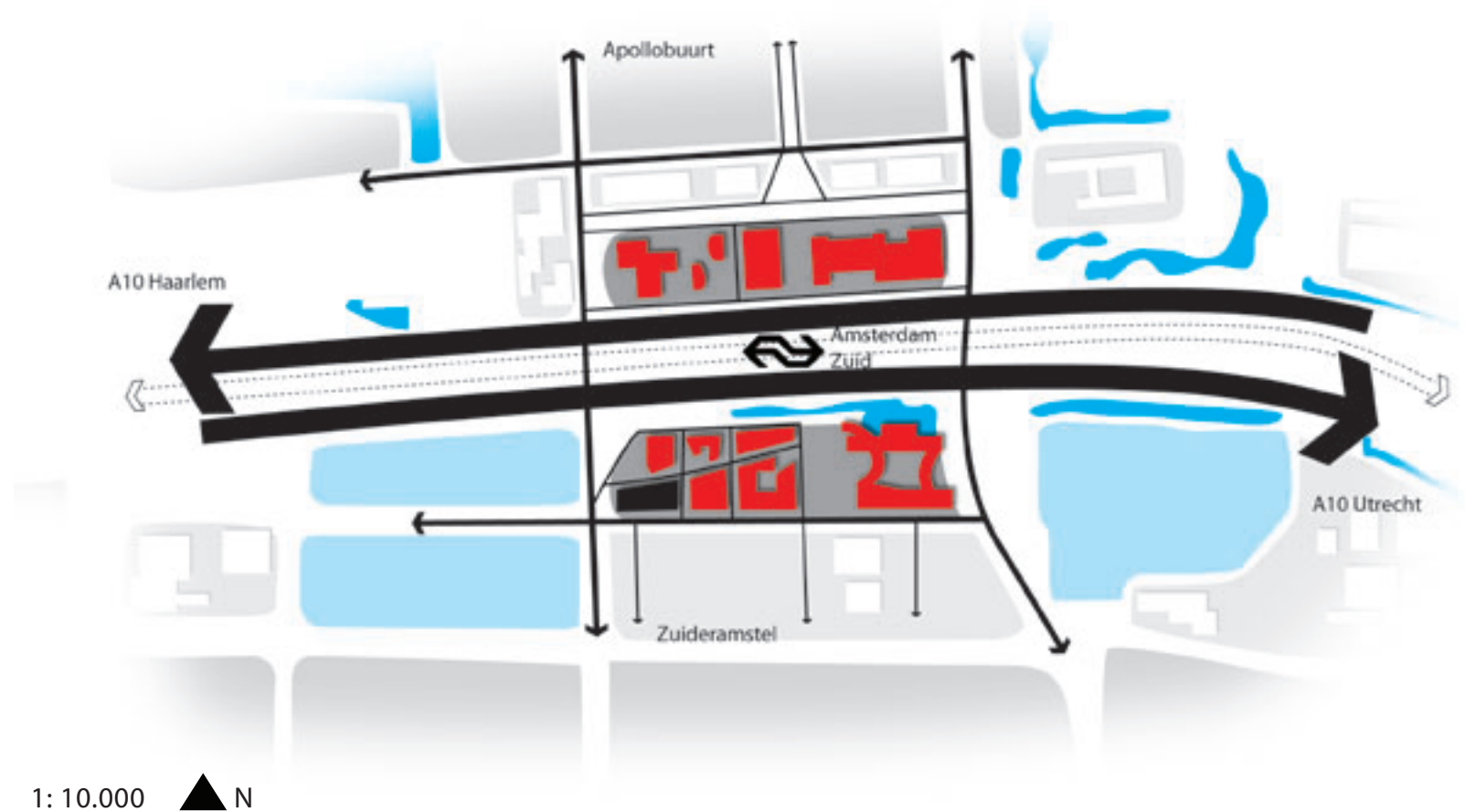
Hierna duurt de optimale etalage 16 seconden lang. Door het groen zijn niet alle gebouwen van de etalage in één geheel zichtbaar waardoor de beleving verzwakt is.

11

AMSTERDAM

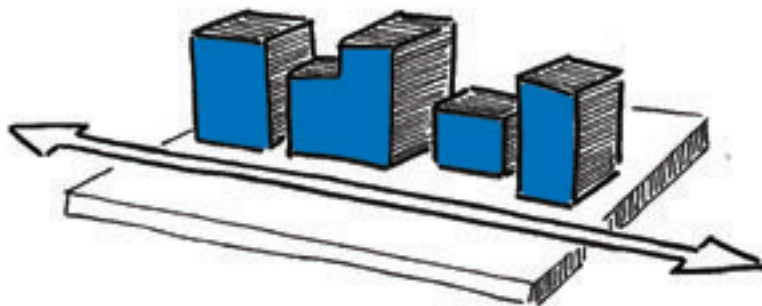

De Zuidas is een kantorenpark in Amsterdam gelegen langs de A10 en vormt een echte architectuur etalage. Bij het woord 'zuidas' denken de meeste mensen direct aan de architectuur van de verschillende gebouwen. De indrukwekkende kantoorpanden langs de snelweg rijzen voor automobilisten langzaam

op. Beroemde architecten als Erick van Egeraat, Ben van Berkel en Pi de Bruin hebben hun stempel gedrukt op het gebied.

De komende jaren moet de Zuidas zich verder ontwikkelen tot het stadscentrum voor internationaal zakendoen en kennisontwikkeling. Op de Zuidas hebben zich nu al ruim 400 toonaangevende en internationale bedrijven gevestigd. Volgens de planning zou de complete Zuidas rond 2035 klaar moeten zijn. De meest bekende en hoge gebouwen op de Zuidas zijn: Het ABN AMRO-hoofdkantoor, Het WTC, de twee in het oog springende oranje wolkenkrabbers (symphony), Ito-toren en het gebouw Viñoly.

Figuur 11.1,
De Zuidas in Amsterdam,
bestaand uit een cluster van
accenten

Afstand:

- 15 m

Hoogte:

- gemiddeld 90 m

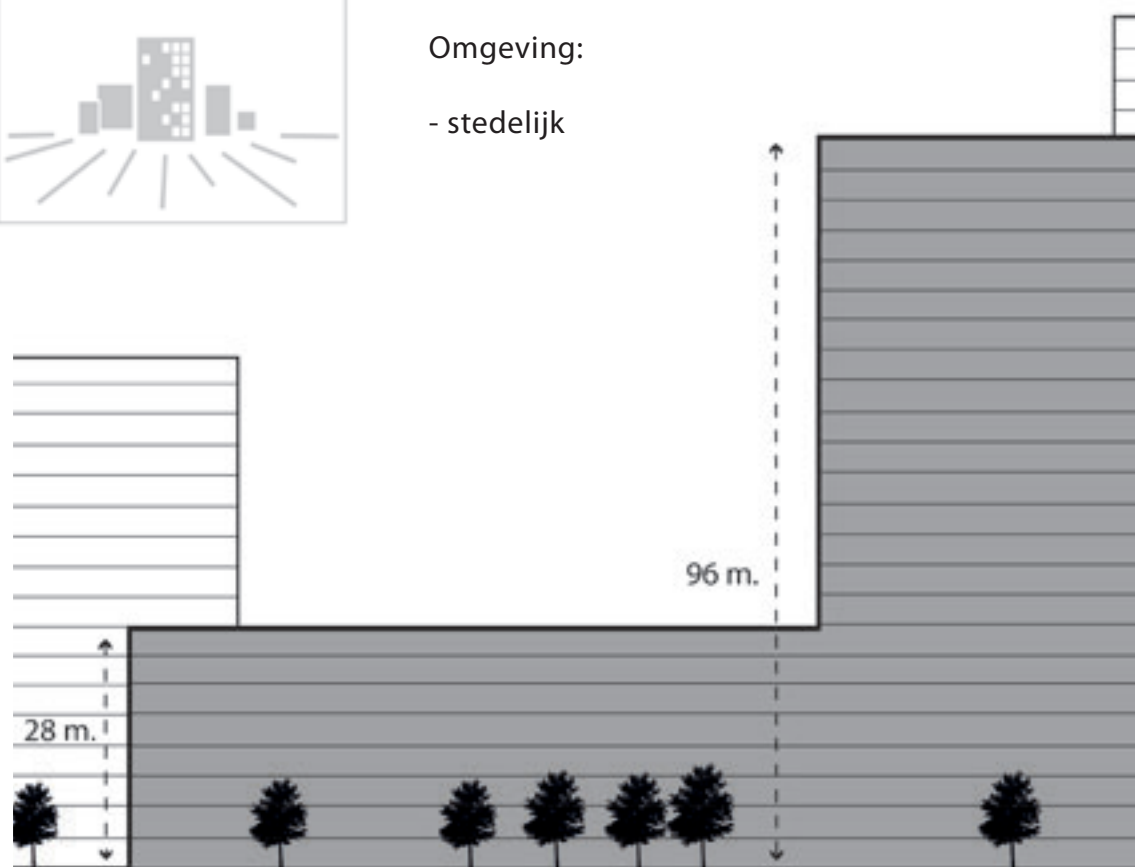
Omgeving:

- stedelijk

De gebouwen op de Zuidas vormen samen een cluster van verschillende accenten. Ieder gebouw heeft zijn eigen architectonische kenmerken maar samen vormen ze een geheel.

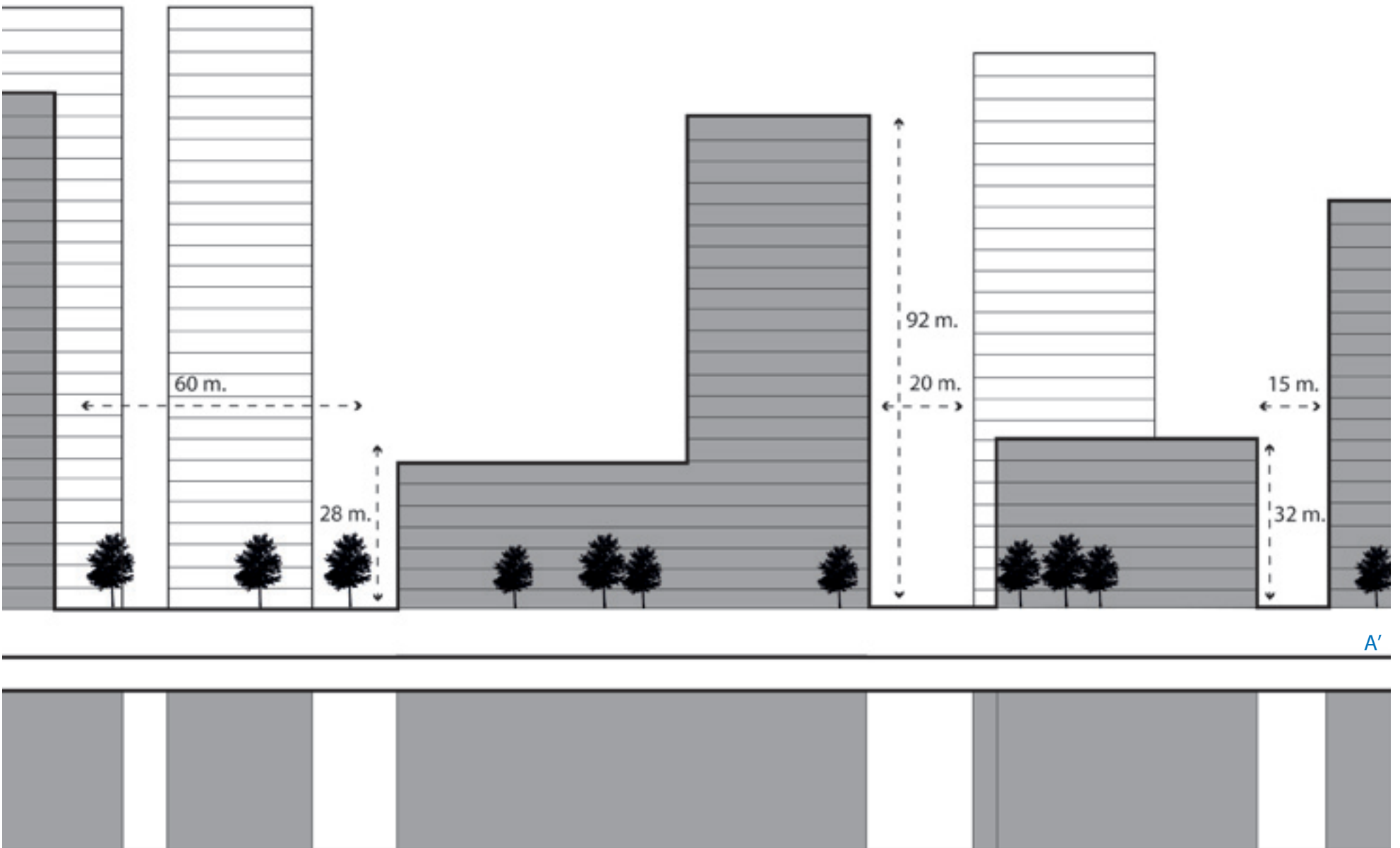
11.1 RUIMTELIJK BEELD

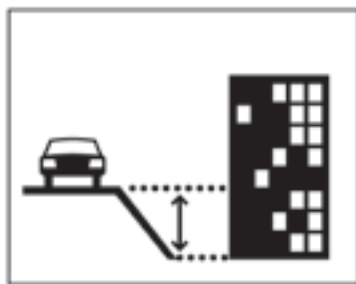
De Zuidas van Amsterdam etaleert zich met een cluster van bedrijvenpanden. Deze panden zijn ongeveer 90 meter hoog en staan gemiddeld 15 meter uit elkaar. De enorme hoogte en de korte afstand ten opzichte van elkaar zorgen ervoor dat de panden één geheel vormen. Het voetstuk van de het terrein bevat aaneengesloten pleinen die druk gebruikt wordt door bezoekers, voorbijgangers en werkers. Deze setting geeft de etalage een stedelijke context.

A

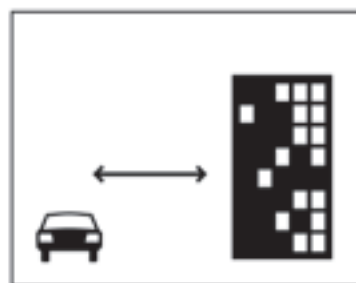

Hoogteligging t.o.v.
snelweg:

- 6 m

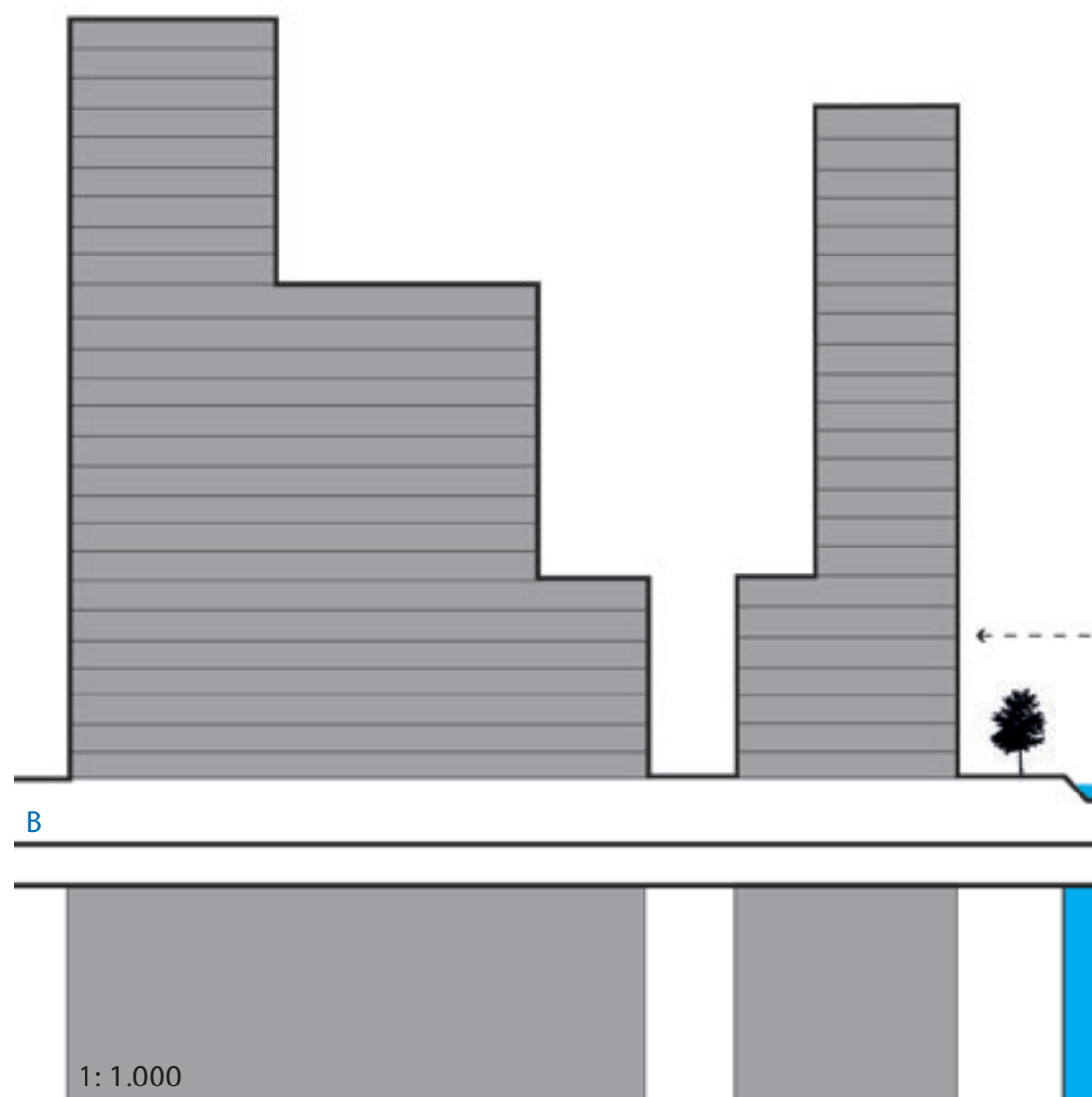
Afstand t.o.v. snelweg:

- gemiddeld 40 m

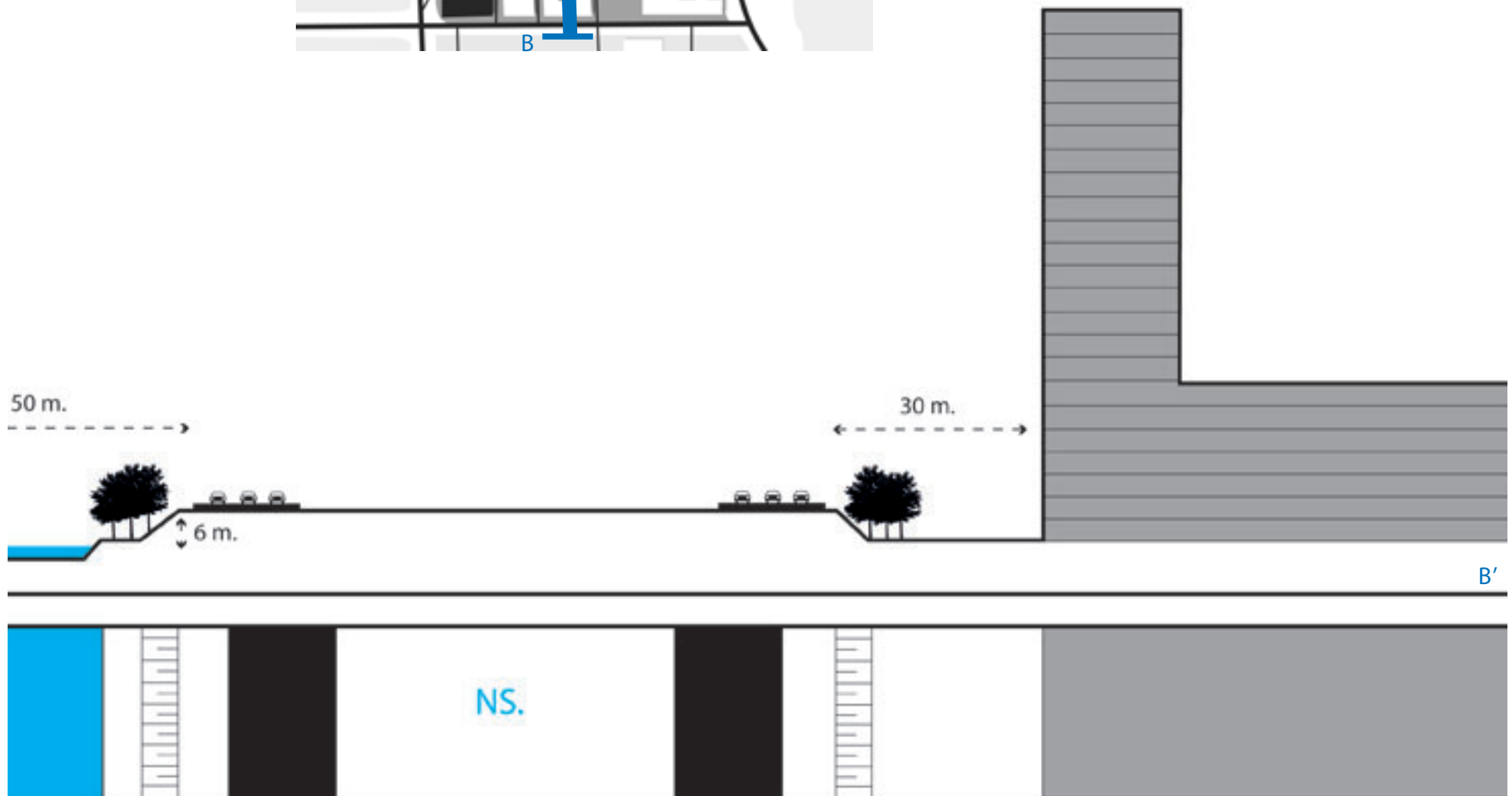
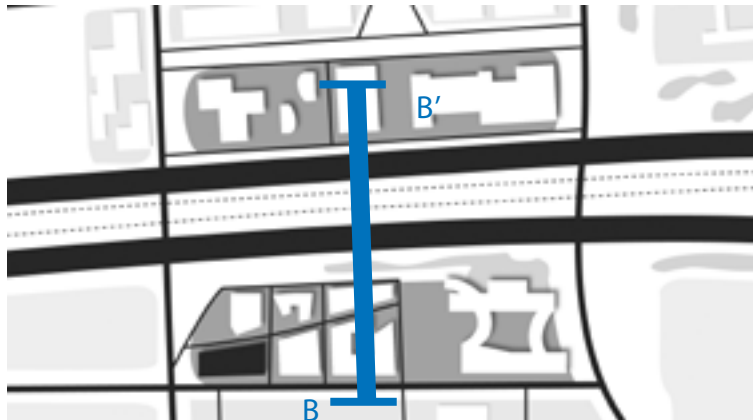
11.2 PLAATSING

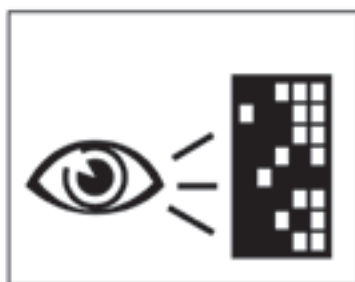
De panden staan aangezien de enorme hoogte veel te dicht bij de snelweg. Een gemiddelde afstand van 40 meter zorgt ervoor dat de gebouwen niet goed zichtbaar zijn als er vlak langs gereden wordt. Opvallend is dat bij de Zuidas de etalage aan de overkant van de rijbaan sterker is dan aan de eigen kant van de weg. Dit komt omdat de rijbanen van beide richtingen ver uit elkaar liggen waardoor de afstand van de etalage aan de overkant verder weg wordt. Deze afstand is nodig om het geheel te omvatten tijdens het rijden met een snelheid van 100 km/u.

De snelweg ligt hoger dan de panden waardoor het voetstuk van de bedrijventerreinen duidelijk zichtbaar is. De aantrekkelijke sfeer van de pleinen die druk bezocht zijn geeft is de versterking van de etalage. Het hoogteverschil komt hier dus ten goede voor de etalage.

Figuur 11.2,
Panorama van links de
snelweg en rechts de
gebouwen van de Zuidas

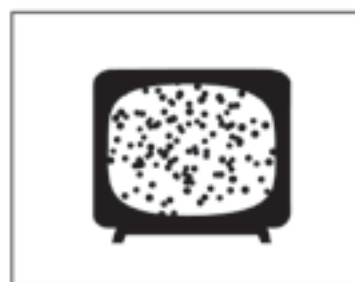
Momentopname:

- 35 sec

Accenten van de etalage:

- voetstuk

Storende elementen:

- veel

11.3 MOMENTOPNAME

De hoogte van de gebouwen zorgen ervoor dat ze al van een afstand van 1,5 km te zien zijn. Deze afstand zou groter kunnen zijn als er niet zo veel storende elementen waren voor de etalage. Langs de snelweg staat veel hoge begroeiing waardoor de etalage laat verschijnt. Bovendien zorgen de bochten en de viaducten tijdens de route voor storing van de etalage. Ook zijn er veel concurrerende gebouwen zoals het kantoorgebouw van de ING die architectonisch erg opvalt. Toch springt de cluster van de Zuidas boven de rest uit doordat de etalage geaccentueerd is doordat het stedelijke voetstuk duidelijk zichtbaar en aantrekkelijk is.

Figuur 11.3,
Zicht op de Zuidas vanaf de
sneweg

De Zuidas ligt op een gunstige locatie voor een lange momentopname. De gebouwen zijn hoog en er wordt recht op af gereden waardoor ze al snel in het zicht vallen. De momentopname is hierdoor vrij lang.

De etalage

Momentopname: optimale beleving etalage

Momentopname: herkenning van het type

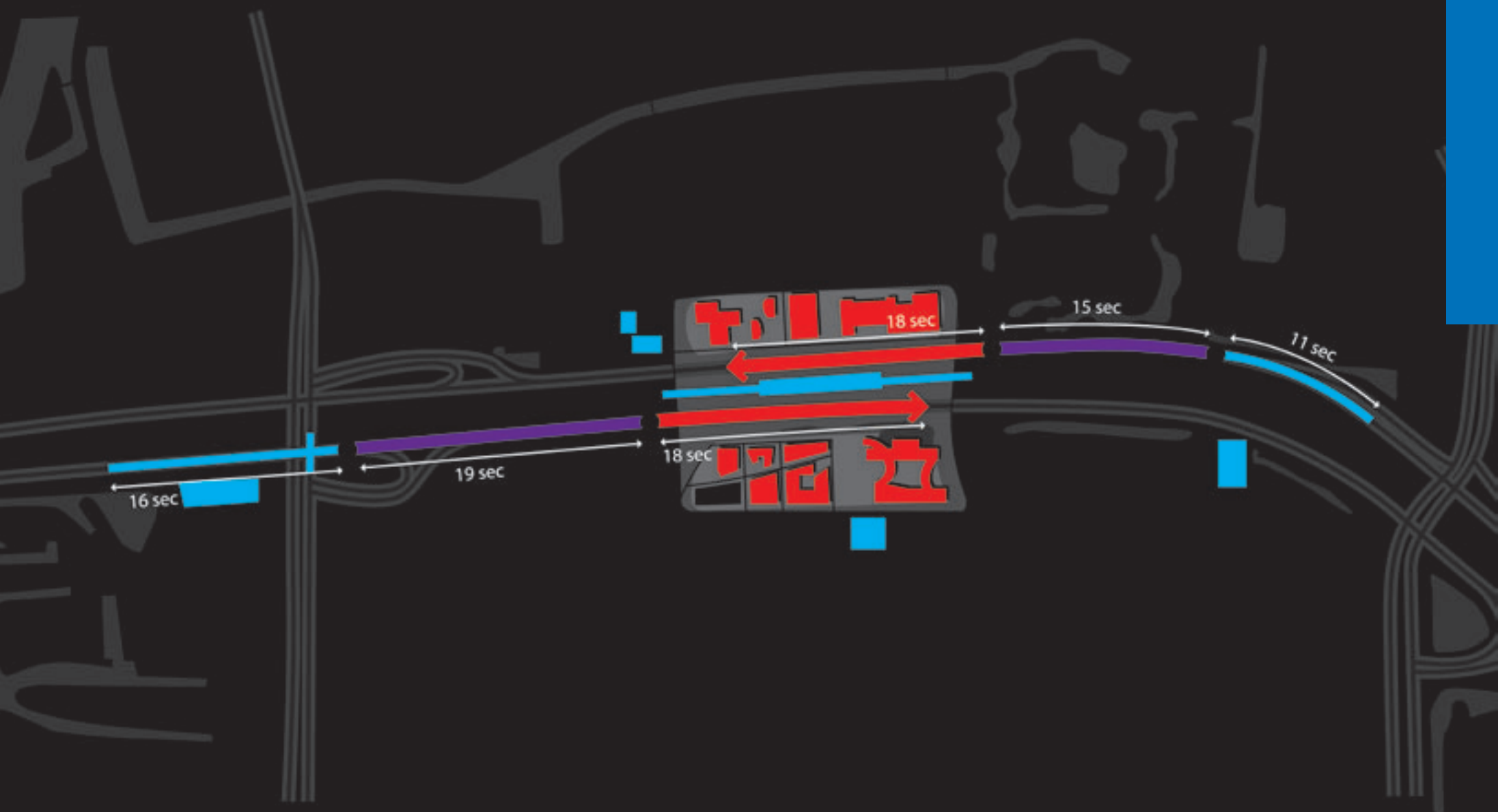

Aanloop tot de momentopname: etalage in zicht

Storing

1: 10.000 N

Op een afstand van 800 meter komen de toppen van de hoogste gebouwen boven het groen vandaan. Hierbij is nog niet duidelijk of deze gebouwen bij elkaar horen. De bom 11 seconden 800 m.

Na 11 seconden is het duidelijk dat de gebouwen in een cluster bij elkaar staan. Er wordt recht op af gereden waardoor dit type heel herkenbaar is. 15 seconden.

15 seconden later is de etalage optimaal beleefbaar. Er wordt hierbij 18 seconden lang tussen het cluster van hoge gebouwen gereden.

Vanuit de andere rijrichting zijn de gebouwen al op een afstand van 1 km zichtbaar. Dit moment is vlak na de bocht van de snelweg.

16 seconden later is het type duidelijk herkenbaar. Hierbij wordt in 19 seconden op de etalage af gereden.

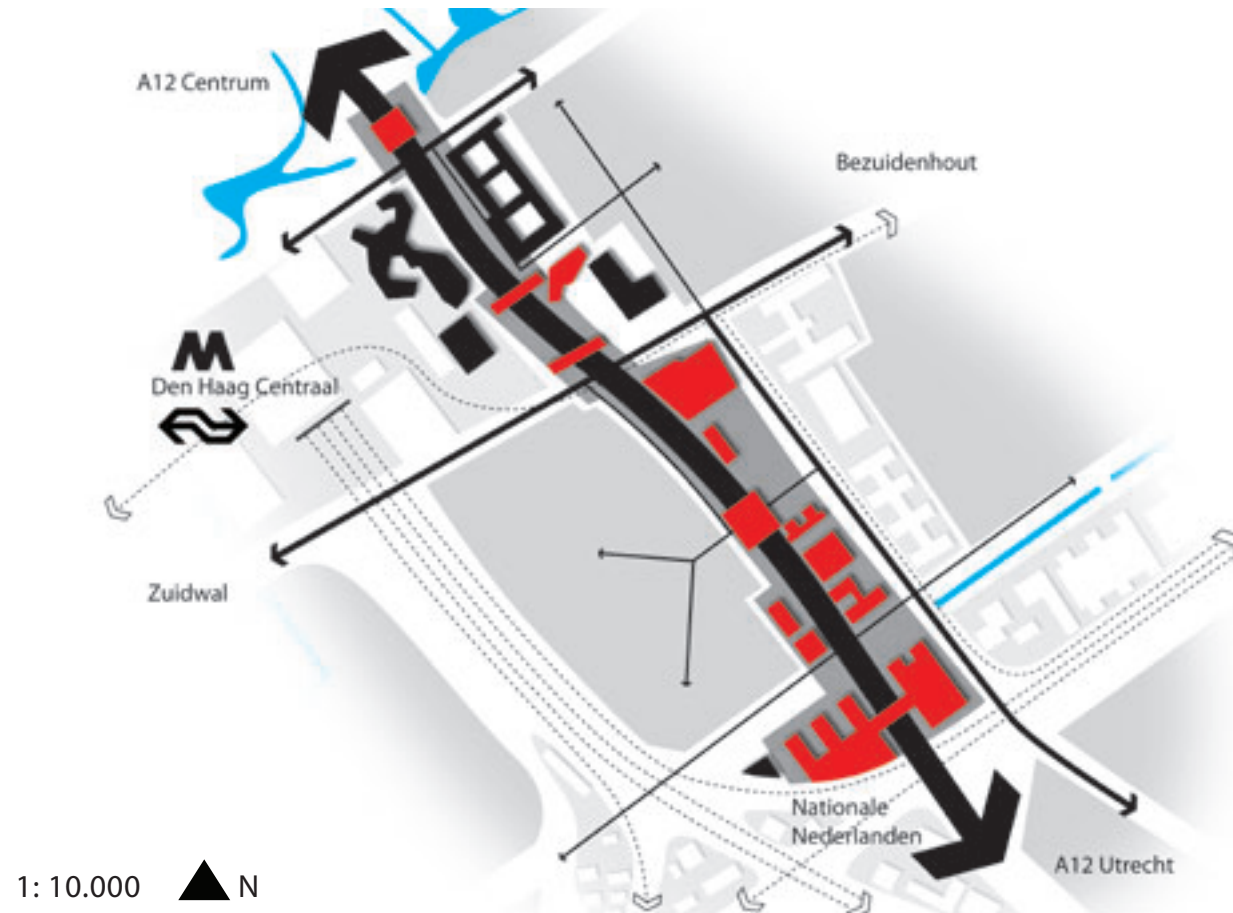
Op het moment waarop de automobilist de etalage doorkruist is de momentopname optimaal. Dit is een tijdsduur van 18 seconden.

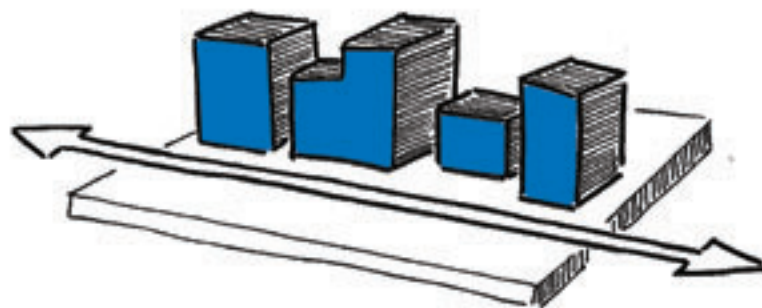
12

DEN HAAG

Het gebouw de Haagse Poort is een onderdeel van het kantorenpark Bezuidenhout West. De Haagse poort is een van de hoofdkantoorlocaties van Nationale Nederlanden en werd in 1995 geopend. De Haagse Poort is een beeldbepalende en moderne stadspoort voor Den Haag.

Automobilisten rijden onder het gebouw door. Sinds de voltooiing van de Haagse Poort zijn er nog verschillende andere gebouwen boven de snelweg gebouwd waardoor er een lange stadspoort voor Den Haag is gecreëerd. Kantorenpark Bezuiden West heeft een moderne en zakelijke uitstraling.

Figuur 12.1,
De Utrechtsebaan in Den
Haag wat bestaat uit een
cluster van accenten

Afstand:

- gemiddeld 15 m

Hoogte:

- gemiddeld 70 m

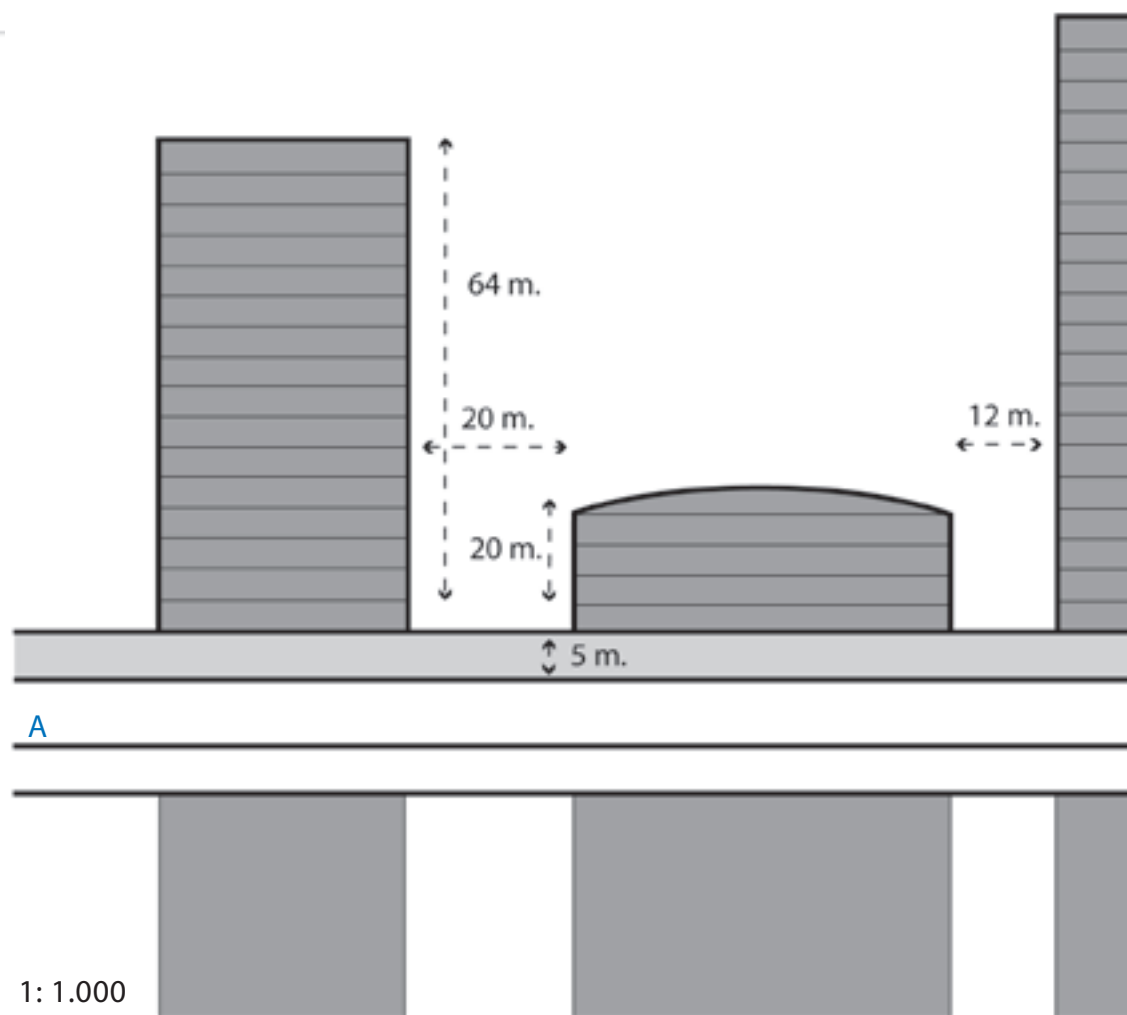

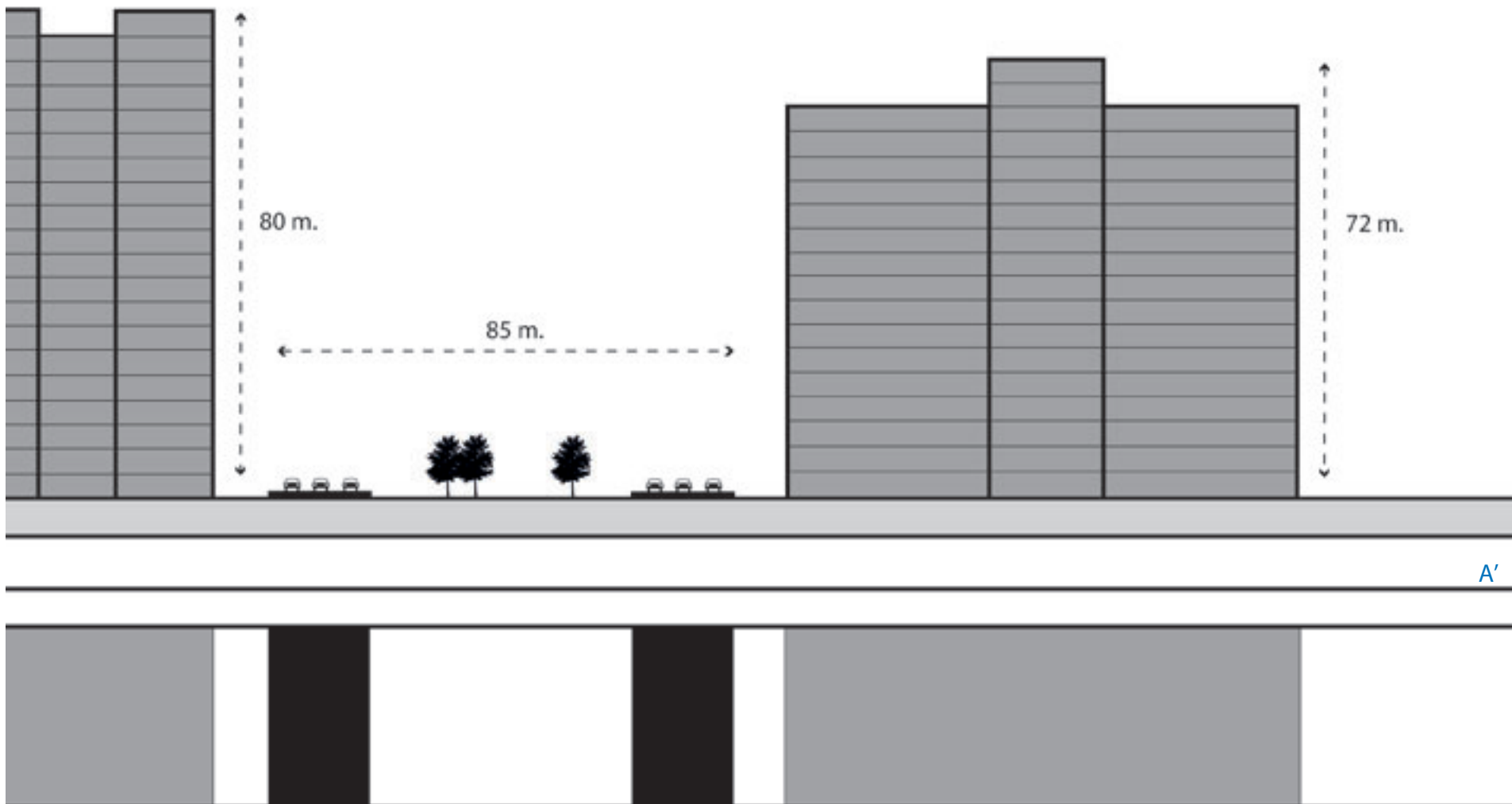
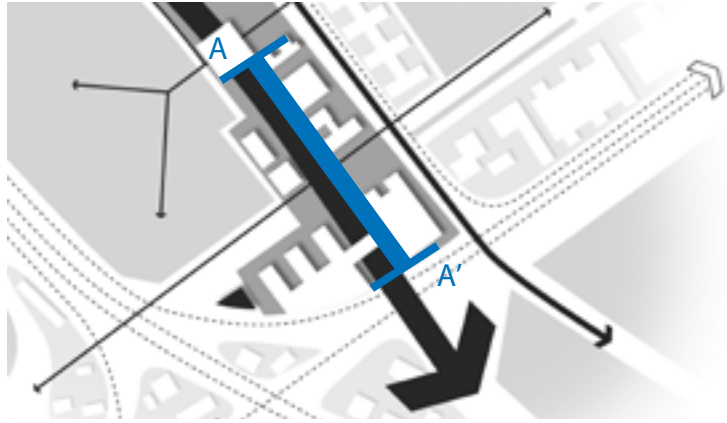
Omgeving:

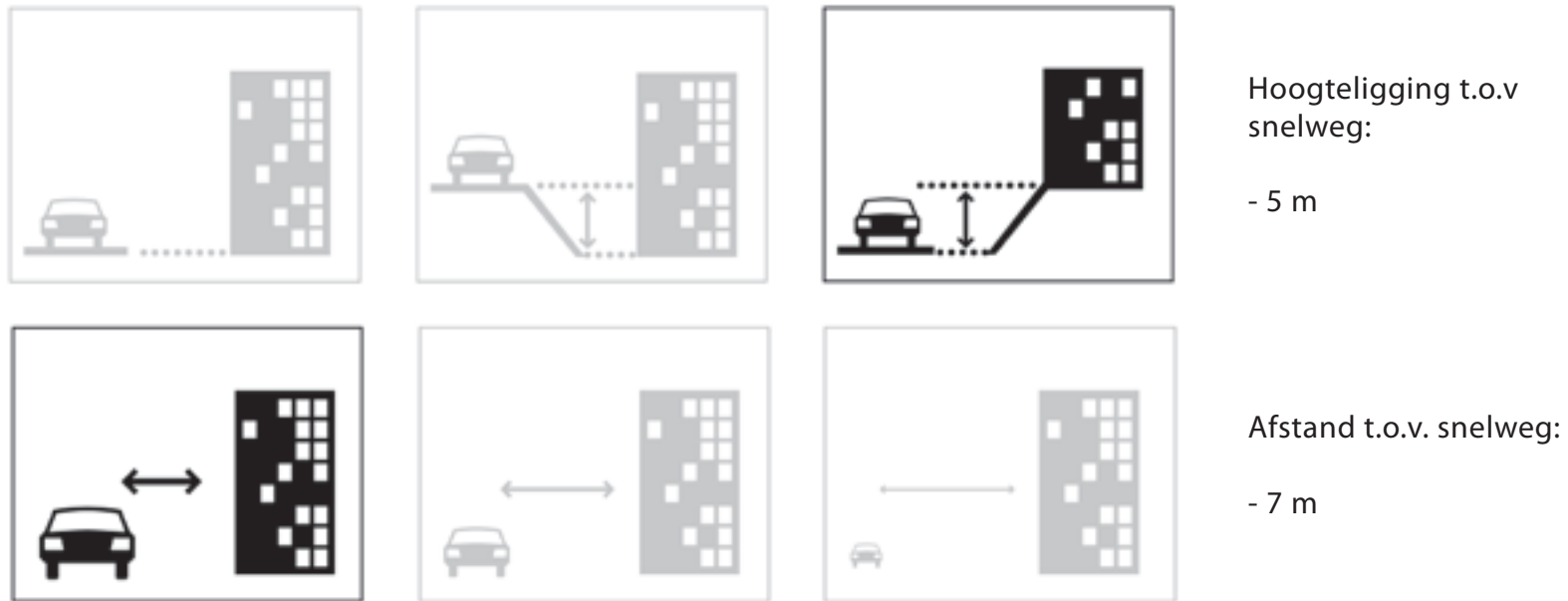
- open

12.1 RUIMTELIJK BEELD

Het kantorenpark Bezuidenhout- west in Den Haag etaleert zich met een cluster van bedrijvenpanden. Deze panden zijn ongeveer 70 meter hoog en staan gemiddeld 15 meter uit elkaar. Opvallend is dat de panden vaak over de snelweg heen geplaatst zijn. Het terrein heeft hiermee een duidelijk begin en een eind neergezet omdat de panden een poort vormen. Dit 'poort effect' zorgt ervoor dat de panden tussen het begin en het eind ook bij de etalage horen waardoor het één geheel wordt. Doordat er vanuit de auto de stedelijke functies zichtbaar zijn en door de diversiteit aan hoogwaardige panden die heel dicht bij de snelweg staan heeft het terrein een stedelijke context.

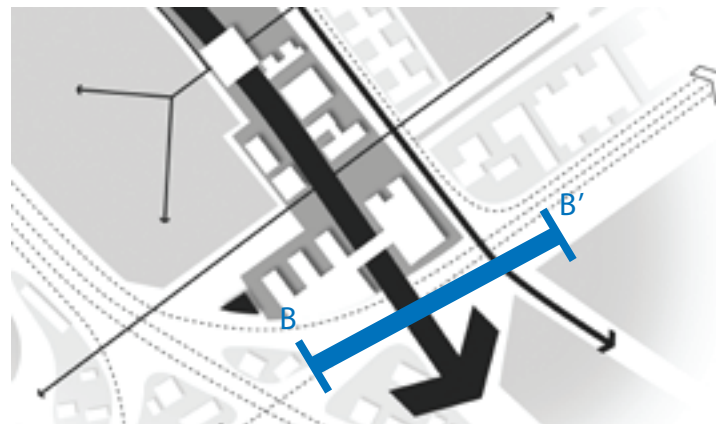

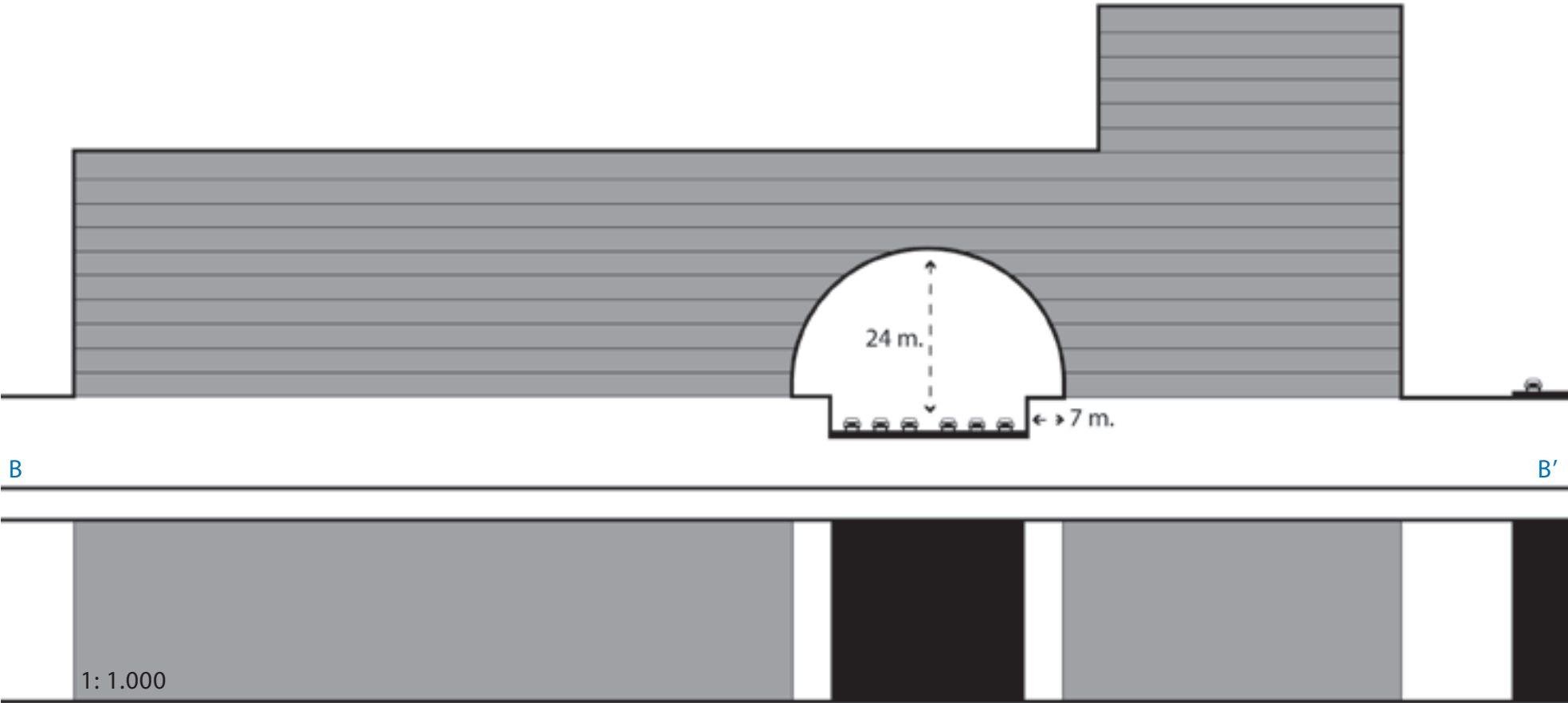

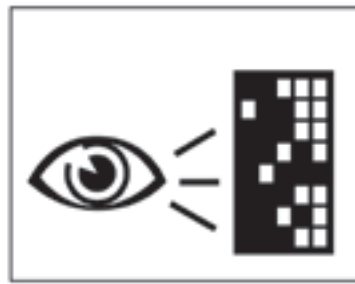
Figuur 12.2,
Zicht op het gebouw van
de Nationale Nederlanden
die het begin vormt van de
etalage

12.2 PLAATSING

De panden in het kantorenpark Bezuidenhout zijn lager dan bij de Zuidas in Amsterdam maar ogen hoger doordat ze maar zeven meter van de weg vandaan staan. Tevens staan de gebouwen vijf meter hoger ten opzichte van de snelweg. Dit tezamen zorgt ervoor dat de etalage niet in het geheel zichtbaar is. Toch worden de panden in het stedelijke sfeer optimaal beleefd door dat er onder de gebouwen door gereden wordt. Deze unieke manier van etaleren zorgt ervoor dat de panden altijd opvallen.

Momentopname:

- 50 sec

Accenten van de etalage:

- voetstuk

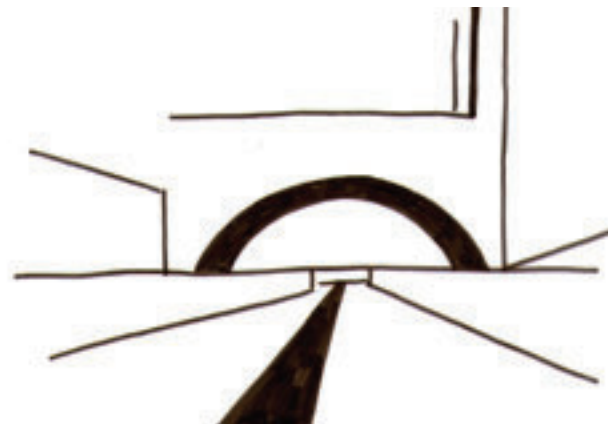

Storende elementen:

- geen

12.3 MOMENTOPNAME

De gebouwen zijn hoog, maar zijn pas 900 m verderop voor het eerst zichtbaar vanuit de snelweg waardoor de aanloop naar de momentopname kort is. Dit komt omdat de snelweg in een bocht loopt waardoor de eerste gebouwen pas laat in het zicht komen. Ondanks dit gegeven heeft de etalage een lange momentopname van 50 seconden doordat de afstand in de cluster van begin tot het einde 1,2 km is. Tijdens deze route is er geen storing omdat alles in de cluster mee helpt met de etalage.

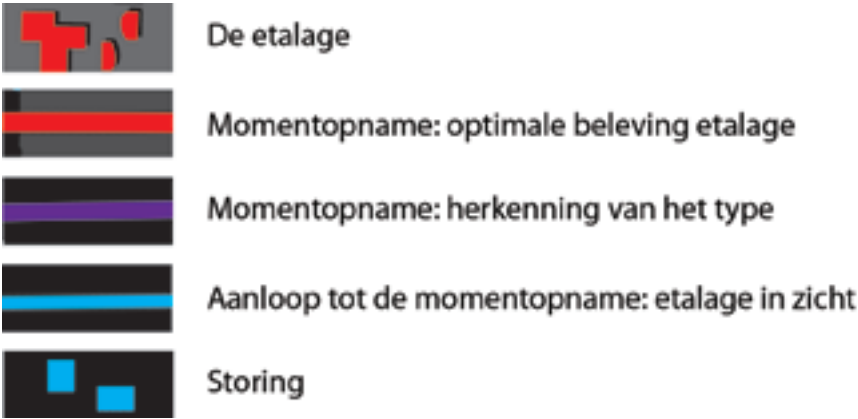

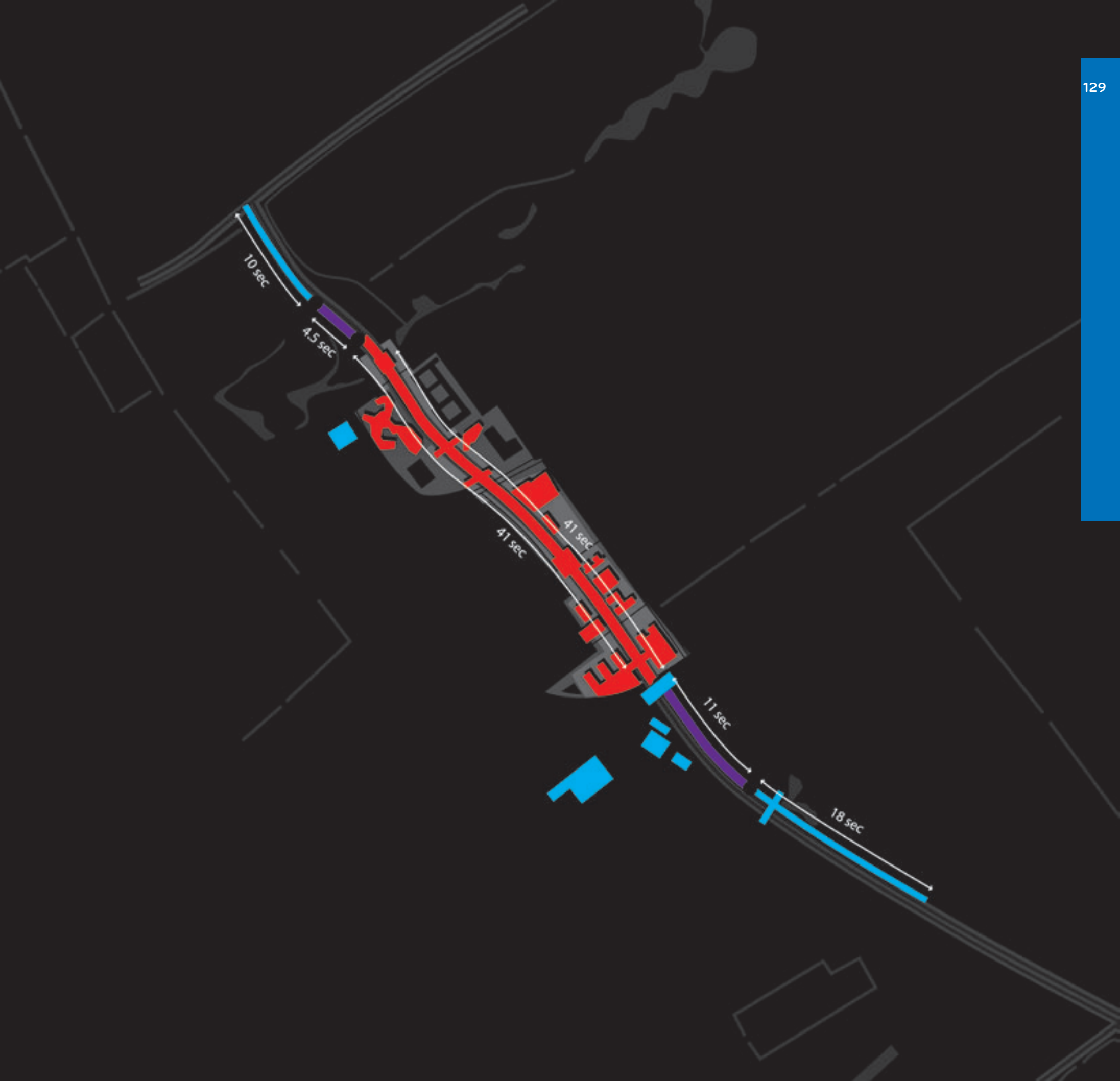

Figuur 12.3,
Zicht op de etalage vanaf de
snelweg

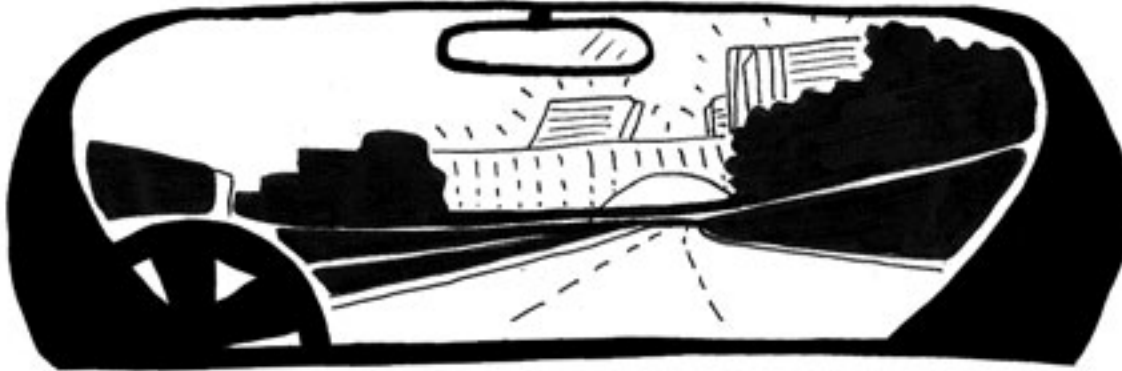
Bij Den Haag is de cluster van gebouwen ook al snel in de verte te zien. De hoge gebouwen verschijnen in de horizon waardoor de momentopname lang is. Er staan wel veel gebouwen om deze cluster heen waardoor het onduidelijk is vanaf een afstand welke gebouwen bij de etalage horen en welke niet. Dit gegeven wordt pas duidelijk als er letterlijk onder de gebouwen door gereden wordt.

De etalage van Den Haag is te zien vlak na een bocht op 1 km afstand. Het eerste gebouw van de cluster, de Haagse Poort, verschijnt hierbij in de horizon.

18 seconden later is het duidelijk dat meerdere gebouwen samen met de Haagse Poort een cluster vormen. Er wordt in totaal 11 seconden op de cluster afgereden.

Zodra er onder de Haagse Poort gereden wordt is de etalage optimaal beleefbaar. De gebouwen achter de poort komen tevoorschijn waardoor ze samen een optimale beleving van de etalage geven. De route in deze cluster duurt in totaal 41 seconden.

Vanuit de andere kant is de staart van de cluster op een afstand van 500 meter in het zicht. Dit komt omdat de snelweg op dit punt begint. Deze afstand zou veel verder kunnen zijn als de snelweg een stuk eerder zou beginnen omdat het een heel hoog en opvallend gebouw is.

Na 10 seconden is het duidelijk dat er onder het gebouw door gereden kan worden waarbij de gebouwen op de achtergrond een rol spelen voor de beleving van de etalage. Het moment van de herkenning van het type tot aan de optimale etalage duurt 5 seconden.

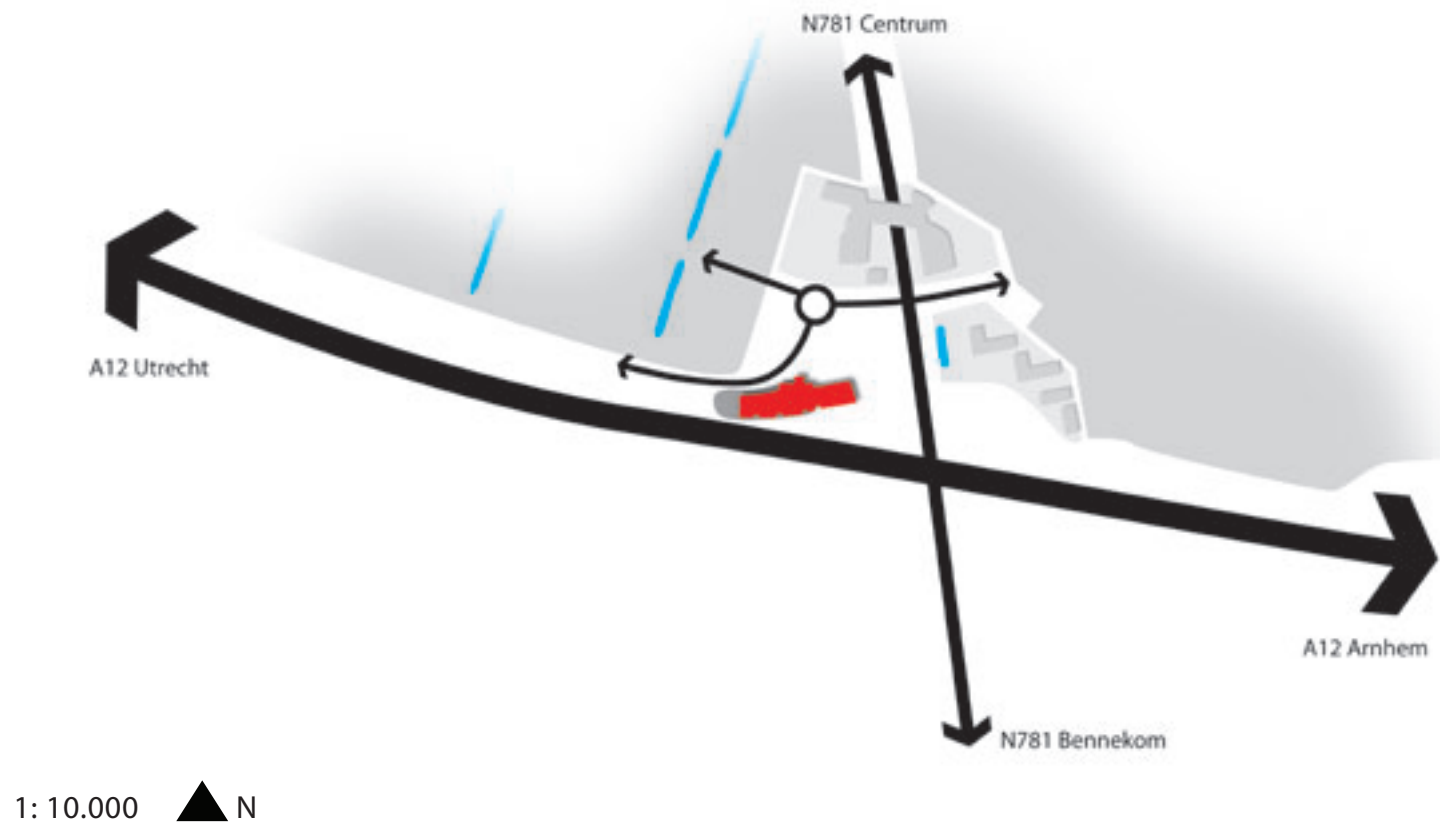
Zodra er onder het gebouw door gereden wordt is de etalage optimaal beleefbaar. Ook vanaf deze kant duurt de route in deze cluster in totaal 41 seconden.

13

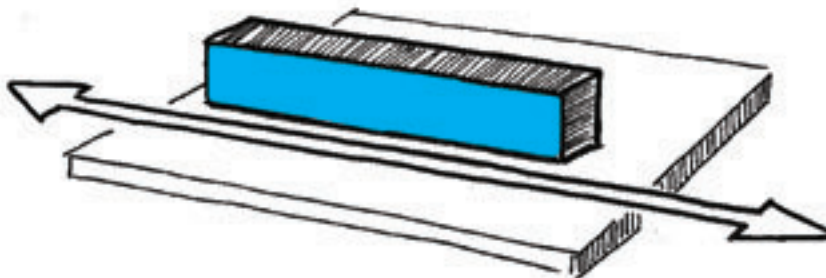
EDE

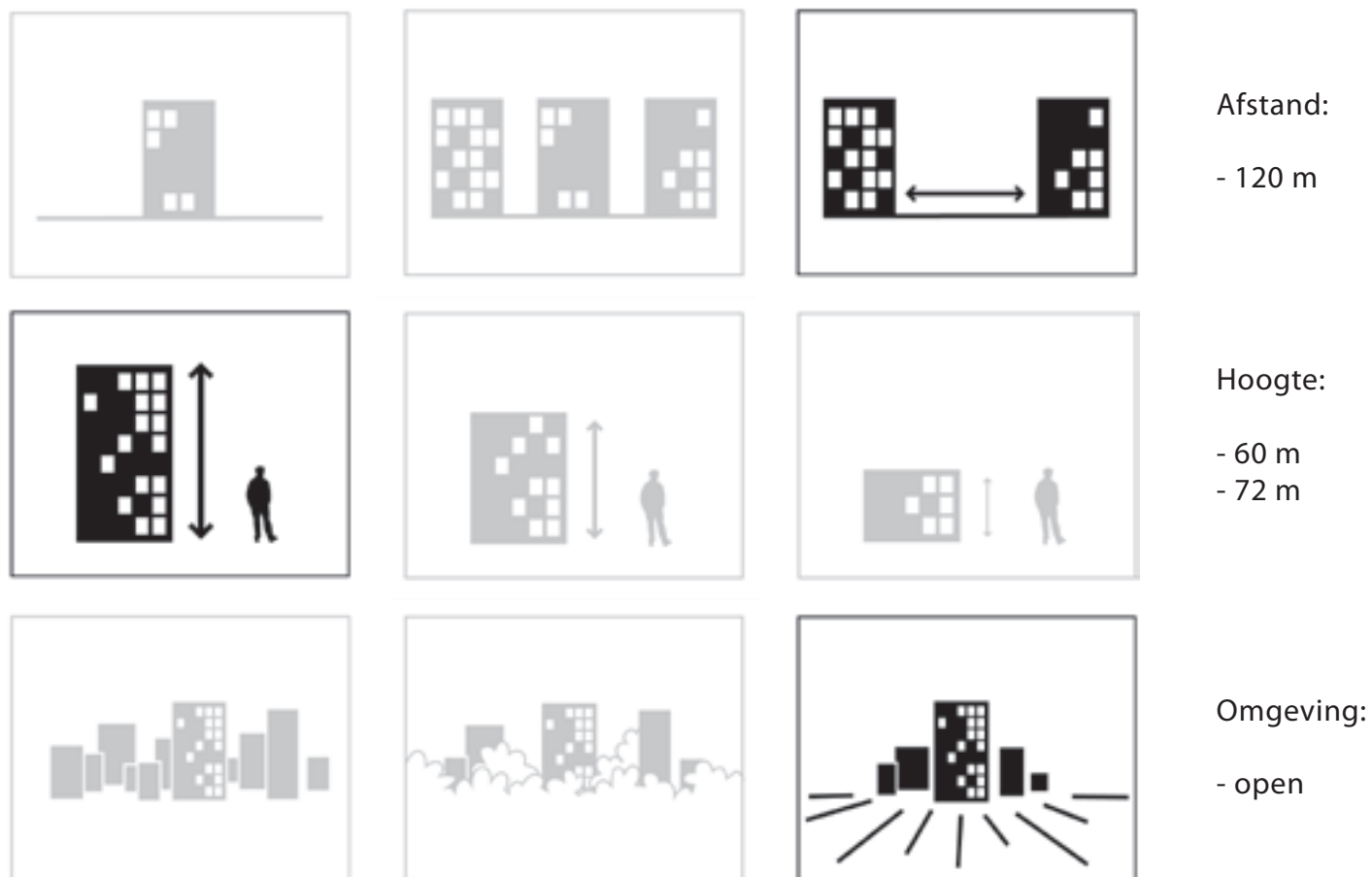

Aan het einde van de kilometerslange geluidswal bij de afslag Ede aan de A12 steken 'rode blokken' uit het talud. Deze blokken vormen zowel een bioscoop als een congreslocatie. Op de blokken wordt groots weergegeven welke films er op dat moment draaien zodat het voor

weggebruikers meteen duidelijk is welke functie het gebouw heeft. Het bouwwerk is ontworpen door architectenbureau DP6 uit Delft. Bijzonder aan het Cinemec is de ligging in een geluidswal. Door de hoge eisen die worden gesteld aan de geluiddichtheid van de bioscoopzalen, kunnen deze tegelijkertijd een functie als geluidsscherm vervullen. Onder de zalen ligt een centrale hal uitgehold in de geluidswal. In de wal bevinden zich naast de bioscoopzalen nog een grote evenementenhal en een parkeergarage. Cinemec vormt het eindpunt van een geluidswal langs de A12 en behoort dan ook tot het type etaleren 'wand'.

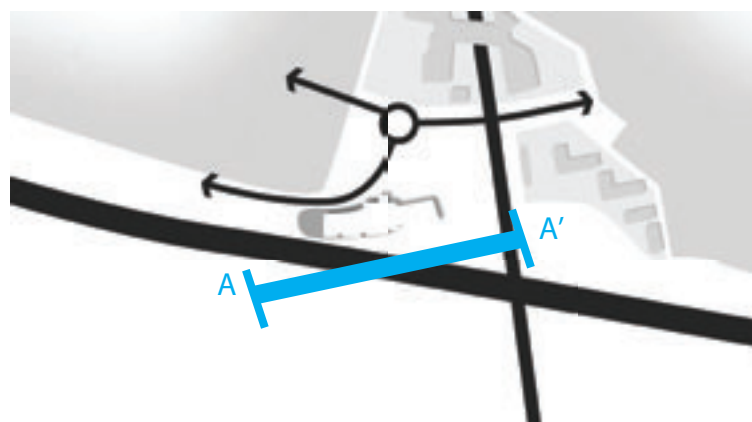

Figuur 13.1,
De geluidswal van de
Cinemec bioscoop in Ede

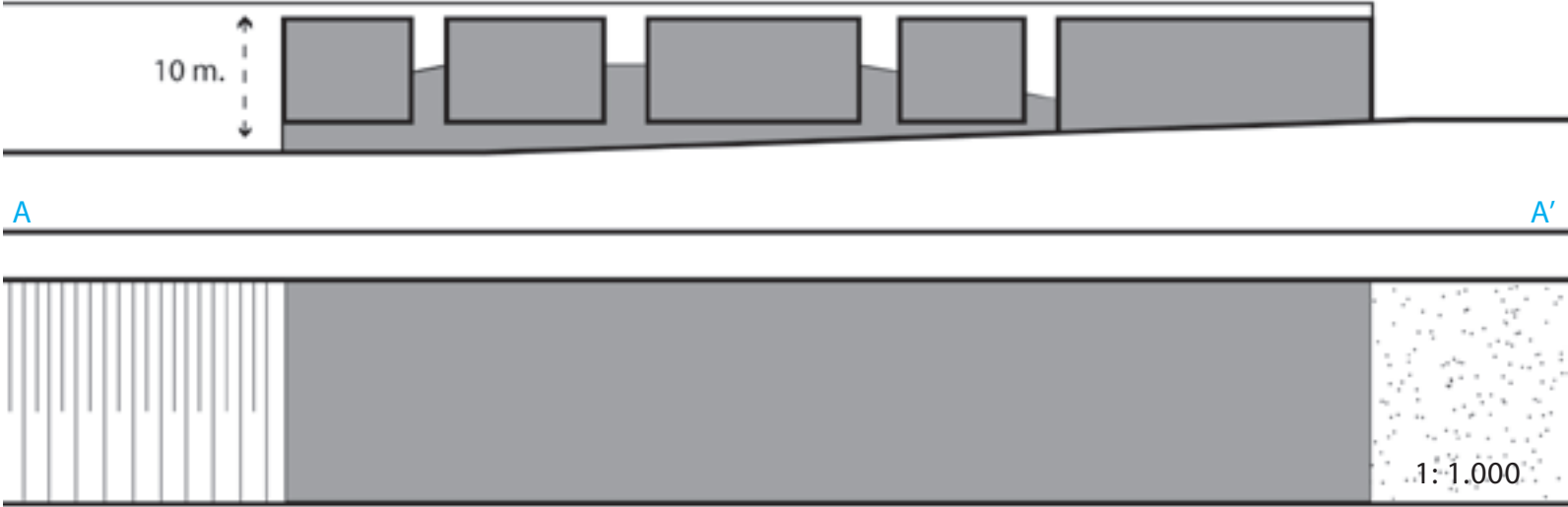

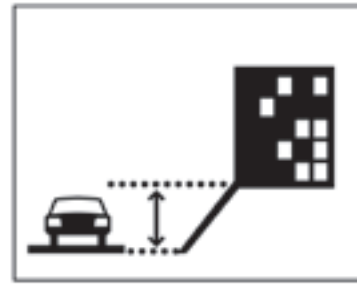
13.1 RUIMTELIJK BEELD

Er zijn twee panden die samen de etalage vormen voor het bedrijventerrein Brainpark III te Rotterdam. Deze panden, Victoria en PWC (Prace Waterhouse Coopers), zijn ongeveer 65 meter hoog en staan 120 meter uit elkaar. De panden worden gezien als losse individuen die met elkaar in verbinding staan met een talud. Het talud zorgt ervoor dat de rest van het bedrijventerrein niet zichtbaar is waardoor de panden die voor de etalage zorgen los komen te staan van de omgeving. De hoogte en de openheid zorgen ervoor dat ze al van een kilometer afstand zichtbaar zijn.

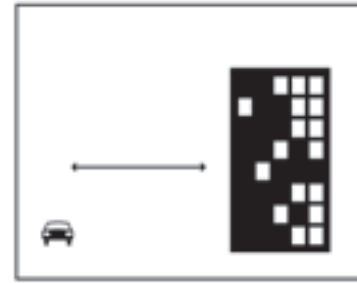
Figuur 13.2,
Zicht op de rode blokken
van de bioscoop in de wal

Hoogteligging t.o.v.
snelweg:

- 8 m

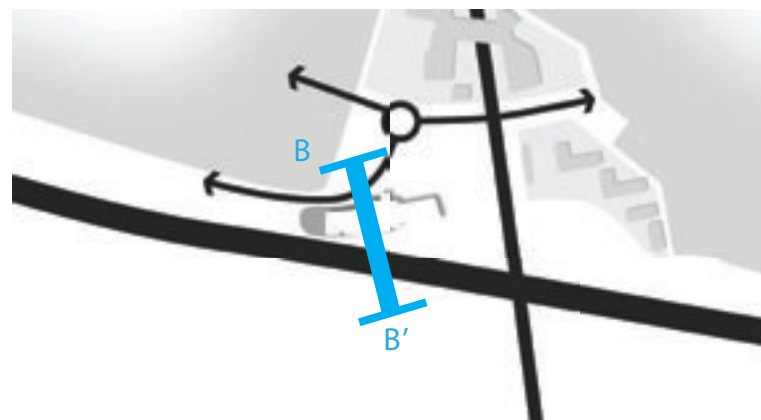

Afstand t.o.v. snelweg:

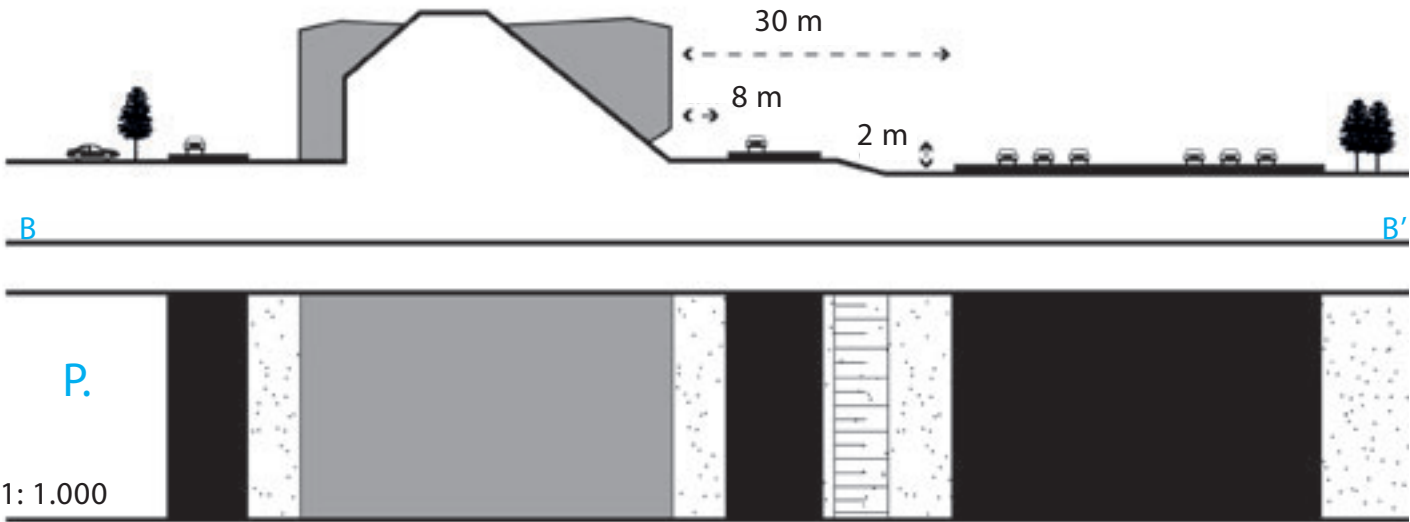
- 50 tot 100 m

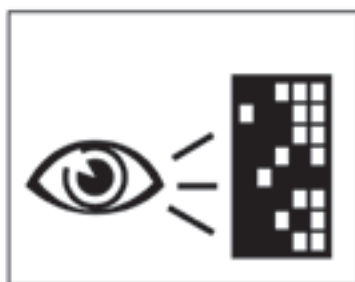
13.2 PLAATSING

Het Victoria gebouw staat vijftig meter vanaf de snelweg en het PWC staat er honderd meter vandaan. De afstand is ver vanaf de snelweg maar oogt dichtbij door de grootte van de gebouwen. De PWC is als eerste te zien als de snelweggebruiker Rotterdam binnen komt dus wat dat betreft is het handig dat deze verder van de weg afstaat dan het Victoria gebouw erachter. Beide gebouwen zijn vanaf een grote afstand achter elkaar zichtbaar. Op het moment waar de panden duidelijk zichtbaar worden is de etalagefunctie ervan versterkt doordat ze op een talud staan van acht meter hoog. In deze situatie is de etalage hoger gelegen dan de snelweg waardoor de panden een statige positie krijgen.

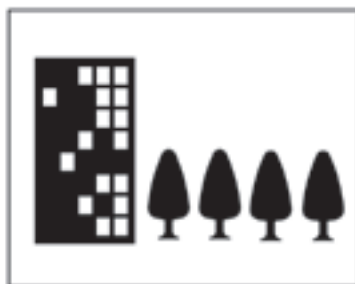
Figuur 13.3,
Foto waarop het
hoogteverschil goed
zichtbaar is

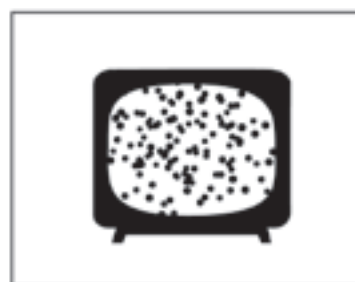
Momentopname:

- 21 sec

Accenten van de
etalage:

- groen

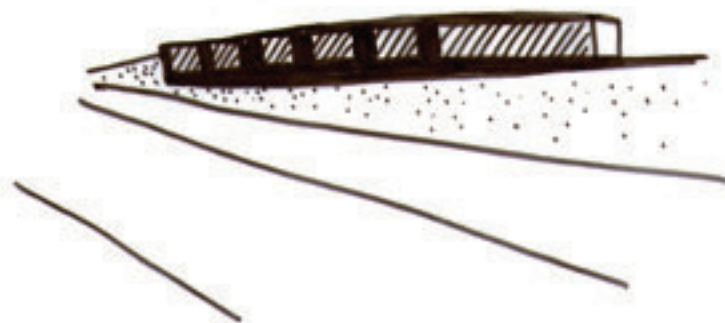

Storende elementen:

- veel

13.3 MOMENTOPNAME

De etalage die Victoria en PWC uitstralen wordt versterkt door het groene talud waar de gebouwen op staan. Dit talud is begroeid met natuurlijke lage heesters van een meter hoog. Het talud zorgt ervoor dat de momentopname van het terrein langer wordt doordat het een open uitstraling aan de omgeving geeft. De openheid heeft weinig storende elementen voor de momentopname. De hoogte van de gebouwen en de situering ervan zorgen ervoor dat de gebouwen al van ongeveer een km afstand zichtbaar zijn waardoor de aanloop naar de momentopname groot is. Deze aanloop wordt wel vaak verstoord met verkeersborden boven de snelweg en omliggende opvallende gebouwen die ook de aandacht willen trekken.

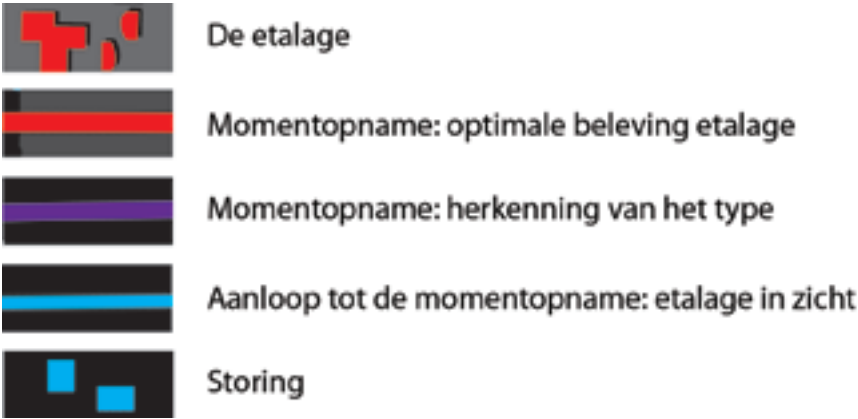

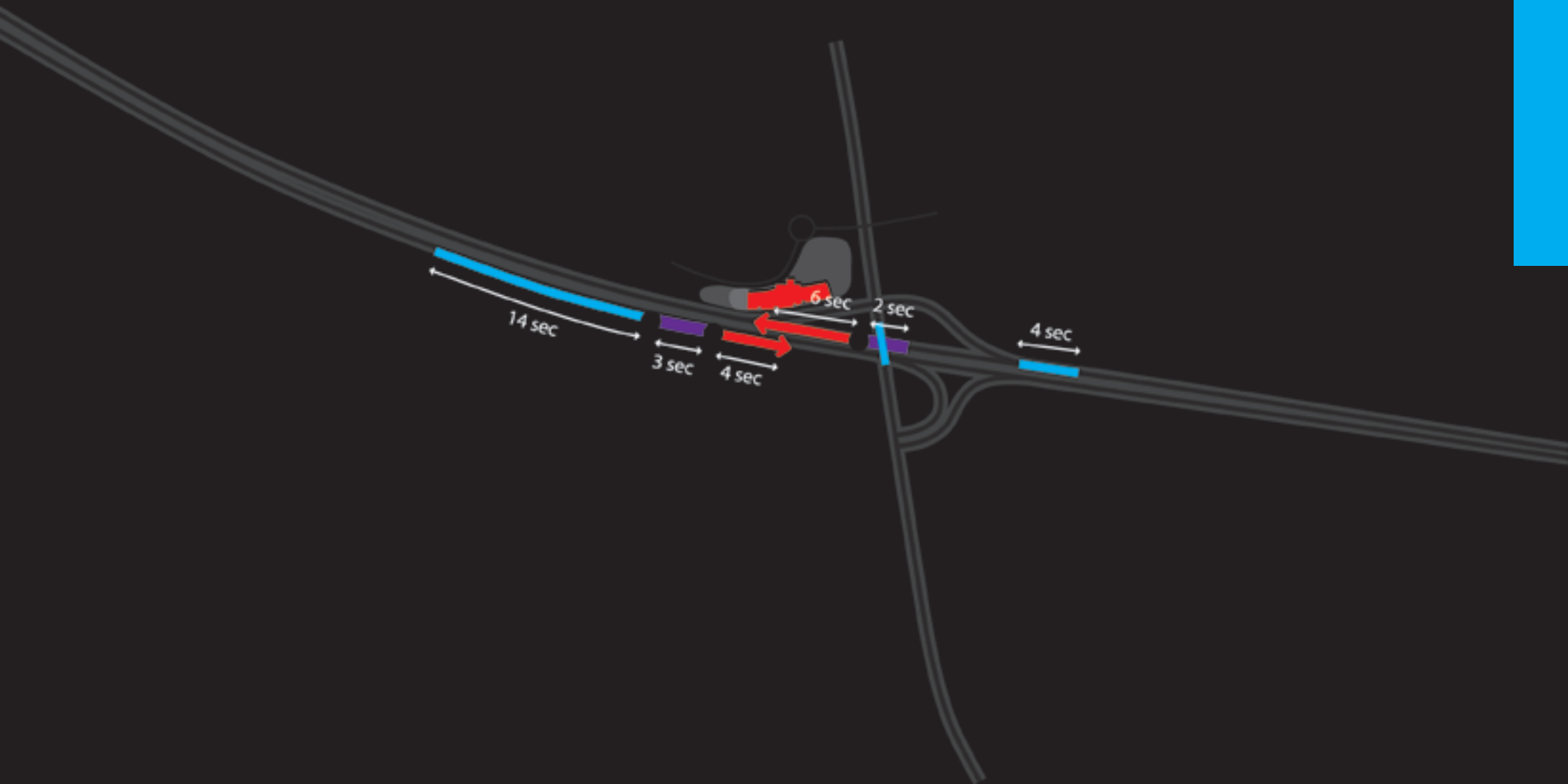

Figuur 13.3,
Zicht op de etalage vanaf de
snelweg

De Cinemac is een laag gebouw en daarom ongunstig voor een lange momentopname. Bovendien heeft de storing door begroeiing, verkeersborden en viaducten en negatieve invloed op de duur van de momentopname.

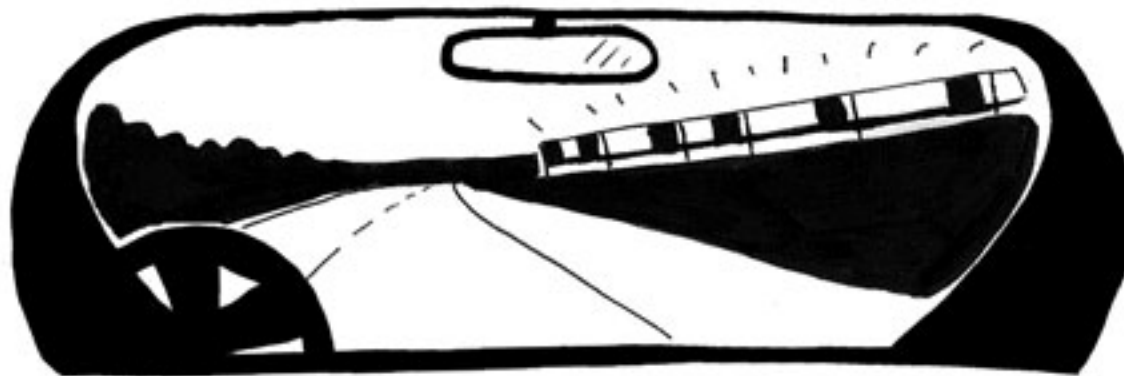

De etalage is op een afstand van 600 m voor het eerst zichtbaar. Dit is een kort moment waar het topje van het gebouw tussen alle storingen door zichtbaar is. Het moment duurt echter maar 4 seconden.

Na deze periode verdwijnt het gebouw weer achter de storingen. 7 seconden later komt de etalage weer 2 seconden tevoorschijn als het viaduct gepasseerd wordt. Door de langwerpige vorm van de Cinemac die een eenheid vormt met het talud is het type etaleren meteen duidelijk.

Deze wand blijkt echter kort te zijn waardoor de optimale beleving ervan maar 6 seconden duurt.

Bij de tegenovergestelde rijrichting is de etalage al op een afstand van 600 meter zichtbaar. Deze verschijnt na een scherpe bocht achter het talud vandaan.

Als er verder langs het talud op gereden wordt is na 14 seconden duidelijk dat het gebouw een eenheid vormt met het talud. Hierbij is de type herkenbaar. Dit moment duurt 3 seconden.

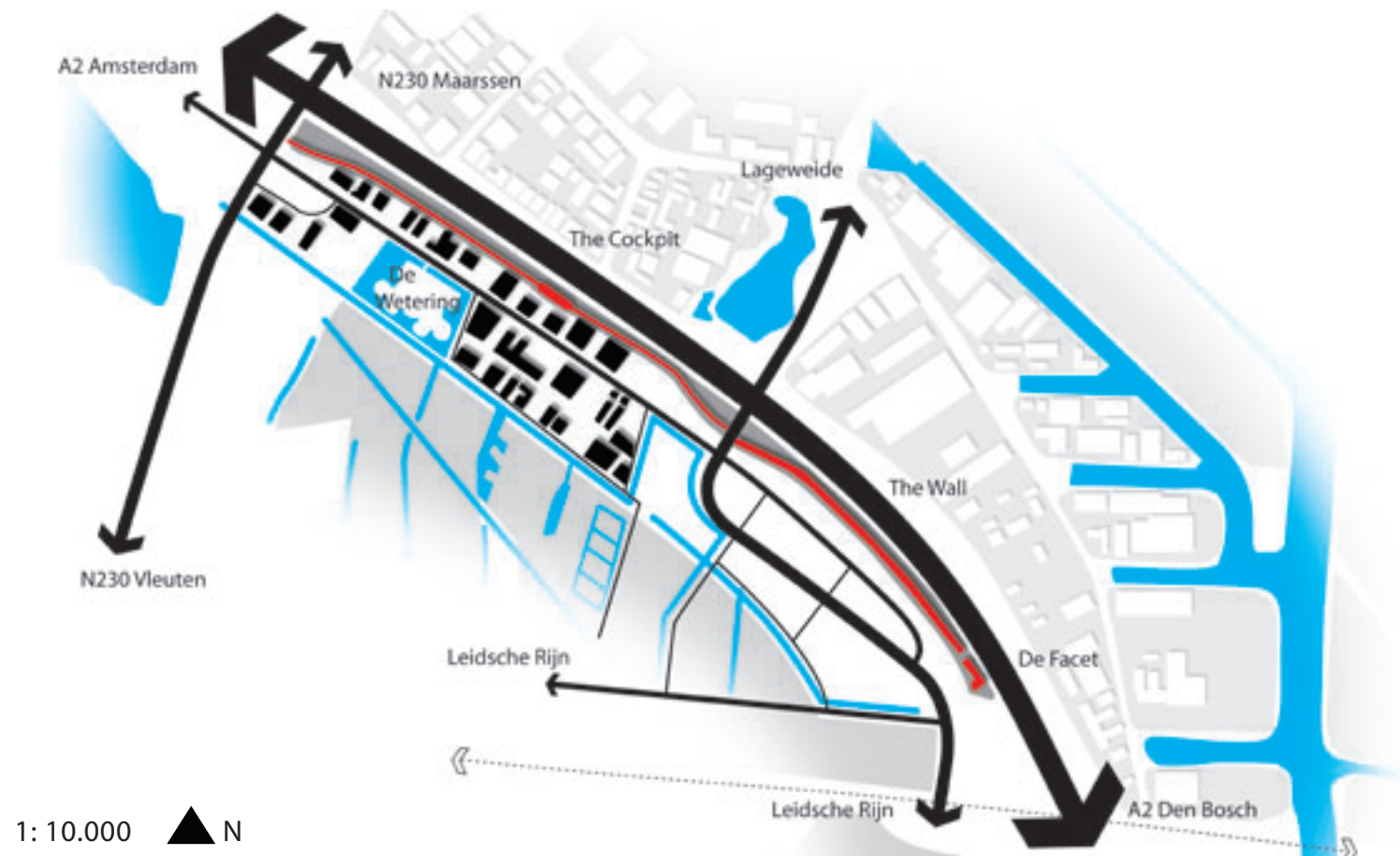
Uiteindelijk zorgt de bocht ervoor dat het moment van de optimale etalage maar 4 seconden duurt.

14

UTRECHT 2

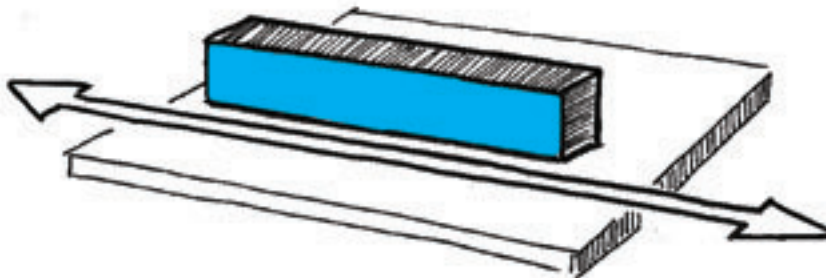

Winkelcentrum 'The Wall' vormt samen met 'the Cockpit' en kantoorgebouw Facet een lange geluidswal langs de A2 voor de woonwijk Leidsche Rijn. Bovenstaande gebouwen maken deel uit van bedrijventerrein de Wetering.

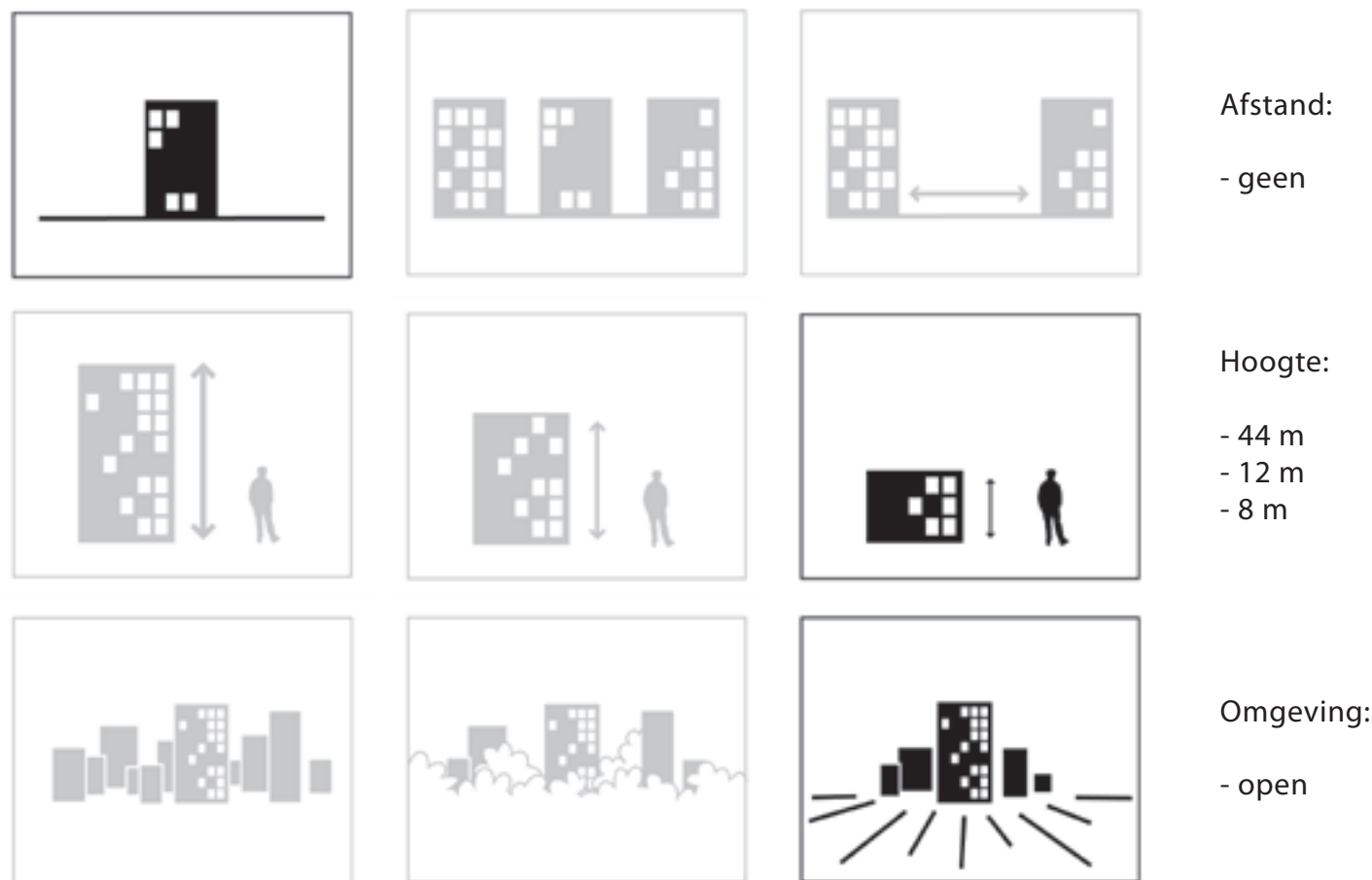
The Wall is een grootschalig winkelcentrum dat tevens dienst doet als geluidswal. In het

gebouw van 800 meter lang zijn verschillende grote winkelketens gevestigd. The Wall is vormgegeven door VVKH Architecten in Leiden.

Kas Oosterhuis (1951) is de architect van het gebouw 'the Cockpit'. The Cockpit is ontworpen vanuit het perspectief van langsrijdende automobilisten met een snelheid van 120 km/h. Hij noemt het ook wel 'Sixty seconds of architecture'. De vloeiende lijnen van de Cockpit geven het gevoel van snelheid en versterken de etalage. The Cockpit doet nu dienst als autoshowroom. Passerende snelweggebruikers kunnen zien welke functie het gebouw heeft.

Figuur 14.1,
De Facet, het begin punt
van de etalage aan de rand
van de Wetering, Utrecht

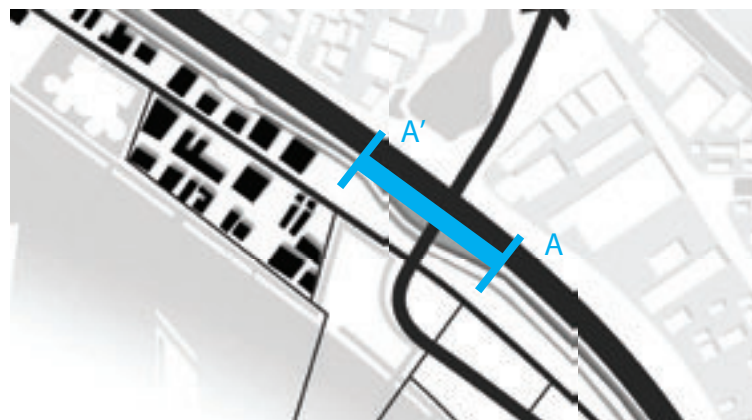
Figuur 14.2,
De kop van de Wall en het
begin van de geluidswal van
de Cockpit

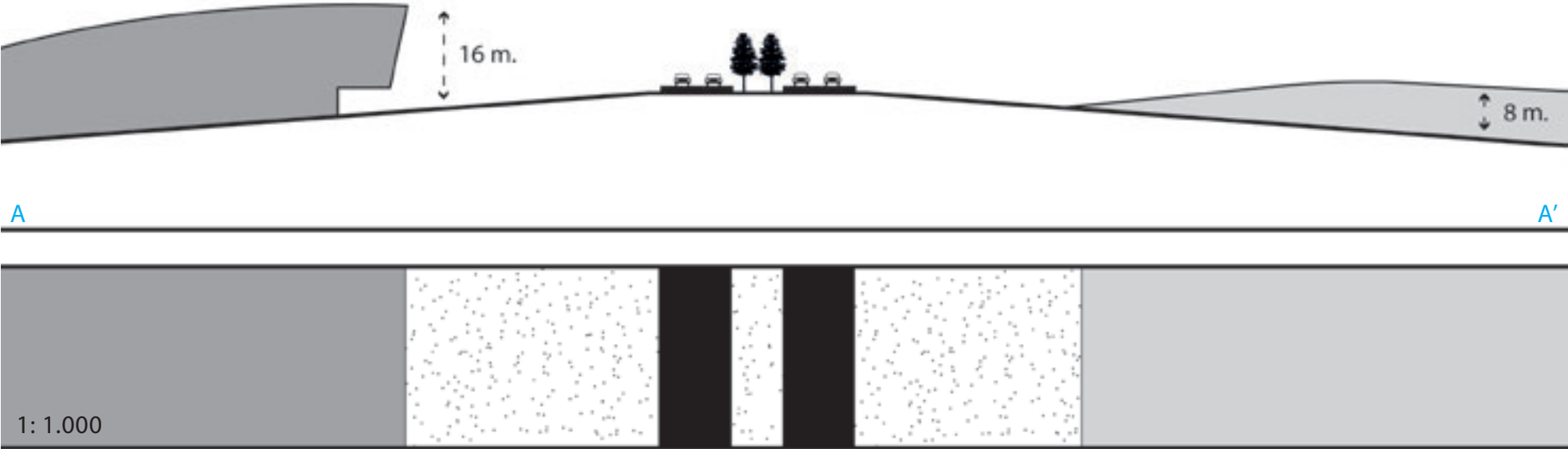
Het kantoorgebouw Facet is evenals The Cockpit en The Wall een onderdeel van de geluidswal voor Leidsche rij. Het gebouw is volledig opgebouwd uit driehoekvormige glasvlakken die zorgen voor een bijzondere manier van weerspiegelen van de lucht. Kantoorgebouw Facet is ontworpen door architectenbureau van Tilburg Ibelings von Behr architecten.

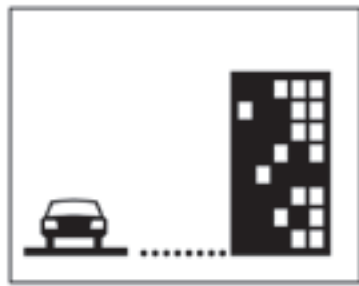
The Wall, The Cockpit en kantoorgebouw Facet vormen samen een geheel met de snelweg. De ontwerpen zijn futuristisch en dynamisch. Alleen The Cockpit laat duidelijk zien aan de snelweggebruikers welke functie het gebouw heeft. Bedrijventerrein de Wetering wordt ingedeeld bij het type etaleren 'wand'.

14.1 RUIMTELIJK BEELD

Bij het bedrijventerrein de Wetering in Utrecht vormen drie aaneengesloten gebouwen de etalage. De gebouwen vormen samen een wand die ook als geluidswal dient. Bij deze gebouwen dient 'de Facet' met zijn 44 meter hoogte als een aantrekkelijk beginpunt. Deze loopt over in 'the Wall' die gemiddeld 12 meter hoog en 800 m lang is. Ten slotte zorgt het 'de Cockpit' die 8 meter hoog is voor de staart van het geheel. Deze gebouwen vormen een eenheid met de snelweg waardoor de context open is.

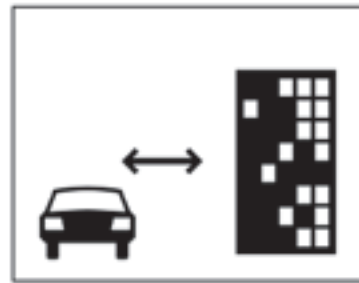

Hoogteligging t.o.v.
snelweg:

- gelijk

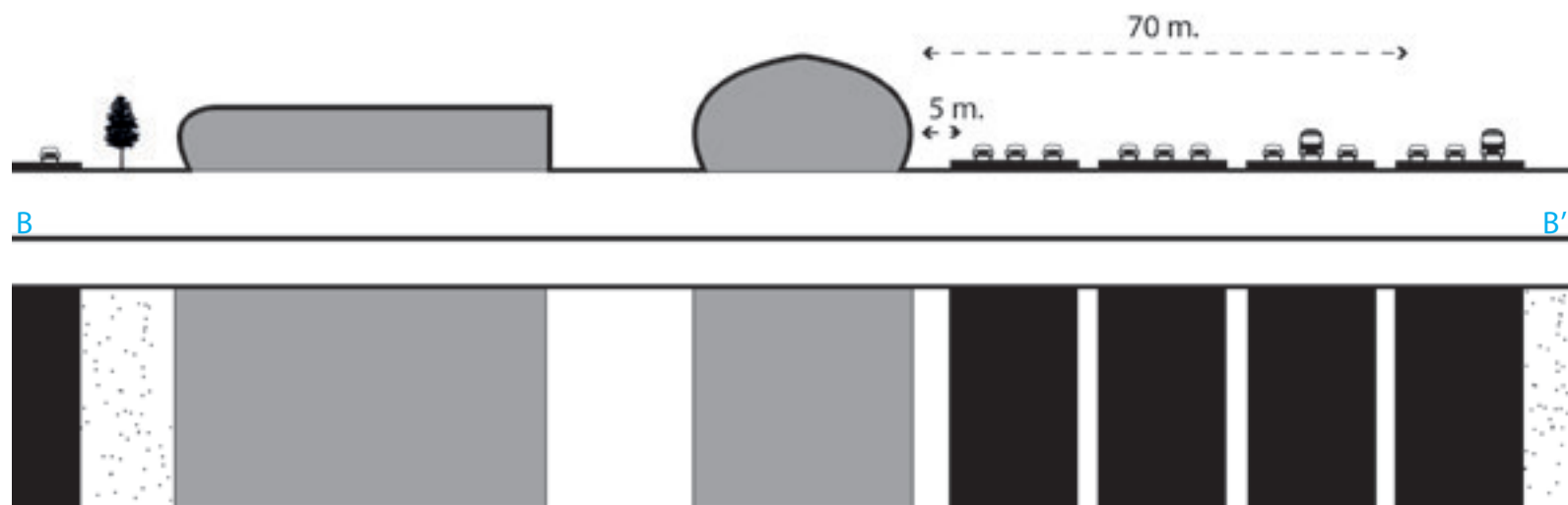
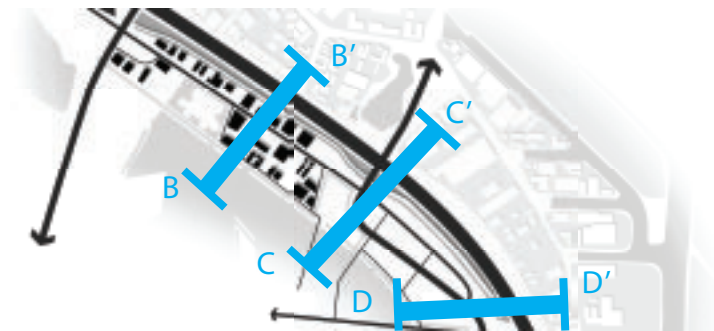

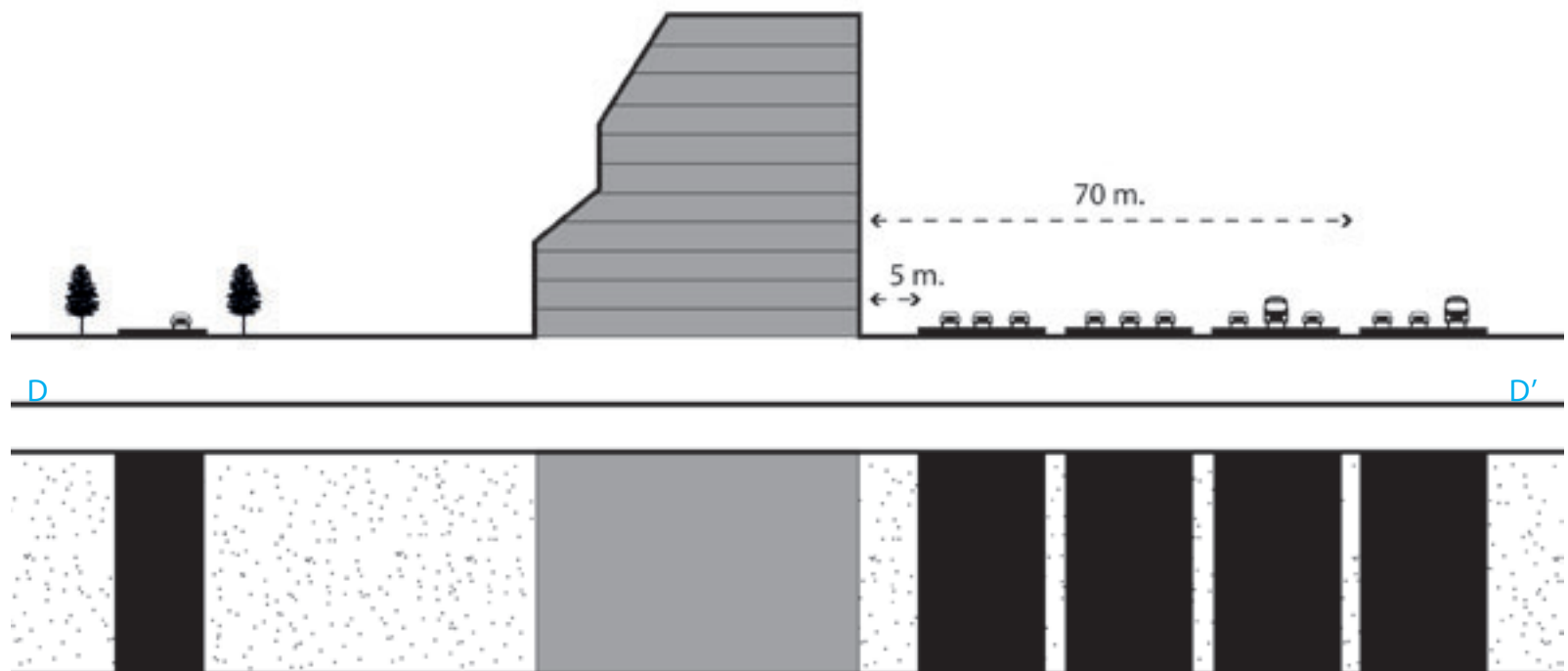
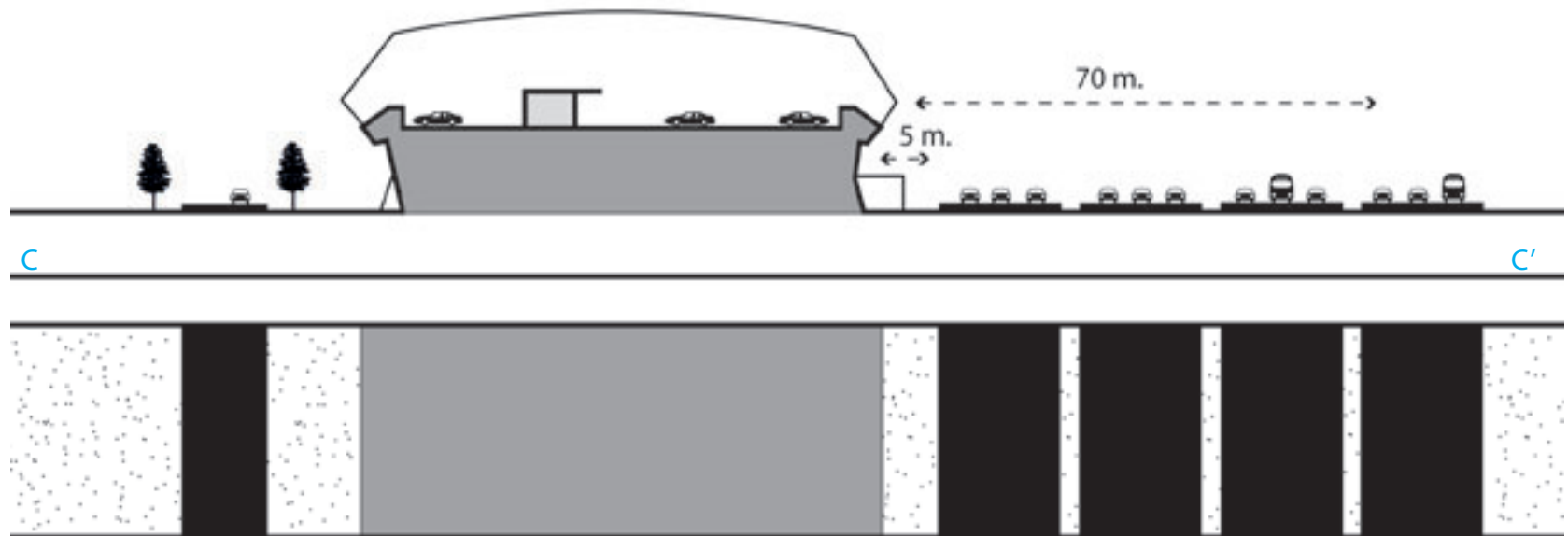
Afstand t.o.v. snelweg:

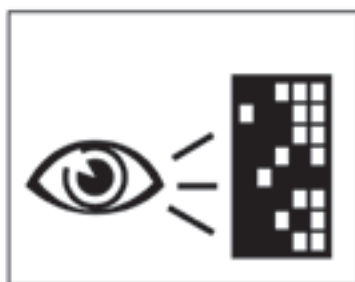
- 5 m

14.2 PLAATSING

De aaneengesloten panden staan maar vijf meter van de snelweg af. Deze korte afstand zorgt ervoor dat de panden één geheel worden met de snelweg waardoor deze heel goed beleefd worden. Doordat de losse panden in elkaar overlopen wordt het gehele 'wand effect' versterkt.

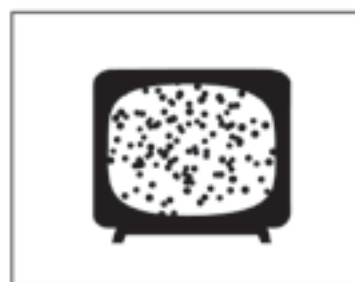
Momentopname:

- 92 sec

Accenten van de etalage:

- voetstuk

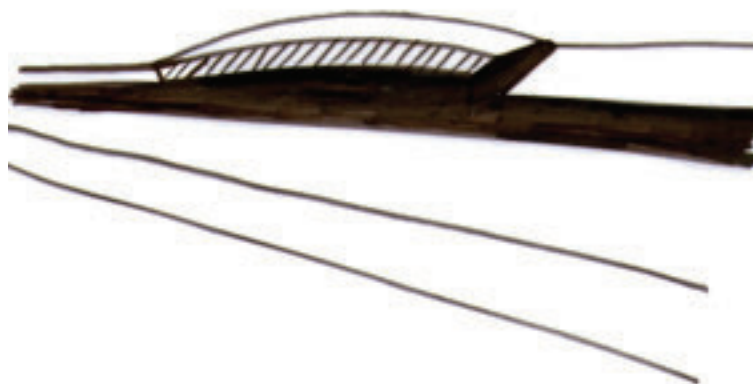
Storende elementen:

- geen

14.3 MOMENTOPNAME

Bij de Wetering is de momentopname het langst vergeleken met alle andere referentiegebieden. Dit komt vooral omdat de gebouwen lang uitgerekt zijn en in elkaar overlopen waardoor ze samen een wand vormen. De middelen die als verbinding zorgen voor de panden zijn daarom de accenten van de etalage. Hierbij behoort het voetstuk van 'the Wall' en de geluidswal van 'de Kokpit'. De kop van de wand heeft een hoogte van 44 meter waardoor de aanloop van de momentopname ook groot is. Deze kop is gesitueerd aan de overkant van de rijbaan waardoor de afstand tot de snelweg groter wordt en ook beter in het zicht komt.

Doordat de wand erg vlak bij de snelweg staat waarbij de auto's 100 km/u rijden moet architectonisch nagedacht worden over het beeld vanuit de auto. 'The Wall' heeft een dynamisch uiterlijk en een rode kleur wat ervoor zorgt dat deze opvallend en bijpassend is voor de snelweg. Doordat de panden zo dicht bij de snelweg staan is er geen storing aanwezig wat de momentopname ten goede doet.

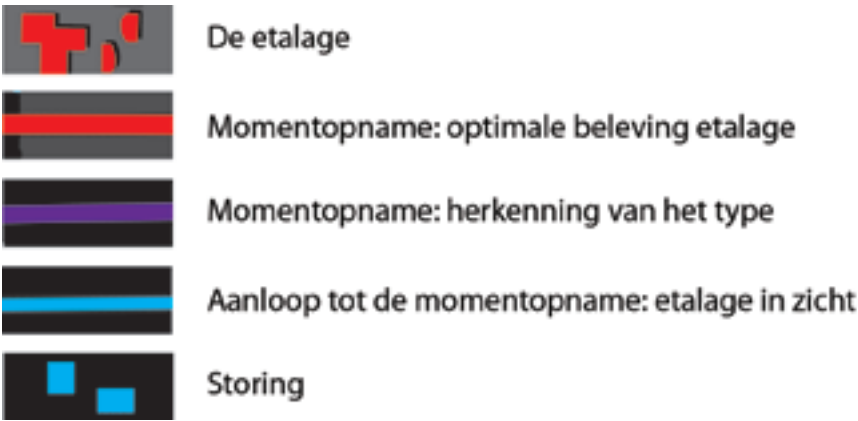

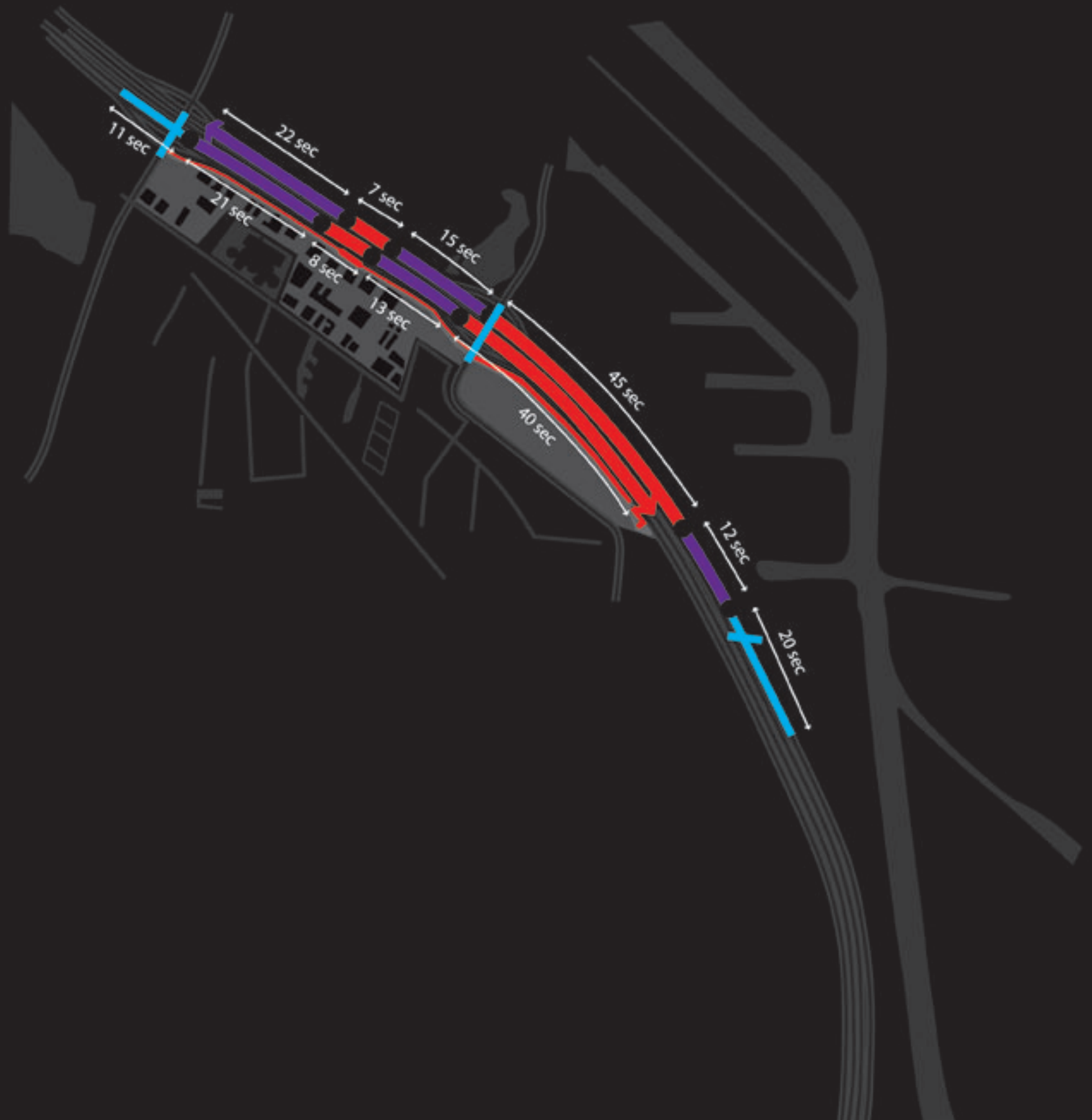

Figuur 14.3,
Zicht op de Cockpit vanaf de
snelweg

Ook de locatie van de etalage van Papendorp is in een binnenbocht. Ondanks deze beperking heeft dit terrein de langste momentopname. Dit komt omdat de wand heel langwerpig is en daarom een lang moment heeft om erlangs te rijden. Deze wand bestaat uit drie gebouwen waardoor de functies van de momentopname elkaar vaak afwisselen.

Het eerste aanzicht van de wand is op een afstand van 100 meter te zien. Dit is een korte afstand omdat dit gedeelte de staart van de gehele wand is. Het eerste stukje verschijnt hier boven het viaduct.

Na 11 seconden is het duidelijk dat de etalage een gehele wand is. Het duurt 21 seconden voordat de etalage van de wand zichtbaar is.

De etalage van het eerste gebouw wat een onderdeel vormt van de wand duurt in totaal 8 seconden. 19 seconden na deze etalage zal de etalage van het volgende gebouw de optimale beleving overnemen.

De kop van de wand komt op een afstand van 500 meter in het zicht. Deze kop is hoger dan de rest van het gebouw waardoor de aanloop naar de momentopname langer is. Deze aanloop duurt 20 seconden.

Als de kop dichterbenaadert wordt is het duidelijk dat er nog een gehele staart aan vast zit. Het type van de wand is herkenbaar gedurende 12 seconden. , 15, 22 seconden.

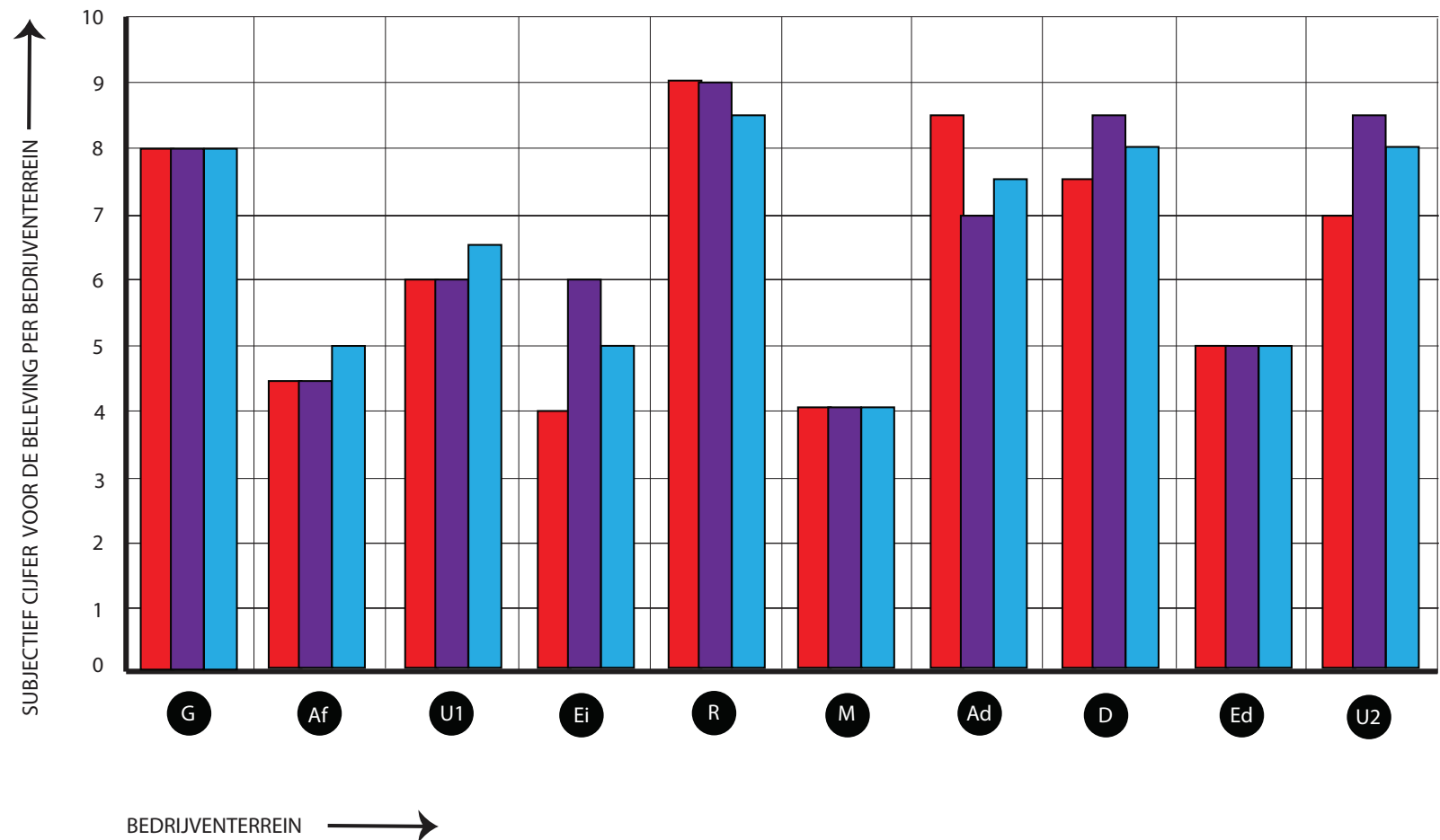
Zodra er langs de wand gereden wordt duurt de optimale beleving van de etalage 45 seconden lang. 15 seconden na deze etalage zal de etalage van het volgende gebouw de optimale beleving overnemen.

15

CONCLUSIE

Om conclusies te trekken uit de bevindingen van het onderzoek zijn er individueel subjectieve waarderingen gegeven aan de tien referentiegebieden. In de grafiek hierboven zijn de resultaten te zien. Alle tien de bedrijventerreinen hebben een waardering gekregen voor de beleving van de etalage. Het cijfer tien laat zien dat de etalage optimaal wordt beleefd. Daarentegen laat het cijfer één zien dat de etalage slecht wordt beleefd.

Vervolgens is er gekeken welke ruimtelijke aspecten invloed hebben op deze waarderingen. De waarderingen van de referentiegebieden zijn in verband gebracht

met de volgende aspecten:

Het ruimtelijk beeld:

- groen/rood
- dichtheid

De plaatsing:

- hoogte/afstand

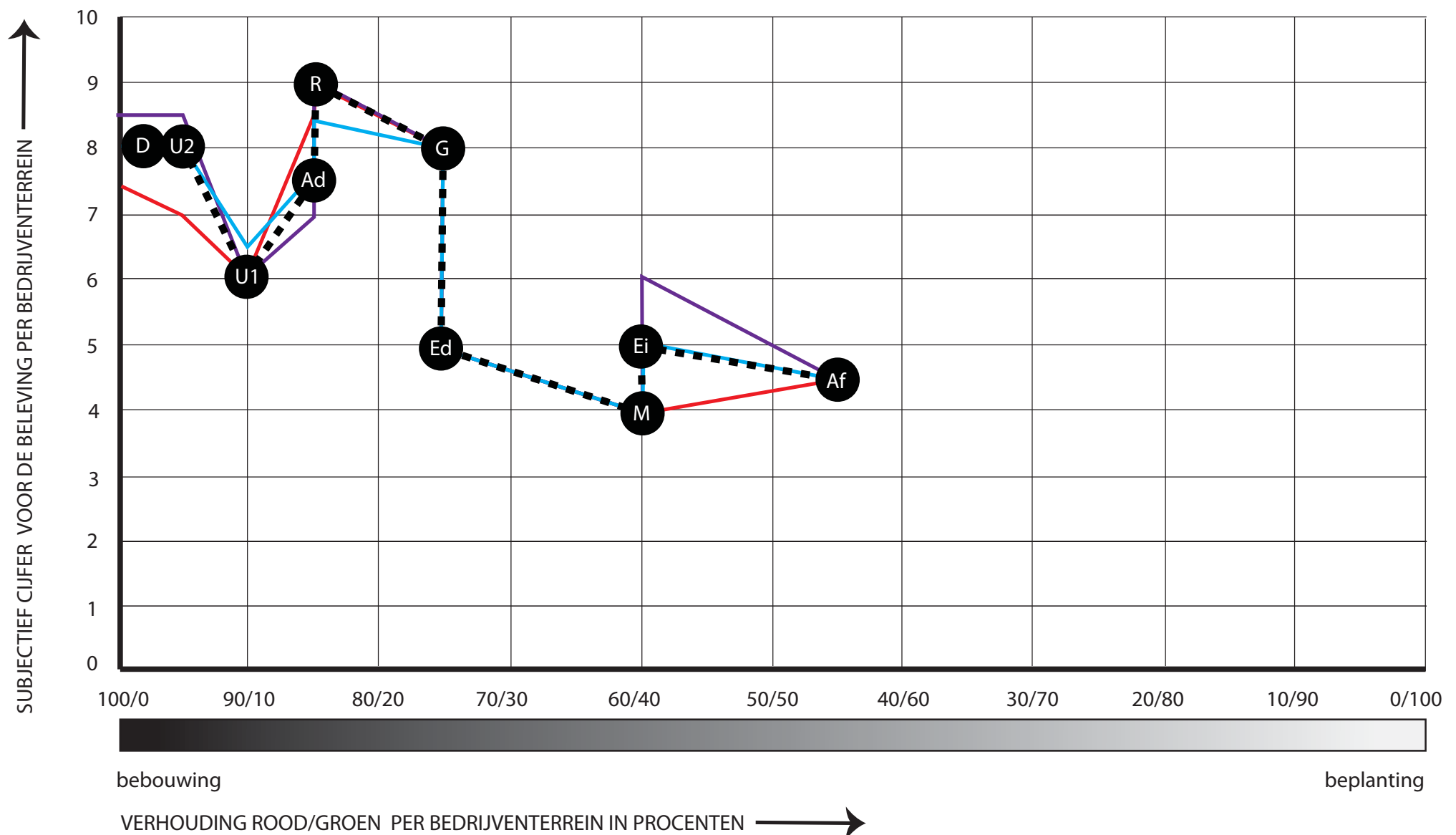
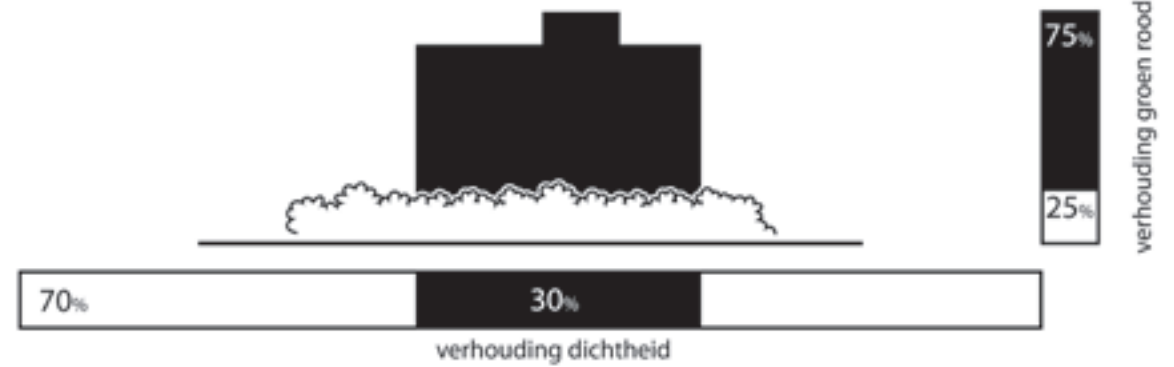
Momentopname

Bovenstaande aspecten zijn het meest belangrijk voor het ruimtelijk beeld van een etalage. In het vervolg zullen de resultaten in een viertal grafieken per thema worden toegelicht. Het gemiddelde van deze waarderingen vormt de basis voor de eindconclusie.

Figuur 15.1
Zicht vanuit de geluidswal
van woningen in Tilburg
richting de snelweg

15.1 VERHOUDING ROOD/GROEN IN PROCENTEN

In de onderstaande grafiek wordt de verhouding tussen het bebouwde oppervlak en de beplanting weergegeven. De grafiek concludeert dat als de verhouding van het bebouwde oppervlak groter is dan 70% dit invloed heeft op een positief effect voor de beleving van de etalage. Dit komt omdat groen over het algemeen een afleidende functie heeft.

15.2 VERHOUDING DICHTHEID IN PROCENTEN

- G Groningen
- Af Amersfoort
- U1 Utrecht 1
- Ei Eindhoven
- R Rotterdam
- M Meppel
- Ad Amsterdam
- D Den Haag
- Ed Ede
- U2 Utrecht 2

waarderingen Anne-Will

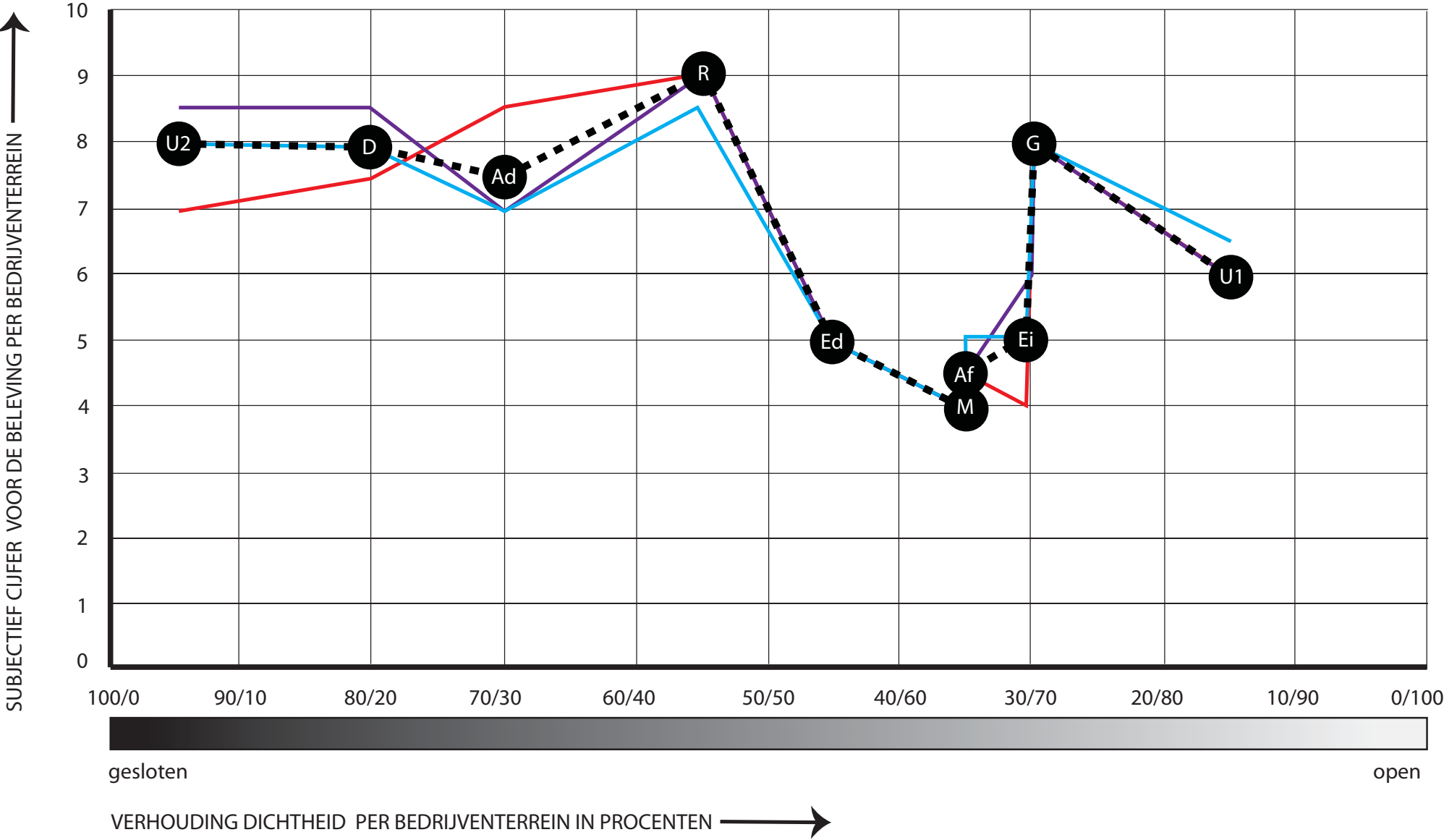
waarderingen Laura

waarderingen Janneke

gemiddelde waarderingen

resultaat per terrein

De grafiek hieronder laat zien dat de dichtheid van de bebouwing alleen invloed heeft op de positieve beleving van de etalage als deze overdreven hoog of juist laag is. Alles tussen de verhouding 50/50 en 30/70 levert een minder hoge waardering op.

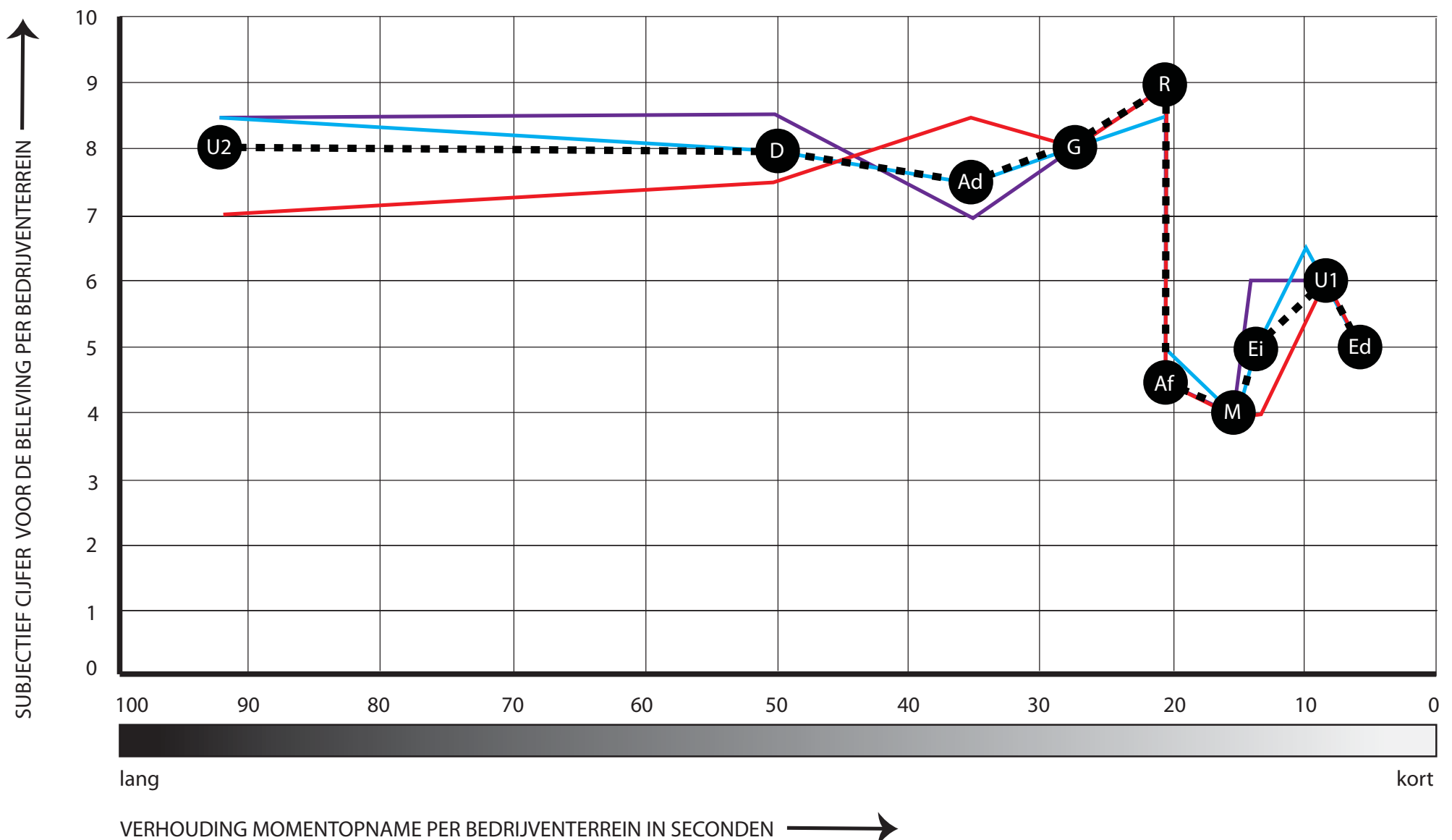
15.4 VERHOUDING MOMENTOPNAME IN SECONDEN

G Groningen
 Af Amersfoort
 U1 Utrecht 1
 Ei Eindhoven
 R Rotterdam
 M Meppel
 Ad Amsterdam
 D Den Haag
 Ed Ede
 U2 Utrecht 2

— waarderingen Anne-Will
 — waarderingen Laura
 — waarderingen Janneke
 - - - - - gemiddelde waarderingen
 ● resultaat per terrein

Tot slot geeft de laatste grafiek de invloed van de momentopname op de etalage weer. Het blijkt dat een momentopname langer dan 20 seconden een positief effect heeft op de beleving van de etalage.

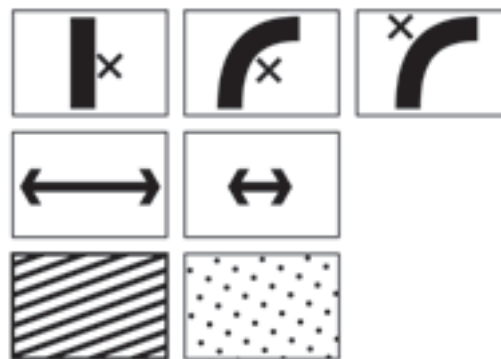
Rotterdam en Amersfoort hebben beide een momentopname van 21 seconden. Toch scoort Rotterdam veel hoger omdat de aanloop naar de momentopname langer is. Dit wordt beïnvloed door de hoogte en storende elementen rondom de etalage.

15.5 CONCLUSIES PER TYPE

Uit het onderzoek is gebleken dat elk type zijn eigen voor- en nadelen heeft. Hieronder volgen de belangrijkste conclusies per type.

Bij elk type is de geschikte locatie ten opzichte van de snelweg weergegeven aan de hand van de iconen

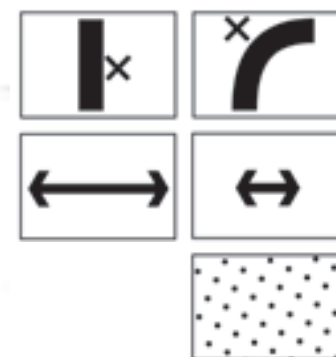
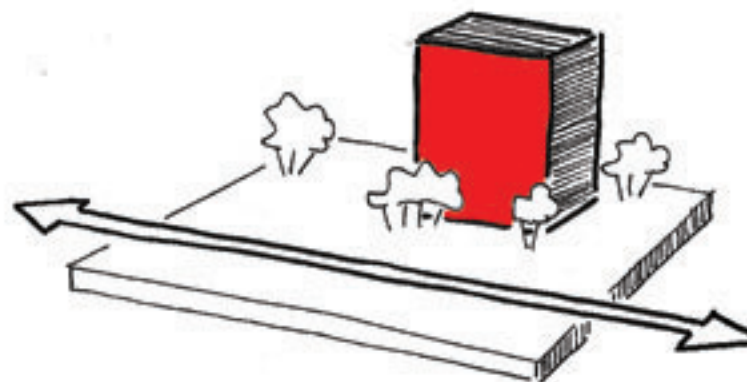

Naast, binnen- en/of de buitenbocht van de snelweg

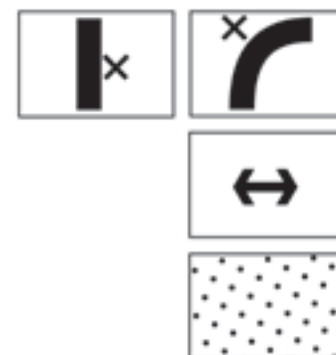
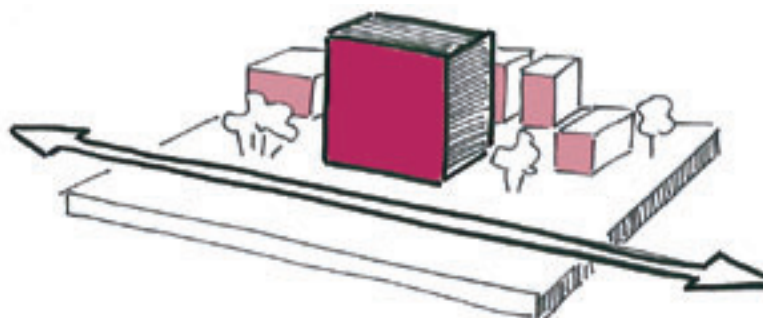
Veraf en/of dichtbij de snelweg

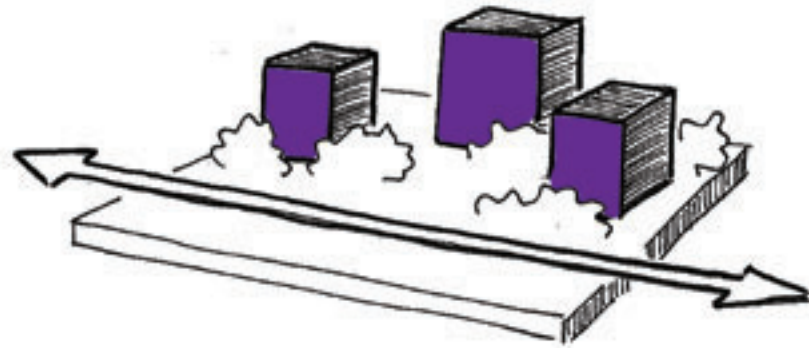
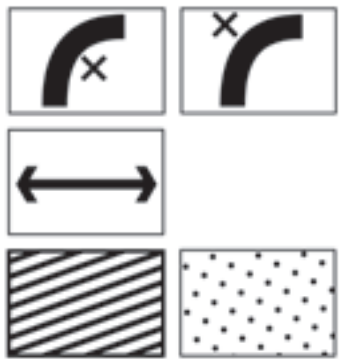
Gesloten en/of open omgeving

Bij een individueel accent is het belangrijk dat de omgeving een lage dichtheid heeft waardoor de etalage beter tot zijn recht komt. De momentopname wordt hierdoor langer.

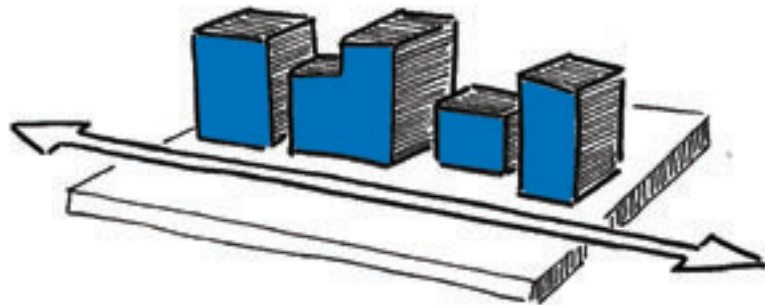
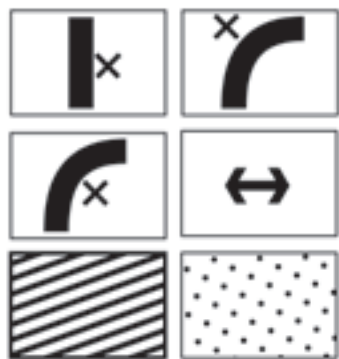

Bij dit type is het van belang dat hoofd- en bijzaak van elkaar wordt gescheiden. De etalage en de achtergrond moeten los staan van elkaar zodat de achtergrond geen afleiding vormt.

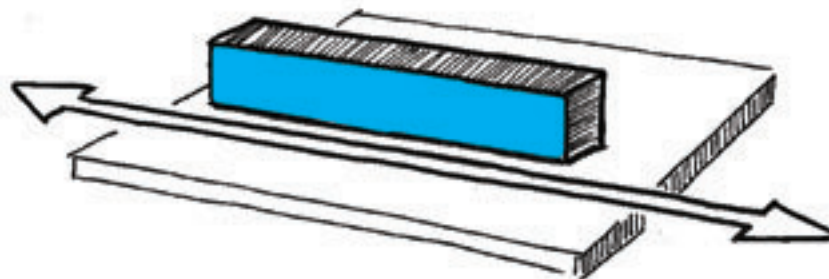
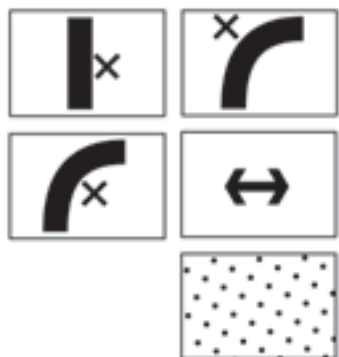

Bij dit type moet de architectuur in harmonie zijn met elkaar. Daarnaast moet er een verbindend element aanwezig zijn. Op deze manier versterken de losse accenten elkaar in plaats van elkaar weg te concurreren.

Als een cluster van accenten een goede etalage wil vormen is het van belang een duidelijk begin- en eindpunt te hebben. Daarnaast is het bij een cluster belangrijk dat de gebouwen in harmonie zijn met elkaar. Dit wordt grotendeels bepaald door de compositie en de hoogtewerking.

Bij het type waarbij de etalage een wand vormt is het belangrijk dat deze één geheel vormt met de snelweg. De lengte is bepalend voor de werking van de wand. De afstand van de snelweg tot de wand moet minimaal zijn voor een goede werking van dit type.

16 AANBEVELINGEN

Concluderend heeft ieder type van etaleren zijn eigen kwaliteiten. Deze kwaliteiten hangen samen met de plek waar de etalage gesitueerd is. De omgeving (open of gesloten) en de ligging ten opzichte van de snelweg (rechte weg, binnen- of buitenbocht, ver weg of dichtbij) bepalen het type dat het meest geschikt is voor de locatie.

Voor de beleving van een optimale etalage zijn de volgende aspecten van belang:

- Een momentopname langer dan 20 seconden
- Meer dan 70 % bebouwd oppervlak in verhouding tot de beplanting
- Een hoek groter dan 40° vanaf de bestuurder tot de bovenkant van de gevel
- Het bebouwde oppervlak in verhouding tot het groen moet hoger zijn dan 50/50% of lager dan 30/70%

A photograph taken from the driver's perspective inside a car. The driver's profile is visible on the left, and their hands are on the steering wheel at the bottom. The car is on a road with a metal guardrail in the foreground. In the background, there is a large, modern, dark-colored building with many windows. The sky is blue with some clouds. A semi-transparent white box is overlaid on the image, containing the text '17' and 'NAWOORD'.

17

NAWOORD

Al met al zijn wij zeer tevreden met het uiteindelijke onderzoeksrapport dat in een relatief korte periode tot stand is gekomen. Ook zijn de eindconclusies goed bruikbaar voor de deulitwerkingen van de masterplannen voor het project Brainport Eindhoven.

Tijdens het proces zijn wij erachter gekomen dat het, gezien de beperkte tijd, beter was geweest om twee of drie types van etaleren te selecteren en daar nog dieper op in te gaan. Dan was het een logische stap geweest om de types uit te kiezen die goed toepasbaar zouden zijn voor de locatie in Eindhoven waar een etalage langs de snelweg moet

worden gecreëerd. Daarnaast was het lastig om voor de conclusies van het onderzoek twee terreinen van hetzelfde type met elkaar te vergelijken. Om tot een goede conclusie te kunnen komen was het beter geweest om meerdere uiteenlopende referentiegebieden per type te analyseren.

Gedurende het onderzoek is gebleken dat bij het etaleren langs de snelweg veel meer komt kijken dan men in eerste instantie zal denken. Er moet goed worden gekeken naar de locatie en daar moet vervolgens het meest geschikte type voor worden gekozen.

18 LITERATUUR

- Figuur 2.2 bd Architectuur, http://www.bdarchitectuur.nl/project/werken/kantoorgebouw_kpn_papendorp_te_utrecht/
Geraadpleegd op 30 maart 2011

- Jan Zweerts, <http://www.flickr.com/photos/37185417@N06/3693725439/>
Geraadpleegd op 8 april 2011

- Warffum, <http://www.warffum.com/actueel/20-november-vlooienmarkt-in-hal-op-roakeldais>
Geraadpleegd op 8 april 2011

- Figuur 3.2 Foto apparatuur, http://www.fotoapparatuur.nl/Foto/25861/Snelweg_bij_avond
Geraadpleegd op 13 april 2011

- Figuur 3.3 Range smile tours, http://www.orangesmile.com/booking/nl/boeken-nederland/nlhotels/Golden_Tulip_Rotterdam_Centre.htm
Geraadpleegd op 24 april 2011

- Figuur 3.4 Viahouse, <http://www.viahouse.com/2011/02/futuristic-led-house-design-illuminated-nordwesthaus/futuristic-led-house-design-illuminated-nordwesthaus-green-lamp/>
Geraadpleegd op 24 april 2011

- Figuur 3.5 Skyscrapercity, <http://www.skyscrapercity.com/showthread.php?t=528962>
Geraadpleegd op 24 april 2011

- Figuur 5.2 Multimania, <http://members.multimania.nl/gebouwen Groningen/gasunie/gasunie.html>
Geraadpleegd op 25 april 2011

19

BIJLAGEN

BIJLAGEN 1, TYPERING BEDRIJVENTERREINEN

Door IBIS-werklocaties is er een systeem opgesteld waarin bedrijventerreinen worden onderverdeeld in verschillende typologieën. Hieronder wordt de opdeling van bedrijventerreinen volgens het systeem van IBIS kort toegelicht:

A Bedrijventerrein voor zware industrie:

- Nationale of regionale functie
- Een bedrijventerrein waar vestiging van alle soorten bedrijvigheid is toegestaan (inclusief milieuhinderlijke bedrijven) en waar minimaal bedrijvigheid in hindercategorie vijf is toegestaan

B Zeehaventerrein:

- Meestal een internationale functie
- Bedrijventerrein met een laad-/loskade langs diep vaarwater, toegankelijk voor zeeschepen;

C Gemengd bedrijventerrein:

- Regionale functie en ligt bij de stad
- Terrein met een hindercategorie één tot en met vier, bestemd voor reguliere bedrijvigheid en niet behorend tot de terreinen die zijn getypeerd als hoogwaardig bedrijvenpark of distributiekamp

C1 Retail, meubelboulevards:

- Nationale of regionale functie en ligging dichtbij de stad
- Overzichtelijke en veelal goed bereikbare locaties met grootschalig (perifere) detailhandel waar diensten en/of goederen direct aan de consument worden geleverd bijvoorbeeld door bouwmarkten, tuincentra of interieurwinkels

C2 Onderwijslocaties:

- Regionale functie en ligging dichtbij de stad
- Locaties met een clustering van hoger onderwijsactiviteiten en daaraan gerelateerde bedrijvigheid veelal in een campusachtige setting

C3 Zorglocaties:

- Regionale functie en ligging bij de stad of een dorp
- Locaties met een clustering van medische activiteiten (bijv. ziekenhuis) en daaraan gerelateerde bedrijfsmatige activiteiten. Zorglocaties kunnen een verschijningsvorm hebben als medisch park voor business tot business bedrijven of een universitair medisch centrum dat ook gericht is op spin-offs en starters

C4 Platform gebonden bedrijven:

- Internationale functie
- Locaties aan het luchtvaartplatform gelegen voor dienstverlenende bedrijvigheid. Hierbij kan worden gedacht aan onderhoud, catering en verwante diensten

C5 Agribusinesscomplexen:

- Hebben over het algemeen een regionale functie en vallen enkel onder de definitie van economische zone als het gaat om een combinatie van zowel kassen, als verwerkende industrie en logistiek op dezelfde locatie

D Hoogwaardig bedrijvenpark:

- Ligging dichtbij de stad
- Bedrijventerrein dat specifiek is bestemd voor bedrijven met hoogwaardige (productie- en/of R&D-) activiteiten

E Distributiekamp:

- Regionale functie en ligging vaak bij stedelijk gebied
- Bedrijventerrein dat specifiek is bestemd voor transport- en distributiebedrijven

BRON: Auteur: T. Mulder

Master thesis Economische Geografie, Faculteit Geowetenschappen, Universiteit Utrecht

BRON: IBIS (Integraal Bedrijventerrein Informatie Systeem), Werklocaties

BIJLAGEN 2, CONCLUSIE SCHEMA

Om een duidelijk overzicht te krijgen van de verschillende conclusies is er een conclusie schema samengesteld. In dit schema staan alle conclusies per thema en per type.

